

Kanada Yargı, Mağdur Destek ve Adli Yardım Sistemi

Murat BİNİCİ
Tetkik Hakimi

MAĞDUR HAKLARI
DAİRE BAŞKANLIĞI

ANKARA 2017

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	6
-------------	---

I.BÖLÜM KANADA’NIN İDARİ YAPISI VE YARGI SİSTEMİ

1.1.GENEL BİLGİ	8
1.2.KANADA YARGI SİSTEMİ	10
1.2.1.Federal Yargı Sistemi	10
1.2.1.1.Kanada Yüksek Mahkemesi	10
1.2.1.2.Federal Temyiz Mahkemesi	11
1.2.1.3.Federal Mahkeme	11
1.2.1.4.Kanada Vergi Mahkemesi	11
1.2.1.5.Federal İdare Mahkemeleri	12
1.2.2.Eyalet Yargı Sistemi	12
1.2.2.1.Eyalet Temyiz Mahkemesi	12
1.2.2.2.Eyalet Yüksek Mahkemesi	12
1.2.2.3.Bölge İdare Mahkemeleri	12
1.2.2.4.Eyalet Mahkemeleri	12
1.2.3.Askerî Yargı Sistemi	13
1.2.3.1.Askerî Temyiz Mahkemesi	13
1.2.3.2.Askerî Mahkemeler	13
1.3.YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HAKİM TEMİNATI	14
1.3.1.Genel Bilgi	14
1.3.2.Hakimlerin Atanması	14
1.3.3.Hakimlerin Disiplin İşlemleri ve Azli	15
1.4.KANADA ADALET SİSTEMİ	16
1.5.ONTARİO ADALET SİSTEMİ	16
1.5.1.Genel Bilgi	16
1.5.2.Ontario Adalet Bakanlığı’nın Teşkilat Yapısı	18

II.BÖLÜM

MAĞDUR DESTEK SİSTEMİ

2.1.MAĞDURLARA İLİŞKİN MEVZUAT	19
2.1.1.Kanada Mağdur Hakları Kanunu.....	19
2.1.2.Ontario Mağdur Hakları Kanunu.....	22
2.2.ONTARIO'DA MAĞDUR DESTEK HİZMETLERİNİN İDARİ YAPILANMASI	24
2.3.ONTARIO SUÇ MAĞDURLARINA VE TANIKLARA DESTEK BÜROLARI.....	25
2.3.1.Genel Bilgi.....	25
2.3.2.Büroların Amaçları.....	25
2.3.3.Bürolarda Görev Yapan Kişiler	25
2.3.3.1. Görev ve Sorumlulukları.....	26
2.3.3.2.Sahip Olmaları Gereken Bilgi Birikimi	27
2.3.3.3.Sahip Olmaları Gereken Beceriler	28
2.4.MAĞDURLARA SUNULAN DESTEK VE YARDIM HİZMETLERİ	29
2.4.1.Genel Destek Hizmetleri.....	30
2.4.1.1.Mağdur Kriz Yardımı Ontario Programı	30
2.4.1.2.Cinsel Saldırı Merkezleri.....	30
2.4.1.3.Cinsel Saldırı Mağdurları İçin Bağımsız Hukuksal Tavsiyeler Pilot Programı.....	30
2.4.1.4.Cinsel Saldırıdan Kurtulan Erkekler İçin Destek Hizmetleri	31
2.4.1.5.İnternette Çocuk İstismarı Danışmanlığı Programı	31
2.4.1.6.Yerel Mağdur Hizmetleri	31
2.4.2.Mahkeme Bazlı Hizmetler	32
2.4.2.1.Mağdur/Tanık Yardım Programı.....	32
2.4.2.2.Aile Mahkemesi Destek Programı.....	32
2.4.2.3.Partnere Saldırı Müdahale Programı	33
2.4.2.4.Çocuk Mağdur Tanık Programı.....	33
2.4.3.Mali Yardım Hizmetleri	34
2.4.3.1.Mağdur İçin Hızlı Müdahale Programı	34
2.4.3.2.Kırılgan Mağdurlar ve Aileleri Fonu	35
2.4.3.3.Cinayet Sonucu Ölenlerin Ailelerine Mali Yardım Programı	35
2.4.3.4.Ceza Yaralanmaları Tazminat Kurulu.....	35
2.5.WELLAND GENÇLİK VE ÇOCUK CEZA MAHKEMESİNCE MAĞDURLARA SUNULAN DESTEK HİZMETLERİ	35
2.6.ONTARIO GENÇLİK MAHKEMESİNCE SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARA SUNULAN HİZMETLER.....	37

2.7.MAĞDUR ADALET FONU.....	38
2.7.1.Genel Bilgi.....	38
2.7.2.Mağdur Hizmetleri İçin Sağlanan Fonlar.....	39
2.8. MAĞDUR DESTEK HATTI.....	41

III.BÖLÜM

ADLİ YARDIM SİSTEMİ

3.1.ONTARİO'DA ADLİ YARDIMIN TARİHÇESİ.....	42
3.2.ONTARİO ADLİ YARDIM KURUMU	43
3.3.ONTARİO ADALET BAKANLIĞI KURUM VE MAHKEME İLİŞKİLERİ BİRİMİ.....	43
3.4.ONTARİO ADALET BAKANLIĞI VE ONTARİO ADLİ YARDIM KURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ	44
3.4.1.Raporlama İlişkisi	44
3.4.2.İlişki Yönetimi ve İrtibat	44
3.4.3.Sorumluluk Çerçevesi.....	45
3.5.EYALETİN HUKUKİ DESTEK TAAHHÜDÜ.....	46
3.6.FEDERAL HÜKÜMET-EYALET HÜKÜMETİ İLİŞKİSİ.....	46
3.7.ONTARİO ADLİ YARDIM KURUMUNUN HASSAS GRUPLARA ADLİ YARDIM SAĞLANMASINA YÖNELİK STRATEJİLERİ.....	47
3.7.1.Akıl Sağlığı Bozuk Olanlara İlişkin Strateji.....	48
3.7.2.Aile İçi Şiddet Stratejisi.....	51
3.7.3.Yerli Halklardan Olan Müvekillere Hizmet Sunulması Stratejisi	54
3.7.4.Mültecilere Hizmet Sunulması Stratejisi	64
3.7.5.Adli Yardım Kurumunda Avukatlara Eğitim Stratejisi	68
3.8.ADLİ YARDIM HİZMETLERİNİN DENETLENMESİ	69
3.9.YUKARI KANADA HUKUK TOPLULUĞU.....	70
3.9.1.Genel Bilgi.....	70
3.9.2.Ontario'da Avukatlara İlişkin Düzenlemeler	72
3.9.3.Adalet Bakanlığı İle Hukuk Topluluğu Arasındaki İlişki.....	73
3.10.HUKUK KLİNİKLERİ.....	74
3.10.1.Mültecilere Yönelik Hizmet Sunan Hukuk Klinikleri.....	74
3.10.1.1.Toronto Mülteci Hukuku Ofisi	74
3.10.1.2.Hamilton Mülteci Hukuku Ofisi.....	75
3.10.1.3.Ottawa Mülteci Hukuku Ofisi	75

3.10.2.ARCH Hukuk Merkezi	76
3.10.3.Barbra Schlifer Adli Kliniği	81
3.10.4.Pethston Ruh Sağlığı Kliniği	82
3.11.ONTARIO BAROSU	82
3.11.1.LGBTİ Müvekkillere Yönelik Adli Yardım Hizmeti	83
3.11.2.OBA Açılış Konuşması Girişimi	83
3.11.2.1.OBA'nın Konuya Yaklaşımı: Açılış Konuşması Girişimi	84
3.11.2.2.Herkes Ayağa Kalsın: Mesleklerde Akıl Sağlığı Zirvesi	84
3.11.2.3.Avukatlar için Akıl Sağlığı Stratejileri	85
3.11.2.4.Dikkatli Avukat CPD Serisi	85

GİRİŞ

Türkiye Barolar Birliği tarafından teklif olunan, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye Ofisi tarafından yürütülen ve İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı (SİDA) tarafından fonlanan “**Türkiye’de Adalete Erişim İçin Adli Yardım Uygulamalarının Geliştirilmesine Destek Projesi**”nde, Bakanlığımızda faydalanıcı kurum olarak yer almaktadır. Proje ile, adli yardım alanında kalitenin artırılması ve özellikle Suriyeli nüfusta dahil olmak üzere dezavantajlı gruplara yönelik adli yardım hizmeti sunan avukatların kapasitelerinin artırılmasına yönelik koordineli çalışmaların geliştirilmesi amaçlamaktadır.

01 Eylül 2015 - 01 Eylül 2018 tarihleri arasında yürütülecek olan Proje 5 bileşenden oluşmaktadır.

Bunlar;

- Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca avukat atanması için otomasyon sisteminin geliştirilmesi,
- Dezavantajlı gruplara adli yardım sağlayan avukatların kapasitesinin geliştirilmesi,
- Adli yardım hizmetleri için performans değerlendirme sisteminin geliştirilmesi,
- Adli yardım sağlayan avukatlar arasında eşgüdüm ve işbirliğinin geliştirilmesi,
- Türkiye’nin güney sınırındaki Gaziantep, Hatay, Kilis, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş illerinde adli yardım ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve hizmetlerin geliştirilmesidir.

Projenin 2.bileşeni kapsamında 11/18 Mart 2017 tarihleri arasında Kanada’nın Ontario eyaletinin başkenti Toronto’ya çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Çalışma ziyaretine; Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Kalkınma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve UNDP temsilcileri ile bazı baroların başkanları katılmıştır.

Heyet tarafından 13/18/2017 günü;

Öğleden önce, Ontario Adli Yardım Kurumu ziyaret edilerek kurumun mevzuatsal alt yapısı, teşkilatı ve çalışmaları hakkında bilgi alınmıştır. Öğleden sonra ise, engellilere yönelik adli yardım hizmeti sunan ARCH Hukuk Merkezi ziyaret edilerek çalışmaları hakkında bilgi edinilmiştir.

14/03/2017 günü;

Öğleden önce, Ontario Gençlik Mahkemesi ziyaret edilerek 12-18 yaş grubunda bulunan suça sürüklenen çocuklara ilişkin mahkeme uygulamaları, adli yardım ve destek hizmetleri hakkında bilgi alınmıştır. Öğleden sonra ise Barbra Schlifer Adli Kliniği ve Parkdale Hukuk Hizmetleri ziyaret edilerek çalışmaları yerinde görülmüştür.

15/03/2017 günü;

Öğleden önce, Ülkemizdeki barolara karşılık gelen Yukarı Kanada Hukuk Topluluğu ziyaret edilerek avukatlara yönelik eğitim ve diğer uygulamaları hakkında bilgiler alınmıştır.

Öğleden sonra ise, Ontario Adalet Bakanlığı ziyaret edilerek mağdurlara yönelik hizmet ve politikaları belirleyen merkezi birim olan “Suç Mağdurları ve Kırılgan Kişiler Birimi” ile adli yardım hizmet ve politikalarını belirleyen merkezi birim olan “Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi”nin çalışmaları hakkında bilgiler alınmıştır.

16/03/2017 günü;

Welland Gençlik ve Çocuk Ceza Mahkemesi ziyaret edilerek mahkeme uygulamaları ile mağdurlara sunulan destek hizmetleri hakkında bilgi alınmıştır.

17/03/2017 günü ise;

Ülkemizdeki hukuk derneklerine karşılık gelen Ontario Barosu ziyaret edilerek çalışmaları hakkında bilgi alınmıştır.

Çalışma ziyaretinde elde edilen bilgiler ve yerinde görülen uygulamalar kapsamında “Kanada Yargı, Mağdur Destek ve Adli Yardım Sistemi”ne ilişkin rapor hazırlanmıştır.

I.BÖLÜM

KANADA’NIN İDARİ YAPISI VE YARGI SİSTEMİ

1.1.GENEL BİLGİ

Kanada yaklaşık 35 milyon nüfusu ile Kuzey Amerika kıtasında bulunan ve Rusya’dan sonra arazi büyüklüğü bakımından dünyada ikinci sırada yer alan, doğal kaynaklar bakımından zengin sanayileşmiş bir ülkedir. Ülkenin resmi dili İngilizce ve Fransızca’dır.

“Kanada, parlamenter demokrasi ve anayasal monarşi ile yönetilen bir federasyondur. İngiltere Kraliçesi aynı zamanda Kanada Kraliçesi ve devlet başkanıdır. Kraliçe, yetkilerini temsilcisi olan Kanada Genel Valisine devretmiştir. Başbakan ve kabinesi yürütme görevini icra etmektedir. Kanada sadece iki dilli bir ülke değil, aynı zamanda geçerli olan ikili hukuki sistemi bulunan bir ülkedir. Bunlar, yazılı hukuk (medeni hukuk) ve İngiliz sistemine dayanan örf ve adet hukukudur. Dokuz eyalette eyalet hukukunun ve bölge hukukunun temelini oluşturan İngiliz Örfi Hukuku uygulanırken Quebec eyaletinde yazılı hukuk uygulanmaktadır. Örfi hukuk, hakimlerin kararlarını örnekler veya önceki kararlara göre verdikleri İngiltere kökenli bir sistemdir. Bölgelerin, mülkiyet ve sivil haklar konusunda münhasır yargılama yetkisi bulunmaktadır. Kanada Anayasası, ABD Anayasası gibi tek bir belgeden oluşmamaktadır. Kanada Anayasası, İngiliz ve Kanada Parlamentolarının antlaşmalarının yanı sıra, yasama ve yargı kararları ile federal ve eyalet hükümetleri arasındaki antlaşmalardan oluşmaktadır.”¹

Federal Devlet:

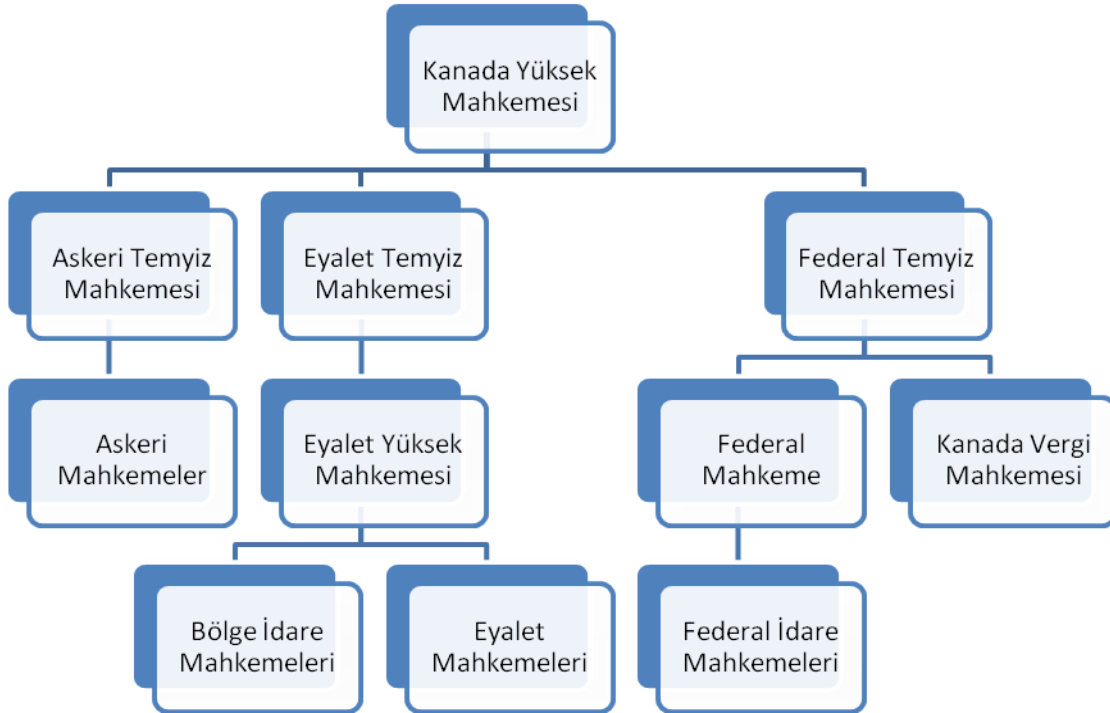
“Federal Devletin başkenti, Ontario Eyaletinde yer alan Ottawa kentidir. Kanada Parlamentosu, yasama yetkisini kullanan Parlamento (House of Commons) ve Senato (Senate) olmak üzere iki birimden oluşmaktadır. Parlamento üyeleri ülke genelinde yapılan seçimle gelmekte, senato üyeleri ise, Başbakanın tavsiyesi çerçevesinde Genel Vali tarafından ömür boyu atanan temsilcilerden oluşmaktadır. Kanun teklifleri, Parlamento ve Senato tarafından onaylandıktan sonra yasalaşabilmektedir. Parlamento, anayasal olarak yasa koyma, kaynak toplama ve harcama yetkisine sahip organ iken, Senato, teorik olarak, iktidardaki partinin potansiyel aşırılıklarını denetlemekle görevlidir. Federal düzeyde yürütme erki, başbakan ve seçilmiş milletvekilleri arasından belirlenen bakanlardan oluşan “federal kabine” tarafından kullanılmaktadır. Federal Devlet; ulusal konularda, örneğin savunma, dışişleri, göçmenlik, ulusal para, uluslararası ticaret, bankacılık, patent, telif hakları ve vergi gibi alanlarda düzenleme yapmakla yetkilidir.”²

¹ Mesut EROL, “Kanada’da Mahkemelerin Bağımsızlığı ve Hakim Teminatı”, TBB Dergisi, Sayı:86, 2009, 318.

² <http://www.kanadacanada.com/kanada-da-egitim/kanadanin-devlet-yapisi-ve-hukuk-sistemi>

Eyalet ve Bölgeler:

“10 eyalet ve 3 bölgeden oluşan Kanada’nın eyaletleri; Ontario, Alberta, British Columbia, Manitoba, New Brunswick, Newfoundland and Labrador, Nova Scotia, Prince Edward Island, Quebec ve Saskatchewan’dır. Bölgeler ise Northwest Territories, Nunavut ve Yukon’dur. Eyaletlerin kendi içinde seçilen milletvekilleri, başbakanları, bölgesel bakanlar kurulu, yasama meclisi, siyasi partileri ve mahkemeleri bulunmaktadır. Belediye ve idareler yetkilerini eyalet kanunlarından almaktadır. Federal parlamento tarafından oluşturulabilen bölgeler ise eyaletlere benzer bir idari yapılanmaya sahip olmakla birlikte, bölgelere federal alan içerisinde eyaletlere benzer bazı yetkiler kullanılmaktadır. Eyaletler, doğrudan vergiler, doğal kaynaklar, aile hukuku, sağlık kanunları, iş standartları, eğitim, sosyal hizmetler ve konut gibi alanlarda düzenleme yapabilmektedir.”³

Şema 1: Kanada yargı sistemi

“Kanada’da yaklaşık 750 mahkeme bulunmakla birlikte, Kanada Yüksek Mahkemesi tek olup federal başkent Ottawa’da yer almaktadır. Federal Mahkeme, Federal Temyiz Mahkemesi ve Kanada Vergi Mahkemelerinin toplam sayısı ise 17’dir. Quebec ve Alberta eyaletlerinde ikiye, diğer 8 eyalet ve 3 bölgede ise birer olmak üzere toplam 15 Eyalet Temyiz Mahkemesi bulunmaktadır. Kanada mahkemeleri 4 kademeli bir yapıya sahiptir. Yargı sisteminin en tepesinde Kanada Yüksek Mahkemesi yer almaktadır. Yüksek Mahkeme; Askeri Temyiz Mahkemesi, Eyalet Temyiz Mahkemeleri ve Federal Temyiz Mahkemesinin

³ <http://www.kanadacanada.com/kanada-da-egitim/kanadanin-devlet-yapisi-ve-hukuk-sistemi>

kararlarının temyiz merciidir. Aynı zamanda federal ve bölgesel yetki uyuşmazlıklarını çözmektedir.

Bir alt seviyede ise temyiz mahkemeleri yer almaktadır. Bunlar Askeri mahkeme kararlarının temyiz mercii olan Askeri Temyiz Mahkemesi, eyalet mahkemelerinin temyiz mercii olan Eyalet Temyiz Mahkemeleri, Federal Mahkemenin temyiz mercii olan Federal Temyiz Mahkemesidir. Daha alt seviyede ise Federal Mahkeme, Kanada Vergi Mahkemesi ve Eyalet Yüksek Mahkemeleri yer almaktadır. Bu mahkemeler İlk derece yargılaması yapmaktadır. En alt seviyede de Eyalet İlk Derece Mahkemeleri yer almaktadır. Bunlar da kendi aralarında ihtisas mahkemeleri halinde kurulmaktadır. Ancak eyaletler arasında ihtisas mahkemelerinin görünümü bakımından yeknesaklık yoktur.

Kanada'da yargı birliği sistemi mevcuttur. İdari ve adli yargı uyuşmazlıklarına aynı mahkemelerde bakılmaktadır. Bu mahkemeler de kendi aralarında ihtisaslara ayrılmış olmakla birlikte temyiz mercileri aynı mahkemedir.

Kanada yargı sisteminde askeri yargı ayrı bir yargı yolu olarak düzenlenmiştir. Askeri yargı ayrı kanunlar ile sivil yargıdan ayrı olarak düzenlenmiş ve Adalet Bakanlığı ile değil Milli Savunma Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir. Askeri yargının ayrı bir temyiz mercii bulunmaktadır. Ancak Askeri Temyiz Mahkemesi kararları Yüksek Mahkemede denetlenebilmektedir. Milli Savunma Kanununun üçüncü bölümü askeri suç ve cezalar ile askeri mahkemelerin kuruluş ve yargılama usulünü düzenlemektedir.

Kanada askeri yargısı anayasal dayanağını 1867 Anayasasının 91. maddesinden almaktadır. Bu hükme göre Federal parlamento ordu ve milli savunma ile ilgili yasal düzenleme yapma yetkisine sahiptir. Parlamento bu yetkiye dayanarak 1868 tarihli Ordu Kanununu çıkarmış, 1940 yılında ise Deniz Kuvvetleri ve Kraliyet Hava Kuvvetleri ile ilgili kanunları kabul etmiştir. 2.Dünya Savaşından sonra ise halen yürürlükte bulunan Milli Savunma Kanunu kabul edilmiştir. Asker kişilerin görev ve sorumlulukları ise Kraliçe Talimatnamesinde düzenlenmiştir.

Kanada yargısının en önemli özelliğinden birisi, mahkemelerin kendi bütçelerinin olması, mali yönden tamamen özerk olmalarıdır.

1.2.KANADA YARGI SİSTEMİ

1.2.1.Federal Yargı Sistemi

1.2.1.1.Kanada Yüksek Mahkemesi (Supreme Court Of Canada)

Kanada Yüksek Mahkemesi 1875 tarihli Yüksek Mahkeme Kanunu ile kurulmuş olup, bir başkan ve sekiz üyeden oluşmaktadır. Kanada yargı sisteminde en tepede yer alır ve son karar merciidir. Askeri Temyiz Mahkemesi, Eyalet Temyiz Mahkemeleri ve Federal Temyiz Mahkemelerinin başvurularını sonuçlandırır. Mahkemeler arasındaki federal ve bölgesel yetki uyuşmazlıklarını çözer. Anayasa hukuku, idare hukuku, ceza ve özel hukuk konularındaki tüm uyuşmazlıklarda hüküm vermeye yetkilidir. Yüksek Mahkeme Kanununun 53. maddesine göre Hükümet, Yüksek Mahkemeden önemli hukuksal konularda yorum kararı isteyebilmektedir. Yine anayasal sorunlarla ilgili olarak Federal parlamento ve Eyalet parlamentoları da Yüksek Mahkemeden görüş alabilmektedir. Ayrıca Eyalet

Başsavcıları da özel ve önemli konularda Yüksek Mahkemenin görüşüne başvurabilmektedir. Yüksek Mahkeme Kurul halinde çalışmakta olup bütün kararları tüm üyelerin katılımıyla alma zorunluluğu yoktur. Kendi içerisinde alt kurullar oluşturulabilir ve bunlar arasındaki iş bölümünü başkan belirler.

Yüksek Mahkeme üyeleri Genel Vali tarafından atanmaktadır. Yüksek Mahkemenin dokuz üyesinden üçünün kanun gereğince Quebec Hukuk Topluluğundan (Türkiye'deki karşılığı olarak barodan) seçilmesi zorunludur. Yüksek Mahkeme üyeliğine seçilenler özel işlerini devretmek zorundadır. Gelir getirici başka bir işle uğraşamazlar. Devletten başka ücret alamazlar. Tüm hakimler için geçerli olan mahkemenin bulunduğu yere 40 km.lik mesafe içerisinde ikamet zorunlulukları vardır.

Yüksek Mahkeme Başkanının yargısal görevlerinin yanında Türk hukukunda alışık olmadığımız birçok idari görevleri de mevcuttur. Tüm temyiz mahkemeleri, eyalet yüksek mahkemeleri ile federal mahkeme başkanlarından oluşan Kanada Yargı Konseyi'nin (Canadian Judicial Council) sözcüsüdür. Genel Valinin ölümü yada iş göremez hale gelmesi veya görevden çekilmesi durumunda, vekaleten bu görevi sürdürür ya da bu görevi kıdemli üyeye devreder. Devlet Ödül Komitesinin sözcüsüdür. Yine elçilerin ve uluslararası temsilcilerin güven mektuplarını Kraliçe adına imzalamak da Yüksek Mahkeme Başkanının görevleri arasındadır.

1.2.1.2.Federal Temyiz Mahkemesi (Federal Court Of Appeal)

Federal Temyiz Mahkemesi daha önceleri Federal Mahkemenin bir dairesi olarak görev yapmakta iken müstakil bir mahkeme olarak 2003 yılında kurulmuştur. Federal Mahkeme ve Federal İdare Mahkemesi kararlarının temyiz merciidir.

1.2.1.3.Federal Mahkeme (Federal Court Trial Division)

Daha önceleri Federal Mahkemenin görevini Kraliyet Mahkemesi (Exchequer Court) görmekte iken bugünkü yapısına 1971 yılında kavuşmuştur. Federal mahkeme tüm Kanada üzerinde yargı yetkisine sahiptir. Görevleri arasında; eyaletler arası taşımacılık, haberleşme, iletişim, havacılık, para transferleri, telif hakları, bölgesel uyuşmazlıklar ve vatandaşlık konularındaki uyuşmazlıklar bulunmaktadır. Denizcilik sorunlarından doğan uyuşmazlıklarla ilgili yetki ise Eyalet Yüksek Mahkemeleri ile Federal Mahkeme arasında paylaşılmıştır. Federal Mahkeme, ticaret hukukundan kaynaklanan bazı davalar ile idari yargıya konu olan bazı davalara bakmakla görevlidir.

1.2.1.4.Kanada Vergi Mahkemesi (Tax Court Of Canada)

Kanada Vergi Mahkemesi 1983 yılında kurulmuştur. Vergi uyuşmazlıklarından kaynaklanan davalara bakmaktadır. Daha öncesinde bu görevi idari bir niteliğe sahip olan Vergi Denetim Kurulu (Tax Review Board) yapmaktaydı. Merkezi Ottawa'da bulunan Mahkemenin Montreal, Toronto ve Vancouver'de birer dairesi bulunmaktadır.

1.2.1.5.Federal İdare Mahkemeleri (Federal Administrative Tribunals)

Federal İdare Mahkemesi, iş güvencesi, malullük, sakatlık, mülteci hukuku gibi konulardan doğan uyuşmazlıkların çözüm merciidir. Bu mahkeme bazı konularda kurullar halinde görev yapabildiği gibi bazı durumlarda da ilk derece mahkemesi olarak görev yapmaktadır.

1.2.2.Eyalet Yargı Sistemi

1.2.2.1.Eyalet Temyiz Mahkemesi (Provincial Court of Appeal)

Her eyalette teşkilatlanmış olup Eyalet Yüksek Mahkemesi ile eyalet mahkemelerinin temyiz merciidir. Çoğunlukla üç daireden oluşmaktadır. Eyalet temyiz mahkemesi ayrıca anayasal sorunlarla ilgili uyuşmazlıkların da çözüm merciidir.

1.2.2.2.Eyalet Yüksek Mahkemesi (Provincial/Territorial Superior Cort)

Eyalet Yüksek Mahkemeleri her eyalette bulunan ve bazı önemli ceza ve hukuk davalarına bakan ilk derece mahkemeleridir. Boşanma davaları da bu mahkemede görülmektedir. Eyalet Yüksek Mahkemeleri kendi içerisinde ihtisas mahkemeleri şeklinde teşkilatlanmıştır. Eyalet yargı sisteminin bir parçası olmakla birlikte hakimleri federal hakimlerden oluşmaktadır. Bu mahkemelerin başkanları da Kanada Yargı Konseyinin (CJC) üyesidir.

1.2.2.3.Bölge İdare Mahkemeleri (Provincial Administrative Tribunals)

Bölge İdare Mahkemesi, eyalet yasalarının uygulanmasından kaynaklanan iş güvencesi, malullük, sakatlık gibi konulardan doğan uyuşmazlıkların çözüm merciidir.

1.2.2.4.Eyalet Mahkemeleri (Provincial Courts)

Eyalet mahkemeleri her eyalette teşkilatlanmış olup, hem federal yasalara hem eyalet yasalarına göre ilk derece yargılaması yapan genel mahkemelerdir. Bu mahkemeler; ceza mahkemeleri, aile mahkemeleri (boşanma davaları hariç), çocuk mahkemeleri (12-17 yaş), trafik mahkemeleri, basit kabahat mahkemeleri, hukuk mahkemeleri gibi ihtisas mahkemeleri şeklindedir. Bazı eyaletlerde uyuşturucu ile mücadele kapsamında da özel mahkemeler kurulmuştur. Bu mahkemelerin Türk hukukundaki asliye ve sulh mahkemelerine karşılık geldiği söylenebilir.

1.2.3. Askeri Yargı Sistemi

1.2.3.1. Askeri Temyiz Mahkemesi (Court Martial Appeal Court)

Kanada askeri yargı sisteminde 2. Dünya savaşına kadar temyiz hakkı tanınmadığı için askeri mahkemelerin kararları kesindi. 1950 yılında NDA Kanununa bir ek hüküm konularak mahkeme yapısında olmayan Askeri Temyiz Kurulu (Court Martial Appeal Board) kurulmuştur. Bu kurula eski Federal Mahkemesi veya daha üst bir mahkemeden bir hakim başkanlık ediyordu. Diğer iki üye de emekli veya halen görevde olan iki hakimden veya beş yıllık kıdemi olan avukatlardan oluşmaktaydı. Kurulun kararı değiştirme veya kaldırma yetkisi bulunmamaktaydı. Sadece sınırlı değişiklikler yapabiliyor, Savunma Bakanına kararın uygulanmaması için tavsiyede bulunuyordu. Savunma Bakanının da Askeri Mahkeme kararlarını temyiz yetkisi yoktu. 1959 yılında kurul mahkemeye dönüştürüldü. Mahkeme başkanı eyalet yüksek mahkemelerinden Genel Vali tarafından atanmaktadır. 1991 yılında yapılan değişiklikle Askeri Temyiz Mahkemesinin işleyişi sivil yargıya benzetilmiş, mahkeme kararlarını değiştirme ve kaldırma yetkisi tanınmıştır. Bununla birlikte Savunma Bakanına da askeri mahkeme kararlarını temyiz hakkı verilmiştir.

1.2.3.2. Askeri Mahkemeler (Military Courts)

Askeri mahkemeler ancak “National Defence Act”ın üçüncü bölümünde yer alan “Code of Service Discipline” başlığı altında düzenlenen askeri suçlarla ilgili yargılama yapma yetkisine sahiptirler. Kişi yönünden yetkileri ise asker kişilerle sınırlıdır. Ancak casusluk suçu işleyen siviller ile savaş sırasında orduda görevli sivilleri de yargılama yetkisine sahiptir. Askeri mahkemeler; ömür boyu hapis, süreli hapis, yüz kızartıcı ve utanç verici bir nedenle ordudan atma, göz hapsi, rütbe indirimi, geç terfi, uyarı, para cezası ve sıra harici hizmet gibi diğer hafif cezalar verebilmektedir.

Kanada askeri yargı sisteminde dört ayrı askeri mahkeme yapılanması mevcuttur. Bunlar Özel Askeri Mahkemeler (Special Court Martial), Suçüstü Askeri Mahkemeleri (Standing Court Martial), Genel Askeri Mahkemeler (General Court Martial) ve Disiplin Mahkemeleri (Disciplinary Court Martial)dir. Özel Askeri mahkemeler ve suçüstü mahkemeleri bir askeri hakimden oluşur ve hizmet suçu işleyen subay, astsubay, erbaş ve erleri yargılar. Genel askeri mahkemeler ise bir askeri hakim ve beş üyeli kuruldan oluşur. Subay astsubay, erbaş ve erleri yargılama yetkisine sahiptir. Sanık subay ise kurul üyeleri de subay olmak zorundadır. Kurul üyelerinin yapısı sanığın rütbesine göre belirlenmektedir. Sanık general ise, kurul kıdemli üyesi en az sanık rütbesinde, diğer üyeler ise en az albay rütbesinde olmalıdır. Sanık albay rütbesinde ise kıdemli üye en az sanık rütbesinde, diğer üyeler en az yarbay rütbesinde, sanık yarbay ise, kurul üyelerinden en az ikisi en az yarbay rütbesinde subay olmak zorundadır. Sanık astsubay, erbaş veya er ise, üç üye subay diğer iki üye en yüksek rütbede astsubay olmak zorundadır. Disiplin mahkemesi de bir askeri hakim ve üç üyeden oluşan bir kurul şeklindedir. Bu mahkeme ancak binbaşı ve altı subaylar ile astsubaylar, erbaş ve erleri yargılama yetkisine sahiptir. Sanık subay ise tüm üyeler subay,

sanık astsubay, erbaş veya er ise iki üye subay bir üye en yüksek rütbede astsubaydan oluşmaktadır.”⁴

1.3.YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HAKİM TEMİNATI

1.3.1.Genel Bilgi

1867 Anayasası (The British North America Act.) Kanada Federasyonunun oluşumu ve yapısı ile ilgili hükümler içermektedir. Anayasa; başlangıç, federasyon, yürütme, yasama, eyalet yönetimi, yasama yetkisinin paylaşımı, yargı, vergi ve gelirler, çeşitli hükümler, koloniler arası demiryolları ile diğer kolonilerin birliğe katılımı olmak üzere 11 bölümden oluşmaktadır. 7. bölümde yer alan yargıya ilişkin düzenlemeler arasında; her bölgedeki hakimlerin Genel Vali tarafından atanacağı ancak Ontario, Nova Scotia, New Brunswick ve Quebec eyaletlerinin hakimlerinin kendi hukuk topluluklarından (Türkiye’deki karşılığı olarak barolardan) seçileceği, hakimlerin iyi halleri süresince görev yapabilecekleri ve kendileri istemedikçe görevden alınamayacakları, yüksek mahkeme yargıçlarının emeklilik yaşının 75 olduğu, hakimlerin azillerinin ancak Meclis ve Senatonun talebi üzerine Genel Vali tarafından yapılabileceği, federal hakimlerin görev ve emeklilikteki maaşlarının Kanada Parlamentosu tarafından belirleneceği ve hükümet tarafından ödeneceği, yüksek temyiz mahkemeleri ile diğer mahkemelerin kanunla kurulacağına ilişkin hususlar yer almaktadır. 1982 Anayasası (Canadian Charter Of Rights And Freedoms) ise tamamen temel hak ve özgürlükleri düzenleyen bir belge niteliğindedir. Kanadalıların hak ve özgürlükleri, yerlilerin hakları, bölgesel farklılıkları giderme, anayasal toplantılar, anayasayı değiştirme usulü, 1867 Anayasası değişiklikleri ve genel hükümler olmak üzere 7 bölümden oluşmaktadır. Yargı bağımsızlığı ile ilgili düzenleme yasal haklar bölümünde yer almaktadır. Bu hükme göre, herhangi bir şekilde yasaya aykırı hareket eden kişi, bağımsız, tarafsız ve adil bir mahkemede yargılanıp suçlu bulunana kadar suçsuz kabul edilecektir. 1982 Anayasasından sonra Kanada yargısında yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Askeri mahkeme ve eyalet mahkemelerinin oluşumunda, yargı bağımsızlığı ve hakim teminatını sağlamaya yönelik değişiklikler yapılmıştır.⁵

1.3.2.Hakimlerin Atanması

“1867 tarihli Anayasanın hazırlık aşamasında hakimleri atama yetkisinin yürütme gücünün elinde olması hususu uzun uzun tartışılmıştır. 1864 Quebec Konferansında yapılan öneri kabul edilerek hakimleri atama yetkisi Genel Valiye bırakılmıştır. Federal hakimlerde, 10 yıl avukatlık yapma veya kamuda hukukla ilgili bir görevde bulunma yada ikisinin toplam

⁴ İlter AKSOYLU, "Kanada Yargı Sisteminde Yargı Bağımsızlığı Ve Hakim Teminatı", (http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1162.htm)

⁵ İlter AKSOYLU, "Kanada Yargı Sisteminde Yargı Bağımsızlığı Ve Hakim Teminatı", (http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1162.htm)

süresinin 10 yıl olması şartı aranmaktadır. Eyalet Yüksek Mahkemelerine yalnız mahkemenin bulunduğu eyalet barosundan atama yapılabilmektedir.

Hakim adayları kişisel bilgilerini ve özgeçmişlerini içeren başvuru formunu tavsiye komitesine gönderirler. Tavsiye komitesi (Judicial Advisory Committees) yedi üyeden oluşmaktadır. Her eyalette birer komitesi vardır. Quebec eyaletinde ise iki komite bulunmaktadır. Tavsiye komitesi için bir aday eyaletteki hukuk adamları arasından, bir aday eyalet barosu tarafından, bir aday mahkeme başkanları veya kıdemli hakimlerden, bir aday Eyalet Başsavcısı veya Eyalet Adalet Bakanı tarafından, üç aday Federal Adalet Bakanı tarafından belirlenmekte ve yine Federal Adalet Bakanı tarafından iki yıl süre ile atanmaktadır. Hakim Tavsiye Komitesi başvuruları gizli tutar ve değerlendirmesini yapar. Değerlendirme sonucunda başvuranları birinci öncelikli, normal ve yetersiz olarak üç kategoriye ayırır. Bu sıra iki yıl süreyle geçerlidir. Tavsiye komitesinin sıralaması Federal Adalet Bakanlığında sırf atama işlerinden sorumlu birime gönderilir (Office of the Commissioner for Federal Judicial Affairs) Bu birim Adalet Bakanı adına atama işlemlerini yürütmekle görevlidir. Mahkeme başkanlarını Başbakan, üye hakimleri ise Federal Adalet Bakanı Bakanlar Kuruluna tavsiye eder. Bakanlar Kurulu tarafından uygun bulunan adaylar ise atanmak üzere Genel Valiye teklif edilir. Eyalet hakimleri için de benzer usullerle atama yapılmaktadır. Ancak bir çok eyalette farklı usuller bulunmaktadır. Askeri hakimlerin atama usulü sivil hakimlerden farklıdır. Daha önce ordunun kontrolündeki atama yetkisi 1997 yılından sonra kurulan Askeri Baş Yargıç Ofisi' ne (The Office of the Chief Military Judge) devredilmiştir. Askeri Baş Yargıç emir komuta zinciri içerisinde olmayıp, kendi özel bütçesine sahip tamamen bağımsızdır. Askeri hakimler Bakanlar Kurulu tarafından mesleğe alınırlar. Ancak bir askeri hakimlin hangi mahkemede görev yapacağı Askeri Baş Yargıç tarafından belirlenmektedir. Kanada yargı sisteminde hakimlerin mesleğe kabulü ve ataması tamamen siyasi iktidarın yetkisinde olmasına rağmen, bugüne kadar pek az sorun yaşanmıştır. Ancak bu durum hiç endişe yaratmıyor da değildir. Özellikle Yüksek Mahkeme başkan ve üyelerinin ataması ile ilgili olarak, bu yetkinin tamamen siyasilere bırakılmasının, kararların tarafsızlığında şüphe yaratabileceği yönünde görüşler vardır. Bu nedenle Parlamentoda bir komisyon kurulmuş olup yeni atama modelleri üzerinde çalışmalar devam etmektedir.”⁶

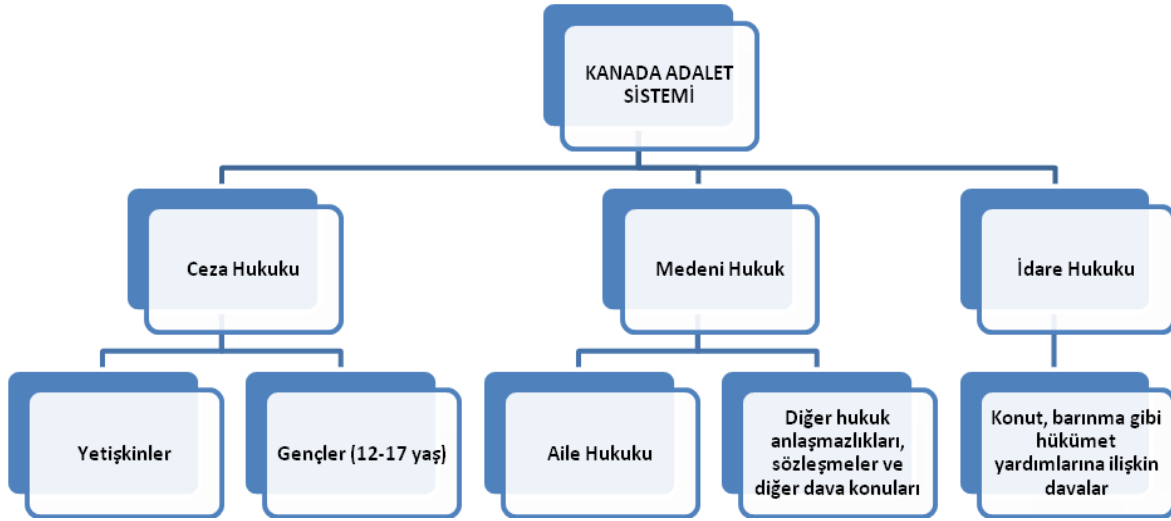
1.3.3.Hakimlerin Disiplin İşlemleri ve Azli

“1867 tarihli Anayasanın 99. maddesine göre hakimler ancak Meclis ve Senatonun teklifi ile Genel Vali tarafından azledilebilmektedir. Disiplin soruşturması ise Kanada Yargı Konseyi (Canadian Judicial Council) tarafından yapılmaktadır. Bu konseyin başkanı Yüksek Mahkeme başkanıdır. Üyeleri ise Eyalet Temyiz Mahkemesi başkanları, Eyalet Yüksek Mahkeme başkanları, Askeri Temyiz Mahkemesi başkanı, Federal Mahkeme Başkanı ile diğer yüksek mahkeme başkanlarından oluşur. Konsey Adalet Bakanının istemi üzerine hakimlerin açığa alınmasına da karar verebilmektedir.”⁷

⁶ İlter AKSOYLU, "Kanada Yargı Sisteminde Yargı Bağımsızlığı ve Hakim Teminatı", (http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1162.htm)

⁷ İlter AKSOYLU, "Kanada Yargı Sisteminde Yargı Bağımsızlığı ve Hakim Teminatı",

1.4.KANADA ADALET SİSTEMİ

Şema 2: Kanada'da dava konuları

Kanada'da adalet sisteminin yönetilmesi eyalet bazındadır. Örneğin ceza kanunu tüm ülkede uygulandığı halde bunların tatbik şekli eyaletlerde belirlenmektedir.

Konut, barınma gibi alanlardaki kanunlar ise eyalet bazında tatbik edilmekte ve tatbik şeklide eyaletlerde belirlenmektedir.

Kanada'da en üst yargı merci Kanada Yüksek Mahkemesidir. Bu mahkemede belirlenen içtihatlar Kanada'da hem Anglo-sakson hemde Kara Avrupası hukuk uygulamasına etki etmektedir.

Ontario eyaletinde adalet hizmetleri 2 bakanlık arasında bölüştürülmüştür. Bunlar;

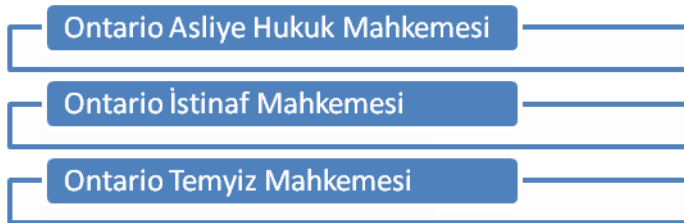
Polis ve İslah Bakanlığı (kolluk ve cezaevleri)

Adalet Bakanlığı

1.5.ONTARIO ADALET SİSTEMİ

1.5.1.Genel Bilgi

Ontario eyaletinde;

Bulunmaktadır.

(http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_1162.htm)

İstinaf mahkemesinin kararı başka bir eyaletteki istinaf mahkemesini bağlamaz. İstinaf mahkemeleri arasındaki içtihat farklılığı başvurulması halinde temyiz mahkemesi tarafından giderilmektedir.

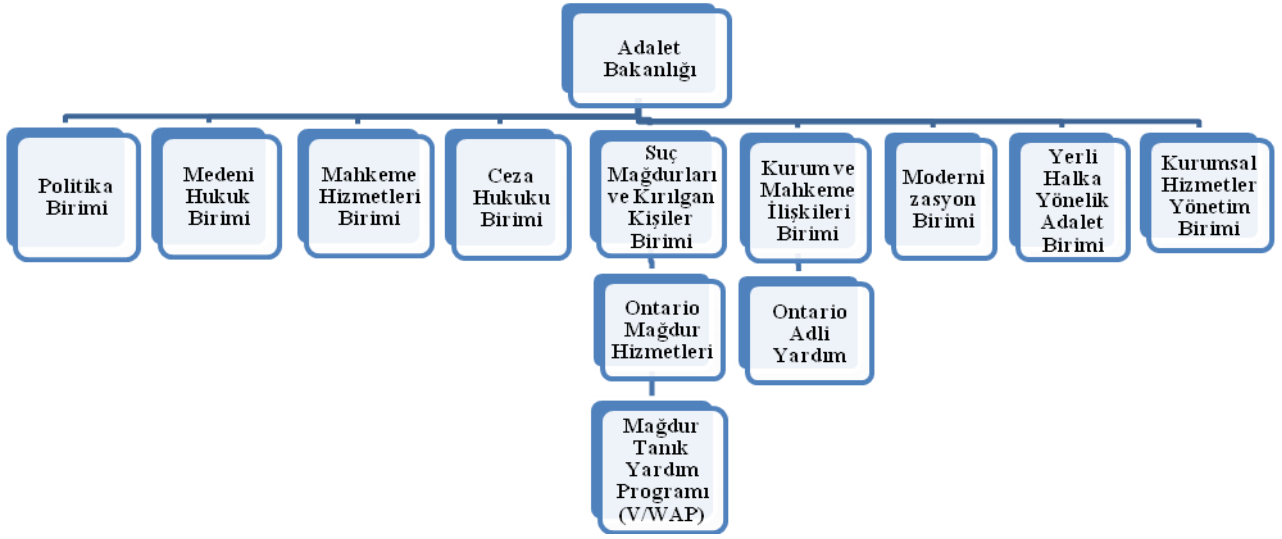
Hakimler görev yaptıkları mahkemenin seviyesine göre federal devlet veya eyalet tarafından atanmaktadır. Her mahkemenin bir baş hakimi bulunmakta olup, mahkemenin düzgün işleyişinden baş hakim sorumludur. Ontario eyaletinde 165 mahkeme bulunmaktadır. Her bir baş hakim bu 165 mahkemenin birinden sorumludur. Bu mahkemelerde yaklaşık 600 hakim görev yapmaktadır.

Kanada’da hukuk fakültesi okuyabilmek için daha önce başka bir fakültenin bitirilmiş olması gerekmektedir. Hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra avukatlık ve savcılık yapılabilenkte ancak hakim olabilmek için en az 10 yıl süre ile avukatlık yapılmış olması gerekmektedir. Savcılar yargılamada devleti temsil etmektedir. Bu nedenle kraliçeye atfen savcılık makamı “taç” ile ifade edilmektedir.

Avukata savunma avukatı veya müdafii denilmektedir. Kanada’da savcılarda avukatlar gibi Türkiye’deki barolara karşılık gelen hukuk topluluklarının üyesidir. Bu nedenle hukuk toplulukları tarafından konulmuş olan kurallara göre hareket etmekle yükümlüdürler. Avukatlar ile aynı profesyonel, etik ve eğitim standartlarına sahiptirler. Avukatlardan sorumlu olan meslek kuruluşları hukuk toplulukları olup, avukatların ruhsat, izin, disiplin ve eğitim işlerini düzenlerler. Ayrıca, avukatların ihtisaslaşması konusunda yetkilendirmeyi hukuk toplulukları yapmaktadır. Eyaletlerde bulunan hukuk topluluklarının üyeleri o eyalette bulunan avukatlar tarafından seçilmektedir. Kanada genelinde faaliyet yürüten ve Türkiye’deki Barolar Birliğine karşılık gelen hukuk topluluğuna ise eyaletlerdeki hukuk toplulukları tarafından üye seçilmektedir.

Kanada’da hukuk toplulukları dışında baro ismiyle ifade edilen avukatlık dernekleri de bulunmaktadır. Barolar benzer alanlarda ilgisi olan avukatların bir araya gelerek kurdukları mesleki derneklerdir. Baroların amacı avukatların hukukunu korumaktır. Barolara üyelik zorunlu değildir. Kanada’da avukatlar dosya veya işlem başına değil saat başına ücret almaktadır.

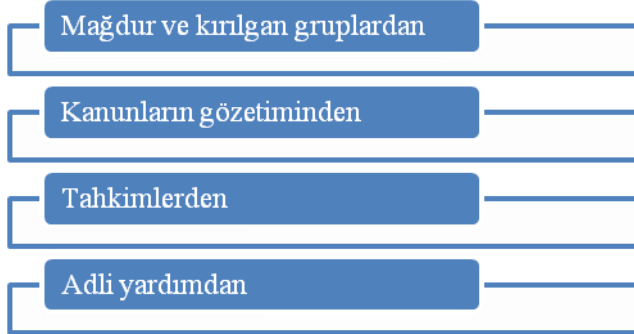
1.5.2.Ontario Adalet Bakanlığı'nın Teşkilat Yapısı

Şema 3: Ontario Adalet Bakanlığı'nın Teşkilat Yapısı

Adalet Bakanlığı suç ve ceza soruşturmasını gözetir. Bütün savcılar bu Bakanlığa bağlı olarak çalışır. Adalet Bakanlığı hakimleri yönetemez ancak mahkemelerin idari işleyişini gözetir.

Adalet Bakanlığı ayrıca;

Sorumludur.

II.BÖLÜM

MAĞDUR DESTEK SİSTEMİ

2.1.MAĞDURLARA İLİŞKİN MEVZUAT

Kanada’da mağdur haklarına ve destek hizmetlerine yönelik düzenlemeler içeren temel kanun Kanada Mağdur Hakları Kanunudur. Bu Kanun dışında ayrıca eyaletlerinde Mağdur Hakları Kanunu bulunmaktadır.

2.1.1.Kanada Mağdur Hakları Kanunu (CVBR)

Kanada Mağdur Hakları Kanunu 23 Temmuz 2015’te yürürlüğe girmiştir.

Kanunun önsözünde;

- Suçun mağdurlar ve toplum üzerinde zararlı bir etkiye sahip olduğu,
 - Suç mağdurlarının ve ailelerinin onuruna saygı da dahil olmak üzere nezaket, merhamet ve saygı ile muamele görmeyi hak ettikleri,
 - Mağdurların haklarının ceza adalet sistemi boyunca dikkate alınmasının önemli olduğu,
 - Suç mağdurlarının “Kanada Haklar ve Özgürlükler Şartı”nda garanti altına alınan haklarının bulunduğu,
 - Suç mağdurlarının haklarının göz önüne alınmasının adaletin düzgün yürütülmesinde faydalı olacağı,
- belirtilmektedir.

Kanunun “Tanımlar” bölümünde mağdur; **“bir suç nedeniyle fiziksel veya duygusal zarar, maddi hasar veya ekonomik kayıplara uğrayan şahıs”** olarak ifade edilmektedir.

Kanunun 3.maddesinde mağdurun ölümü veya kendi adına hareket edememesi halinde bu Kanun uyarınca mağdurun haklarını kullanabilecek kişiler sayılmıştır.

Kanunun 6 vd. maddelerinde dört temel alanda mağdurlar için sağlanan haklar düzenlenmiştir.

Bunlar;

- **Bilgi edinme hakkı:**

Her mağdur talep üzerine,

- Ceza adalet sisteminde mağdurların rolü,
- Onarıcı adalet programlarında dahil olmak üzere mağdurlara sunulan hizmetler ve programlar,
- Bu Kanun kapsamındaki haklarının ihlali veya reddine ilişkin şikayet hakkı,
- Suçla ilgili soruşturmanın durumu ve sonuçları,

- Kovuşturmanın gelmiş olduğu aşamalar ve mahkeme tarafından gerçekleştirilen işlemler,
 - Hükümlünün şartlı tahliye süresinin ve koşullarının açıklanmasına ilişkin incelemeler,
 - Failin akıl hastalığı nedeniyle cezai sorumluluğunun bulunmaması veya yargılanmasının uygun olmaması halinde Ceza Kanunu uyarınca fail hakkında yapılacak duruşmalar ve işlemler,
- Hususunda bilgilendirilme hakkına sahiptir.

• **Korunma hakkı:**

Her mağdur,

- Ceza adalet sistemindeki yetkili makamlarca güvenlik durumunun dikkate alınması hakkına sahiptir.
- Yıldırma ve misillemeden korunması için ceza adalet sistemindeki yetkili makamlar tarafından makul ve gerekli önlemlerin alınması hakkına sahiptir.
- Ceza adalet sistemindeki yetkili makamlarca mahremiyetlerinin gözetilmesi hakkına sahiptir.
- Suçla ilgili şikayetlerinde kimliğinin korunmasını talep etme ve tanık dinletme hakkına sahiptir.

• **Katılım hakkı:**

Her mağdur,

- Ceza adalet sisteminde ilgili makamlarca, mağdurun haklarını etkileyen işlemlerle ilgili görüş bildirme ve bu görüşlerinin dikkate alınması hakkına sahiptir.
- Ceza adalet sisteminde yetkili makamlara bir mağdur etki beyanı sunma ve bu beyanın dikkate alınması hakkına sahiptir.

• **Tazminat hakkı:**

Her mağdur,

- Mahkemede failden suç nedeniyle tazminat talep etme hakkına sahiptir.

Verilen tazminat emrinin ödenmemesi halinde mahkeme tarafından, fail aleyhine icra edilebilen bir karar verilebilir.

Kanunun “Genel hükümler” bölümünde,

Bu Kanunun bir suç mağdurunun ceza adaleti sistemi ile olan etkileşimleri bakımından;

- Suçun soruşturulması veya kovuşturulması sırasında,
- Fail suçla ilgili olarak düzeltme sürecine veya şartlı tahliye işlemine tabi iken,
- Hakkında suç isnat edilen kişi, suçla bağlantılı olarak bir mahkemenin veya bir İnceleme Kurulunun yetkisi altında olmakla birlikte, Ceza Kanununda yer alan hükümler nedeniyle cezai sorumluluğu bulunmuyorsa, akıl hastalığı varsa veya

yargılanmak için uygun değilse,
Uygulanacağı düzenlenmektedir.

Bu Kanunda yer alan hükümler, Milli Savunma Kanununda tanımlanan suçlara ilişkin olarak uygulanmamaktadır.

Bir kişinin bu Kanunda belirtilen haklardan yararlanabilmesi için Kanada'da bulunması, Kanada vatandaşı olması veya Göç ve Mülteci Koruma Kanununda belirtilen şekilde Kanada'da daimi ikamet ediyor olması gerekmektedir.

Bu Kanunun;

- Adaletin doğru şekilde işlemesine müdahale etmek, bu kapsamda;
 - Polisin takdirine müdahale etmek, herhangi bir suçun araştırılmasını aşırı şekilde geciktirmek veya soruşturmayı tehlikeye atmak yada engellemek,
 - Savcının takdirine müdahale etmek, herhangi bir suçlamanın aşırı şekilde gecikmesine neden olmak veya herhangi bir suçun kovuşturmasını tehlikeye atmak yada engellemek,
 - Bakanlığın takdirine müdahale etmek,
 - Faili serbest bırakmaya yetkili herhangi bir kişi veya kuruluşun takdir yetkisine müdahale etmek,
 - Herhangi bir kişinin hayatını veya güvenliğini tehlikeye atmak,
 - Uluslar arası ilişkilerin, ulusal savunmanın veya ulusal güvenliğin zarar görmesine neden olmak,
- amacıyla yorumlanamayacağı ve uygulanamayacağı ifade edilmektedir.

Bu Kanun kapsamındaki herhangi bir hakkının federal bir birim, kurum veya kuruluş tarafından ihlal edildiği yada reddedildiğini düşünen her mağdur, şikayet mekanizmasına uygun şekilde şikayette bulunma hakkına sahiptir.

Şikayet mekanizmasına uygun şekilde yapmış olduğu başvurudan sonra federal birim, kurum veya kuruluşun cevabından memnun olmayan her mağdur, ilgili birim, kurum veya kuruluşla ilgili şikayetleri inceleme yetkisine sahip makama şikayette bulunabilir.

Kanuna göre;

- Bu Kanun kapsamında ihlal edildiği iddia edilen haklarla ilgili şikayetlerin incelenmesi,
 - Bu ihlalleri ve inkarları gidermek için tavsiyelerde bulunma,
 - Mağdurlara, bu incelemelerin sonucu ve varsa tavsiyeleri bildirme,
- İşlevlerini yerine getirecek şekilde ceza adalet sisteminde yer alan her federal birim, kurum ya da kuruluşların şikayet mekanizması olmalıdır.

2.1.2.Ontario Mağdur Hakları Kanunu (VBR)

Ontario Mağdur Hakları Kanunu 1996 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunla, adalet sisteminin, suç mağdurlarının çektiği acıları artırmayan ve adalet sürecine katılmalarını cesaretlendiren bir şekilde çalışması amaçlanmaktadır. Suç nedeniyle zarar gören, hakları ve güvenliği ihlal edilen suç mağdurlarının şefkat ve adaletle muamele görmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ontario Mağdur Hakları Kanununun “Tanımlar” bölümünde mağdur; ***“başkası tarafından işlenen bir suç nedeniyle duygusal, bedensel veya ekonomik zarara uğrayan kişi”*** olarak ifade edilmekte ve bu kavramın eylemin kişinin ölümüyle sonuçlanma durumunuda içerdiği belirtilmektedir.

Kanun, adalet hizmeti sunan yetkililer tarafından suç mağdurlarına merhamet, haysiyet ve saygı ile muamele edilmesi gerekliliğini ortaya koymak üzere belirlenmiş bir dizi ilkeyi kapsamaktadır.

Buna göre mağdurlara;

- Sunulan hizmetler ve çözümler,
- Suç Mağdurları İçin Tazminat Kanununa göre yapılabilecek yardımlar,
- Yasadışı sindirmeyi önlemeye yönelik koruma,
- Suçla ilgili soruşturmanın ilerleyişi,
- Olayla ilgili olarak faile isnat edilen suçlamalar veya herhangi bir isnat yapılmadığı takdirde bunun nedenleri,
- Kovuşturmadaki rolü,
- Kovuşturma ile ilgili mahkeme usulleri,
- Kovuşturma aşamasında önemli davaların tarih ve yerleri,
- Temyiz incelemesinde dahil olmak üzere tüm önemli davaların sonucu,
- Geçici serbest bırakma ve tutuklu bir sanık hakkında ceza verilmesi,
- Ceza Kanunu uyarınca yargılanamayan veya akıl hastalığı nedeniyle cezai sorumluluğu bulunmayan sanıkla ilgili yapılan işlemler,
- Ceza Kanunu uyarınca mahkemeye “mağdur etki beyanı” yoluyla beyanda bulunabileceği,
- Belirtilen bir suçun mağdurunun talebi halinde şartlı tahliye dahil olmak üzere tutuklu veya hükümlünün serbest bırakılmasına yada tahliye edilmesine yönelik herhangi bir başvuru ile velayet gözetiminden kaçması,
- Hakkında suç isnat edilen kişinin yargılanmaya uygun olmaması veya akıl hastalığı nedeniyle cezai sorumluluğunun bulunmaması durumunda Ceza Kanunu uyarınca kurulan veya atanmış olan İnceleme Kurulu tarafından yapılan işlemler,
- Failin mutlak veya şartlı tahliyesine karar veren İnceleme Komitesinin herhangi bir talimatı ile failin gözlatından kaçması, hususlarında bilgi verileceği,

düzenlenmekte ayrıca; cinsel suçlara ilişkin soruşturmalarda yapılacak görüşmelerin mağdurun talebi halinde hemcins polis memurları veya diğer yetkililerce yapılması ve adalet sistemi yetkililerinin el koyduğu mağdura ait malın kovuşturma için artık gerekli değilse derhal mağdura iade edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Yukarıda sayılan hususlarda yapılacak bilgilendirmenin; söz konusu bilginin mevcut olmasına bağlı olduğu, ayrıca kanuna ve kamu yararına aykırılık teşkil etmemesi veya kovuşturmanın sürüncemede kalmasına yol açmaması gerektiği düzenlenmektedir.

Kanunun “Tazminat” bölümünde; belirtilen suçlardan mahkum olmuş kişilerin, işledikleri suç nedeniyle duygusal sıkıntıya düşen veya bedensel zarara uğruyan her mağdura karşı tazminat sorumluluğunun bulunduğu, ayrıca karine olarak Aile Hukuku Kanununun 29.bölümü uyarınca mağdurun eş olması veya suiistimale uğrayan bir saldırı mağduru olması yada cinsel suç mağduru olması halinde mağdurun duygusal sıkıntı çektiğinin varsayılacağı ifade edilmektedir.

Kanunun “Yorumlama” bölümünde; bu bölümde yer alan hiçbir şeyin mevcut kanunlar çerçevesinde var olan yolları sınırlandırma veya kanunlardaki hukuk yollarının geliştirilmesini engelleme amaçlı olarak yorumlanamayacağı düzenlenmektedir.

Bir suç mağdurunun, failin işlediği suç nedeniyle maruz kaldığı zararlardan dolayı tazminat talebinde bulunduğu hukuk davasında hakimın varsa, o suç nedeniyle mahkum olmuş faile uygulanan cezayı da göz önünde bulunduracağı belirtilmektedir.

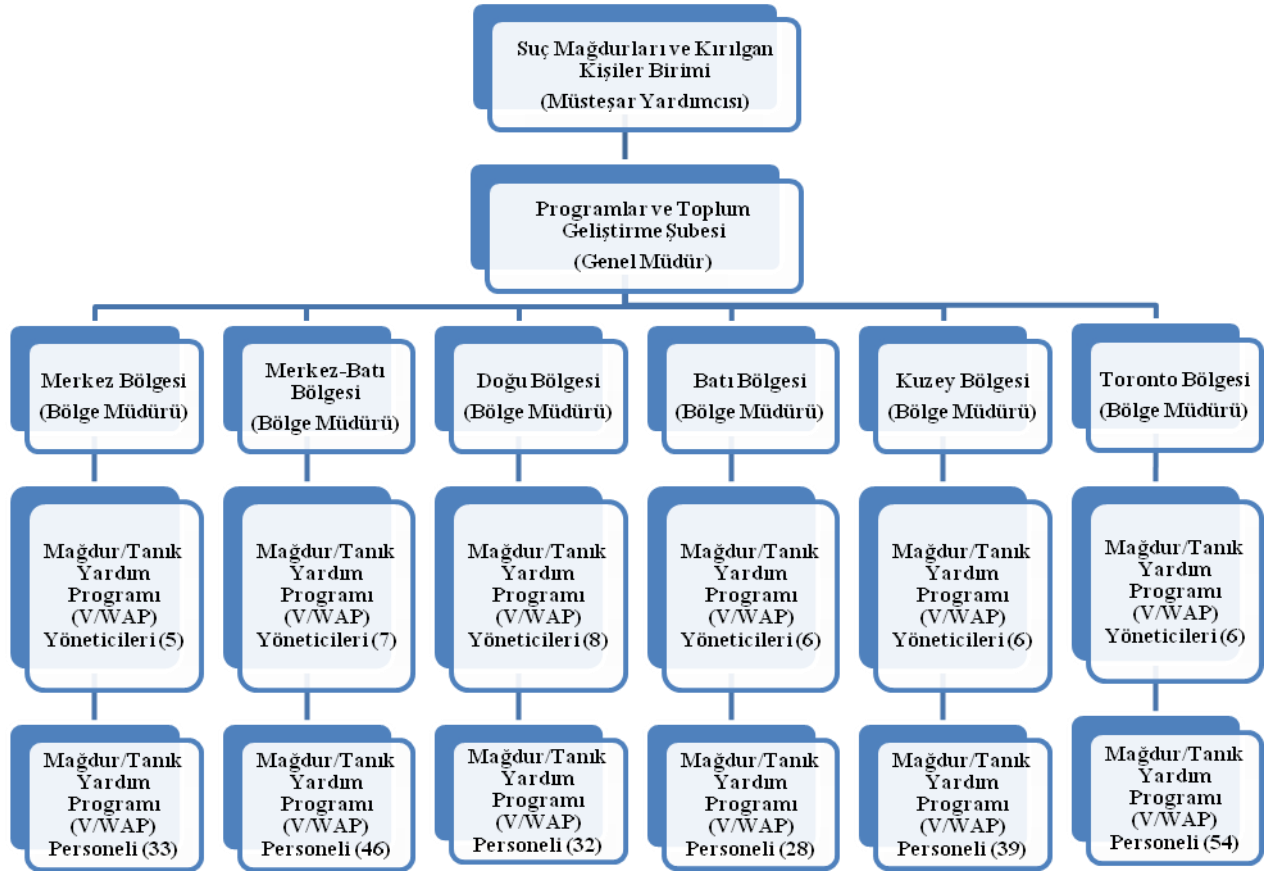
Kanunun “ Mağdur Adalet Fonu Hesabı” bölümünde; ***“bu fonun Konsolide Gelirler Fonu'nda özel bir hesap olarak muhafaza edileceği belirtilerek fona kaynak teşkil edecek gelirler sayılmaktadır. Mağdur Adalet Fonuna yatırılan paraların, mağdurlara yardım eden programların desteklenmesiyle, mağdurlara veya başka şekilde yardım alan topluluk kurumlarına hibe yoluyla verilmek suretiyle de olsa mağdurlara yardımcı olmak için kullanılacağı”*** düzenlenmektedir.

Kanunun “Suç Mağdurları Ofisi” bölümünde ise, suç mağdurları için sürekli bir büro kurularak, mağdurların sorunları üzerine Adalet Bakanlığına tavsiyelerde bulunan bir danışma organı oluşturulacağı belirtilmektedir.

Bu kapsamda;

- Suç mağdurlarına yönelik hizmetlerin eyalet standartlarının geliştirilmesi, uygulanması ve sürdürülmesi;
- Mağdur Adalet Fonunun, suç mağdurlarına yönelik hizmetler sağlamak ve geliştirmek için kullanılması;
- Suç mağdurlarının tedavisinde araştırma, eğitim ve daha fazla mağduriyeti önleme yollarının geliştirilmesi;
- Suç mağdurlarının tedavisi ve daha fazla mağduriyetin önlenmesine ilişkin mevzuat ve politika oluşturulması, hususlarında danışma fonksiyonlarını yerine getireceği ifade edilmektedir.

2.2.ONTARIO'DA MAĞDUR DESTEK HİZMETLERİNİN İDARİ YAPILANMASI

Şema 4: Mağdur/Tanık Yardım Programı (V/WAP) Teşkilat Şeması

Ontario Adalet Bakanlığı bünyesinde müsteşar yardımcısına bağlı olan, mağdur ve kırılgan gruplardan sorumlu Program ve Toplum Geliştirme Birimi bulunmaktadır. Başında genel müdür bulunan bu birim cezai süreçte suç mağdurlarına destek olmak amacıyla çeşitli hizmetler sunulmasına yönelik politika geliştirmektedir. Adalet Bakanına suç mağdurlarının sorunları hakkında bilgilendirmede bulunmaktadır.

Ontario Mağdur Hizmetleri (OVC) suç mağdurlarını destekleyen program ve hizmetler için fon sağlamaktadır. Bu hizmetler suç işlendikten hemen sonra sunulmaya başlamakta ve adli süreç boyunca devam etmektedir. Bu kapsamda, hukuki danışmanlık, mahkemeye ulaşım, tercüme hizmetleri ve engelli mağdurlar için konaklama gibi bir dizi yardım hizmeti sunulmakta, ayrıca mağdurun acil durum masrafları da karşılanmaktadır.

Hizmet ve yardımlar çoğunlukla sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanmakla birlikte bazı hizmetler doğrudan Adalet Bakanlığı tarafından yerine getirilmektedir. Hem ilk derece mahkemeleri hem de istinaf mahkemeleri bünyesinde mağdur destek büroları yer almaktadır. Hizmetler, suç mağdurlarının nezaket, merhamet ve saygıyla karşılanmaları gerektiğini kabul eden Ontario Mağdurlar Hakları Kanununda belirtilen ilkelere uygun olarak sunulmaktadır.

2.3.ONTARIO SUÇ MAĞDURLARINA VE TANIKLARA DESTEK BÜROLARI

2.3.1.Genel Bilgi

Ontario eyaletinde ilk derece ve istinaf mahkemeleri bünyesinde 200'ün üzerinde mağdur/tanık destek bürosu bulunmaktadır. Bu bürolarda aile içi şiddet, cinsel saldırı ve nefret suçu gibi suçların mağdurları ile çocuklara yönelik hizmetler sunulmaktadır.

Suç mağdurlarına destek bürolarında;

- Hakları ve adli süreç konusunda mağdurlar bilgilendirilmektedir.
- Mağdurlarla görüşme yapılarak tespit edilen ihtiyaçlarına göre mağdur ilgili kamu kurumuna veya sivil toplum kuruluşuna yönlendirilmektedir.
- Adli yardıma ihtiyacı olması halinde mağdur adli yardım hizmetine yönlendirilmektedir.
- Mağdurun ihtiyacına göre savcılığa veya mahkemeye önerilerde bulunmaktadır.

Mağdur/tanık destek bürolarında yürütülen çalışmalar; istatistiki bilgilerin düzenli olarak gözden geçirilmesi yada suç mağduru, tanık, savcı, polis ve kuruluşlardan gelen şikayetler yoluyla kaydedilen ilerlemeler ile elde edilen sonuçlar açısından değerlendirilmektedir.

2.3.2.Büroların Amaçları

Bu büroların amaçları şunlardır:

- Suç mağdurları ve tanıkların ihtiyaçlarını ölçmek ve adli sürece dahil olmalarından itibaren ceza mahkemesince karar verilinceye kadar ihtiyaç ölçümü, kriz müdahale, bilgilendirme, duygusal destek ve sevk gibi hizmetleri sağlamak,
- Paydaş ağlarına katılmak, Mağdur/Tanık Yardım Programı'nı (V/WAP) tanıtmak üzere halk eğitimlerine katılmak, adli sistem ile sivil toplum kuruluşları bünyesinde mağdur ve tanıkların hak ve ihtiyaçlarını tanıtmak.

2.3.3.Bürolarda Görev Yapan Kişiler

Bürolarda görev yapanların çoğunluğu sosyal hizmetler alanında çalışan kişiler olmakla birlikte bu bir zorunluluk değildir. Toplum hizmetlerinde başarılı şekilde hizmet sunanlar bu bürolarda görev yapabilmektedir. Bürolarda çalışan kişiler mahkemelere bağlı devlet memurları olmakla birlikte sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde çalışmaktadır.

2.3.3.1. Görev ve Sorumlulukları

Mağdur ve Tanık Yardım Programı (V/WAP) kapsamında mağdur ve tanıklara bilgi, destek ve yardım hizmeti sunan personelin görev ve sorumlulukları şunlardır:

- Savcılık dosyaları ile polis ve sivil toplum kuruluşlarından gelen sevkleri gözden geçirmek; suç mağdurları ve tanıklar ile temas kurmak, bu teması adli sürecin başlamasından ceza mahkemesince karar verilmesine kadar sürdürmek, sunulan hizmetlere ilişkin ihtiyaçları ölçmek ve değerlendirmek, bir hizmet planı hazırlamak ve gerekli hizmetleri temin etmek yoluyla yönetmek ve koordine etmek.
- Suç mağdurları ve tanıklar ile sivil toplum kuruluşu çalışanları, kamu kurumları, savcı ve polis arasında aracı olarak hareket etmek suretiyle suç mağdurları ve tanıkların ihtiyaçları/çıkarları için savunuculuk yapmak, suç mağdurları ve tanıkların adli sürece ilişkin kavrayışını ve bu süreçlere katılımını iyileştirmek ve bu kişilerin bireysel ihtiyaçlarını giderecek hizmetlerin sağlanmasını kolaylaştırmak.
- Güvenlik endişelerini ve seçeneklerini suç mağdurları ve tanıklar ile değerlendirmek, travmatize ve yüksek riskli kişilere Mağdur/Tanık Yardım Programı (V/WAP) Politika ve Prosedür El Kitabı uyarınca duygusal destek ve kriz müdahalesi sağlamak.
- Gereklilikleri belirlemek üzere suç mağdurları ve tanıkların ihtiyaç ve yeteneklerini ölçerek gerekli hizmetleri sağlamak, (örn., duruşmaya hazırlık yapmak, tanıklık yardımları için savunuculuk yapmak ve yardımı ayarlamak gibi), kırılgan gruba dahil mağdurlara yönetici tarafından onaylandığı şekilde mahkeme işlemleri sırasında refakat etmek.
- Suç mağdurlarına, Mağdur Etki Raporları ve Cezai Sakatlık Telafi Kurulu başvuruları gibi belgelerin amaç ve niyetine ilişkin yardım sağlamak.
- V/WAP hedef ve amaçlarını tanıtmak ve etkili hizmetlerin tedarikini kolaylaştırmak üzere adalet sektörü üyeleri ve toplum kuruluşları ile iletişim ve istişare ağlarını sürdürmek.
- Bir V/WAP temsilcisi olarak görevlendirildiği projelere ve komitelere katılarak projelerin başarılı bir şekilde tamamlanmasına katkıda bulunmak, V/WAP suç mağduru ve tanık desteği için ilgili yerel toplum hizmetlerini veya hizmet boşluklarını belirlemek ve sivil toplum hizmetlerine yönelik süreç ve prosedürlerin geliştirilmesine katkıda bulunmak.
- V/WAP rolü ve yetkisi ile mağdurların sorunlarına ilişkin hem formel hem de informel sunumlar yoluyla bilgi sağlamak üzere halk eğitim faaliyetlerine (örn. paydaş gruplarıyla konuşmalar) katılmak.
- V/WAP Programı Politika ve Prosedür El Kitabında ortaya konulan zaman çizelgeleri ve prosedürleri uyarınca kendisine verilen dosyaları yürütmek, gizli dava dosyalarını hazırlamak ve bunları yürütmek, davaya ilişkin ayrıntılı notlar tutmak, suç mağduru ve tanık hizmetlerine ilişkin bir dizi yazışma, rapor ve form (Mağdur Girdi Formları gibi) hazırlamak ve

bilgileri gerektiği gibi güncellemek.

- Yönetici ile bölgesel ve kurumsal ofisler için bilgi ve planlama gerekliliklerine destek vermek amacıyla istatistik raporları için ilgili bilgilerin derlenmesini ve hazırlanmasını koordine etmek.
- Yöneticinin yokluğunda, görevlendirildiği program faaliyetlerine teknik uzmanlık sağlamak, kurumsal ofis, bölgesel ofis ve yerel savcılıktan gelen acil bilgi taleplerine yanıt vermek ve program faaliyetlerine etki eden kritik konularda yönetici vekilini uyarmak.
- Öğrenci ve gönüllüler için gözetim, eğitim, gelişim ve görev tayini işlerini yapmak.
- V/WAP ekibinin bir parçası olarak suç mağdurlarına ve tanıklara yönelik hizmet ve prosedürlerdeki boşlukları belirlemek, programın etkili işleyişini ve idaresini sağlayan protokollere, prosedürlere ve süreçlere getirilecek iyileştirmelere ilişkin girdi, öneri ve fikir sağlamak.
- Kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek.

2.3.3.2.Sahip Olmaları Gereken Bilgi Birikimi

Mağdur ve Tanık Yardım Programı (V/WAP) kapsamında mağdur ve tanıklara bilgi, destek ve yardım hizmeti sunan personelin şu bilgi birikimine sahip olması gerekmektedir:

- Yasal işlemler boyunca suç mağdurları ve tanıklara ilgili bilgi, yardım ve rehberliği sağlamak, etkili kararlar vermeleri hususunda yardımcı olmak, yasal sürece katılmalarını teşvik etmek için adli süreç ve suç mağdurlarına ilişkin konularla (spesifik olarak aile içi şiddet, cinsel saldırı ve çocuk istismarı, cinayet, ölümle ilgili davalar vb.) ilgili bilgi birikimi; suç mağdurları, mahkeme işlem, protokol ve prosedürlerini düzenleyen mevzuata ilişkin bilgi birikimi.
- Suç mağdurları ve tanıkların güvenlik endişelerini belirlemesine ve hizmetlere erişim için planlar geliştirmesine yardımcı olmak için risk ölçümü ve güvenlik planlamasına ilişkin bilgi birikimi.
- Suç dolayısıyla travmatize olmuş yada olabilecek, kriz halindeki suç mağduru ve tanıklara gerektiği gibi müdahale etmek için kriz yanıt ve müdahalelerine ilişkin bilgi birikimi.
- Suç mağduru ve tanıklara ilişkin uygun sevkleri ayarlamak, hizmet tedarikinde işbirliğini güçlendirmek ve etkili ortaklıklar ile eğitim ağlarını kurmak için toplum kuruluşlarınca sağlanan hizmetlere ilişkin bilgi birikimi.
- Suç mağduru ve tanıklara hizmet sağlamak ve paydaşlarla etkileşimde bulunmak için OVSS (Ontario Mağdur Hizmetleri Sekreteryası) yetki ve programlarına, Mağdur Hakları Beyannamesine, V/WAP politika ve prosedürlerine ilişkin bilgi birikimi.

- Kapsamlı dosya kayıtları tutmak, bilgi girdisi sağlamak, bilgilerin yerini tespit etmek, bilgi güncellemek ve edinmek için program veri tabanı sistemlerine ilişkin bilgi birikimi.
- Suç mağduru ve tanıklardan, adalet sektöründen ve hizmet sağlayıcılardan gelen sözlü veya yazılı bilgi taleplerine yanıt olarak gizlilik kapsamında olmayan sözlü ve yazılı bilgileri paylaşmak için Bilgi Alma Özgürlüğü ve Kişisel Mahremiyetin Korunması Kanununun uygulama ve prosedürlerine ilişkin bilgi birikimi.

2.3.3.3.Sahip Olmaları Gereken Beceriler

Mağdur ve Tanık Yardım Programı (V/WAP) kapsamında mağdur ve tanıklara bilgi, destek ve yardım hizmeti sunan personelin şu becerilere sahip olması gerekmektedir:

- Suç mağduru ve tanık ihtiyaçlarının analiz edilmesinde program politikalarını, ilgili mevzuatı ve kılavuz ilkeleri uygulamak için, suç mağduru ve tanıkların acil risklerini ölçmek, kriz müdahale/hizmet ihtiyaçları/güvenlik planlarının seviyesini belirlemek, çeşitli alternatifleri göz önünde bulundurarak özgün ihtiyaçlara yanıt verecek en iyi eylem planını seçmek ve uygulamak için kriz yanıt/müdahale becerileri, ihtiyaç ölçme becerileri, analitik ve problem çözme becerileri.
- Büyük bir dosya yükünü bağımsız olarak yönetmek, çok sayıda, yorucu son teslim tarihlerinin olduğu bir ortamda iş önceliği yapmak için organizasyon yapma ve planlama becerileri.
- Suç mağduru ve tanık hizmetlerine ilişkin sorunları çözmek ve yöneticiye tartışmalı konulara ilişkin çözüm önermek için problem çözme becerileri.
- Sivil toplum kuruluşu temsilcileri, mahkeme ve savcı ile ayrı ayrı çalışabilmek, suç mağduru ve tanıklar tarafından verilen gözlemler/bilgiler temelinde savcıya tavsiyelerde bulunmak, suç mağduru ve tanıklar, hizmet sağlayıcılar ile etkili ve üretken ilişkileri sürdürürken ihlalleri gündeme getirmek ve ilgili personel ile hizmet sorunlarını çözmek için kişiler arası iletişim, doğru karar verme, inisiyatif alma, davranış inceliği ve diplomasi becerileri.
- Hizmet iyileştirmelerine dair önerilerde bulunmak, yeni veya geliştirilmiş hizmetlerin uygulanmasında hizmet sağlayıcılarının işbirliğini güçlendirmek için analitik beceriler ve muhakeme becerileri.
- Suç mağduru ve tanıklara bilgi sağlamak, mahkeme sırasında tanıklık etmek için danışma ve iletişim becerileri.
- Kriz halindeki veya duygu yoğunluğu yüksek olan suç mağduru ve tanıklarla ilgilenmek, bir yandan onların mahremiyetini koruyup gizliliğe riayet ederken bir yandanda adalet sektörünün üyeleri ve toplum kuruluşlarıyla birlikte onlar adına savunuculuk için doğru karar verme ve

iletişim becerileri ve empati.

- Rapor, yazışma ve dava dosya özetlerini kaleme almak, sunum hazırlamak, topluluk önünde konuşma ile eğitime ve tanıtıma yönelik program bilgilerinin geliştirilmesine katılmak için yazılı iletişim ve sunum becerileri.
- Kişiler arası iletişim becerileri ve bir ekip ortamında etkili bir şekilde çalışma yetisi.
- İşin yapılacağı yerin gerektirdiği şekilde geçerli sürücü belgesi.

2.4.MAĞDURLARA SUNULAN DESTEK VE YARDIM HİZMETLERİ

Ontario eyaletinde suç mağdurlarına uygulanan 3 çeşit destek ve yardım hizmeti bulunmaktadır.

Bunlar;

- Genel destek hizmetleri,
- Mahkeme bazlı hizmetler,
- Mali yardım hizmetleri,

Genel Destek Hizmetleri	Mahkeme Bazlı Hizmetleri	Mali Yardım Hizmetleri
• Mağdur Kriz Yardımı Ontario Programı	• Mağdur/Tanık Yardım Programı	• Mağdur İçin Hızlı Müdahale Programı
• Cinsel Saldırı Merkezleri	• Aile Mahkemesi Destek Programı	• Kırılgan Mağdurlar ve Aileleri Fonu
• Cinsel Saldırı Mağdurları İçin Bağımsız Hukuksal Tavsiyeler Pilot Programı	• Partnere Saldırı Müdahale Programı	• Cinayet Sonucu Ölenlerin Ailelerine Mali Yardım Programı
• Cinsel Saldırıdan Kurtulan Erkekler İçin Destek Hizmetleri	• Çocuk Mağdur Tanık Programı	• Ceza Yaralanmaları Tazminat Kurulu
• İnternette Çocuk İstismarı Danışmanlığı Programı		
• Yerel Mağdur Hizmetleri		

Tablo 1: Ontario'da suç mağdurlarına sunulan destek ve yardım hizmetleri

2.4.1.Genel Destek Hizmetleri

Bu destek hizmetleri kamu yararına çalışan sivil toplum kuruluşlarınca sağlanmaktadır. Genel destek hizmetleri kapsamında cinsel saldırı mağdurlarına ve yerli halklara yönelik destek hizmetleri sunulmaktadır.

2.4.1.1.Mağdur Kriz Yardımı Ontario Programı (VCAO)

Bu program toplum temelli bir program olup, kadrolu ve eğitimli gönüllüler tarafından 7 gün 24 saat esasına göre, suç ve trajik durum mağdurlarına erken müdahale hizmetleri sağlanmaktadır. Polisin bildirimi üzerine çalışanlar suç mahalline giderek mağdura, tanığa veya maktulün yakınlarına kısa vadeli destek hizmeti sunmakta, ayrıca uzun vadeli yardım için ilgili sivil toplum kuruluşlarına yönlendirilmesini sağlamaktadırlar.

Erken müdahalenin yanı sıra sağlanan hizmetler arasında;

- Kriterlere uyan suç mağdurları için güvenlik planlaması,
- Uygun toplum destek ve hizmetlerine sevk,
- İhtiyaç değerlendirmeleri,
- Mağdurlar için Hızlı Müdahale Programı (VQRP) başvurularıyla ilgili yardım,
- Kırılgan gruba dahil mağdurlar için ileri destek bulunmaktadır.

2.4.1.2.Cinsel Saldırı Merkezleri (SACs)

Sivil toplum kuruluşu olan bu merkezler tarafından 16 yaş ve üzeri mağdurlara geniş hizmet yelpazesi sunulmaktadır.

Bu kapsamda;

- Mağdura mahkemeye, hastaneye veya polis merkezine giderken eşlik etmek,
 - Destekleyici akran danışmanlığı (hem bire bir hem de grup),
 - Profesyoneller ve halk için cinsel şiddet eğitimi,
 - Hukuki danışmanlık,
 - Bilgilendirme ve yönlendirme,
- hizmetleri verilmekte, ayrıca 24 saat hizmet sunan bir kriz hattı bulunmaktadır.

2.4.1.3.Cinsel Saldırı Mağdurları İçin Bağımsız Hukuksal Tavsiyeler Pilot Programı (ILA)

Bu program pilot olarak 2 yıl önce Toronto, Ottawa ve Thunder Bay bölgesinde başlamış olup, kanıt modeli ve klinik modeli olmak üzere iki hizmet modeliyle şu an itibariyle on üç pilot bölgede sunulmaktadır. 16 yaş ve üzeri cinsel saldırı mağdurlarının

bilinçli kararlar almasına yardımcı olmak için dört saat süreyle sunulan gizli ve ücretsiz bir programdır. Bu hizmet yüzyüze veya telefon ile sunulan bir yasal danışmanlık hizmeti olup, temsili içermemektedir. Mali uygunluk kriteri veya olayın meydana geldiği zamana ilişkin herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Sadece olayın Ontario eyaletinde meydana gelmiş olması gerekmektedir. Yasal tavsiyeler; pilot programa başvurmuş, gerekli kriterlere uyan bağımsız avukatlarca verilmektedir. Pilot program 28 Haziran 2016'da başlatılmış ve 31 Mart 2018'e kadar devam edeceği kamuoyuna duyurulmuştur.

2.4.1.4.Cinsel Saldırıdan Kurtulan Erkekler İçin Destek Hizmetleri

Cinsel saldırıya uğramış yetişkin erkeklerle hem güncel hem de tarihsel olarak yardım sağlayan sivil toplum kuruluşu temelli bir programdır.

Bu program kapsamında;

- Bireysel ve grup danışmanlık hizmetleri,
 - Akran desteği hizmeti,
 - Telefon ve internet üzerinden danışmanlık hizmeti,
 - Müvekkillerin sahip olabileceği diğer uzun vadeli ihtiyaçlarını karşılamak için diğer uygun sivil toplum kuruluşu temelli hizmetlere yönlendirme hizmeti,
- sunulmaktadır.

2.4.1.5.İnternette Çocuk İstismarı Danışmanlığı Programı

İnternet yoluyla istismara uğramış çocuk ve genç mağdurlar ile bu suçtan etkilenen aile bireylerine yönelik kısa süreli danışmanlık hizmeti sunan bir programdır. Bu kapsamda, çocuk veya genç mağdur başına danışmanlık maliyetini 1.500 \$'a, yakın aile bireyleri için danışmanlık maliyetini ise 800 \$'a kadar karşılamaktadır.

2.4.1.6.Yerel Mağdur Hizmetleri

Yerli suç mağdurları ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere uyarlanmış olan, yerli örgütler ile First Nations, İnuit ve Metis toplulukları tarafından sunulan kültürel açıdan duyarlı hizmet çeşitliliğini içermektedir.

Bu kapsamda, bir kısım sivil toplum kuruluşuna yerli suç mağdurları ve ailelerine kültürel olarak uygun hizmetleri sunmaları için fon sağlanmaktadır. Ayrıca halihazırda, Yerli Adalet Birimi tarafından Ontario'nun uzun vadeli stratejisinin bir parçası olarak, yerli kadınlara karşı şiddetin sona erdirilmesi için etkin destek sağlanmasını temin etmek amacıyla eyalet çapında mağdur hizmetleri hakkında bir inceleme çalışması yürütülmektedir.

2.4.2.Mahkeme Bazlı Hizmetler

Bu hizmetler, mağdur destek ve tanık destek programlarınca sunulan destek hizmetleridir. Kamu yararına çalışan diğer kurumlarla aile destek ve çocuk destek programları uygulanmaktadır.

2.4.2.1.Mağdur/Tanık Yardım Programı (V/WAP)

Adalet Bakanlığı personeli tarafından yürütülen bir programdır. Bu kapsamda, suç mağdurları ile tanıklara bilgi, yardım ve destek sağlamak suretiyle mahkeme sürecini anlamalarına ve sürece katılmalarına katkıda bulunmaktadır. Özellikle, aile içi şiddet, cinsel taciz, çocuk istismarı, insan kaçakçılığı ve nefret suçları ile yaşlı ve engelli mağdurlara hizmet sunulmaktadır. Ayrıca, cinayet vakaları ve motorlu araç kazalarında ölen kişilerin ailelerine de öncelik verilmektedir.

Mağdur/tanık yardım programı çalışanlarının kilit rolü mağdurların ihtiyaçlarını savunmak, savcılar ve polisle irtibat kurmaktır.

Bu program Ontario eyaletindeki 54 mahkeme bölgesinde mevcuttur.

Sunulan hizmetler şunlardır:

- Güvenlik gereksinimlerinde dahil olmak üzere krize müdahale, duygusal destek ve ihtiyaç tespiti,
- Davaya özel bilgi sağlama (mahkeme tarihi, kefalet durumu), etkilenen kararlarla ilgili mağdur girdisi edinilmesi, mahkeme hazırlığı ve desteği,
- Cezai Yaralanmalar Tazminat Kurulu başvuruları ile mağdur etkisini ifade etme tablolarında yardım,
- Sivil toplum kuruluşlarına yönlendirme,

Mağdur/Tanık Yardım Programı görevlileri ayrıca halka yönelik eğitim faaliyetlerine katılmakta, sivil toplum kuruluşları ve üyeleriyle ilgili protokollerin geliştirilmesine katkı sunmaktadır.

2.4.2.2.Aile Mahkemesi Destek Programı (FCSWP)

Aile içi şiddet mağdurları şayet daha fazla şiddete uğrama riski altında iseler bu program ile aile mahkemesindeki yargılama sürecinde destek görevlileri tarafından kendilerine destek hizmeti sunulmaktadır.

Aile mahkemesi bünyesinde bulunan destek görevlileri aracılığıyla mağdurların aile mahkemesindeki adli süreci anlayabilmelerini kolaylaştırmak amaçlanmaktadır.

Aile mahkemesi destek görevlilerinin bu program kapsamında aile içi şiddet mağdurlarına sundukları hizmetler şunlardır:

- Aile mahkemesi süreci hakkında bilgilendirme ve ilgili sivil toplum kuruluşlarına yönlendirme,

- Mahkemelere katılımı ile ilgili güvenlik planlamasında dahil olmak üzere güvenlik planlaması yapma,
- İhtiyaç değerlendirmesi yapma,
- Adli yardım sürecinde destek sunma,

Aile Mahkemesi Destek Programı (FCSWP) ile Mağdur/Tanık Yardım Programı (V/WAP) kapsamında çalışan kişiler aile içi şiddet mağdurlarına koordineli hizmet sunabilmek için birlikte çalışabilmektedir.

2.4.2.3.Partnere Saldırı Müdahale Programı (PAR)

Partnerlerine saldırıda bulunan bireyler için, mahkeme emriyle 12 seanslık bir grup eğitimi/rehberlik programı hizmeti sunulmaktadır. Programın ayrı bir bileşeni; mağdurlara güvenlik planlamasına ilişkin yardım, toplum kaynaklarına sevk ve suçu işleyenlerin kaydettiği ilerlemeye ilişkin bilgiler sağlamaktadır. PAR, Ontario Aile İç Şiddet Mahkeme Programının bir bileşenidir.

2.4.2.4.Çocuk Mağdur Tanık Programı (CVWP)

Bu program mağdur-tanık yardım programı çerçevesinde işleyen bir programdır. Ontario eyaletinde belirli bölgelerde uygulanmakta ve 18 yaş altındaki mağdur ve tanık çocukların mahkeme sürecinde yaşadıkları travmayı azaltmak için onlara destek sağlanmaktadır. Çocuklara bilgilendirme ve destek hizmeti sunulmak suretiyle adli süreçten mümkün olduğunca az etkilenmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.

Bu program kapsamında çocukları mahkeme sürecine hazırlayan, onlara mahkeme sürecini tanıtan “Mahkemede ne işin var?” isimli bir kitapçık hazırlanmıştır. Aynı amaçla mahkeme binalarında çocuk dostu ortamlar oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Bu program kapsamında sunulan hizmetler şunlardır:

- İhtiyaç tespiti,
- Mahkemeye hazırlık,
- Mahkemede refakat etme,
- Suça karışmamış aileye/vasiye destek,
- Savı, polis ve V/WAP personeli ile aralarında bağlantı kurma,
- Mağdur etki raporlarının hazırlanması hususunda yardım,
- Devam eden danışmanlık ve hizmetlere yönlendirme sağlama,

Mağdur/Tanık Yardım Programı (V/WAP) ile Çocuk Mağdur Tanık Programı (CVWP) kapsamında çalışan kişiler mağdurlara koordineli hizmet sunabilmek için birlikte çalışabilmektedir.

2.4.3.Mali Yardım Hizmetleri

Suç mağdurlarının meydana gelen zararını tazmin etmek üzere 3 tür fon bulunmaktadır.

Bunlar;

- Suç sonucunda sadece maddi zarara uğrayan mağdura veya öldürülen mağdurun ailesine yardım fonu,
- Suç neticesinde yaralanan mağdura yardım fonu,
- Cinayete kurban gidenlerin aileleri ile bakmakla yükümlü oldukları kişilere yardım fonudur.

Bu fonlardan karşılanmak suretiyle uygulanan programlar ise şunlardır.

2.4.3.1.Mağdur İçin Hızlı Müdahale Programı (VQRP)

Bu program ile şiddet suçu mağdurlarına herhangi bir kaynaktan karşılama imkanı bulunmayan zararları için acil yardım sağlanmaktadır.

Program şunları kapsamaktadır:

- Mağdurların güvenlik sağlamak üzere yapılan acil durum harcamalarının karşılanması,
- Derhal emniyet altına alınması için acil ev onarım işleri,
- Güvenli konut seçenekleri bulunmayanlar için acil konaklama / yemek ve çocuk bezi, giyim gibi acil kişisel bakım malzemeleri,
- Bir suç sırasında hasar görmüş veya yok edilmiş gözlük / kontakt lenslerin değiştirilmesi,
- Bir cinayet sonucu ölen kişiyi teşhis etmeye giden aile bireyi veya ağır yaralanan bir mağdur için ulaşım ücreti,
- Özel hizmet gerektiren olay yeri temizleme ile mülkten ve/veya araçtan nefret suçu grafitilerinin çıkartılması,
- Bir cinayet sonucu ölen kişinin ailesine yardım için cenaze giderlerine katkı,
- Ağır suç mağdurlarına yardım amacıyla kısa vadeli erken müdahale desteği sağlamak için danışma/geleneksel iyileştirme,

Ayrıca, insan kaçakçılığı mağdurlarına devlet belgelerinin değiştirilmesi, ağız sağlığı hizmetleri, dövmelemin çıkarılması ve bir ıslah tesisinde tedavide dahil olmak üzere ileri yardım sağlanmaktadır.

Bu program, Ontario eyaleti çapında 50'den fazla yerde uygulanmakta olup, çoğu zaman Mağdur Kriz Yardımı Ontario kurumları tarafından yürütülmektedir. Mağdurların bu tarz ihtiyaçlarını karşılama amacı taşıyan başka kaynaklarda bulunmaktadır.

Mali destek hizmetlerine mağdurlar hem masraflarının karşılanması hemde uğradıkları suçlar için tazminat almak amacıyla başvurabilmektedirler. Bu hizmet kamu görevlileri tarafından sunulmaktadır.

2.4.3.2.Kırılğan Mağdurlar ve Aileleri Fonu (VVFF)

Bu program ile başka yerlerden mağdura destek için gelmek zorunda kalan mağdur yakınlarına yardım sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, ayrıca şiddet mağdurlarına yardım edilmektedir.

Cinayet sonucu ölen kişilerin ailelerinin adli sürece daha fazla katılabilmelerini sağlamak için;

- Mağdurlara, kilit öneme sahip ceza davalarına katılmak üzere seyahat masrafları için mali yardım sağlanmaktadır.
- Kırılğan mağdurlara kilit öneme sahip ceza davaları sırasında sözlü tercüme hizmeti sunulmaktadır.
- Engelli mağdurlara, gerçek zamanlı altyazı veya mahkeme sürecine katılmalarına yardımcı olacak ekipman gibi uygun destekler sağlanmaktadır.

2.4.3.3.Cinayet Sonucu Ölenlerin Ailelerine Mali Yardım Programı (FAFHV)

Bu program ile cinayet sonucu ölen kişilerin hak sahibi ailelerine ve eşlerine/resmi nikahsız partnerlerine cinayet başına 10.000 \$'a kadar yardım sağlanmaktadır.

2.4.3.4.Ceza Yaralanmaları Tazminat Kurulu (CICB)

Suç Mağdurlarına Tazminat Kanunu kapsamında kurulan bağımsız bir hakem heyetidir. Ontario'da işlenen şiddet suçlarının mağdurları ile fiil sonucunda ölen kişilerin ailelerine maddi tazminat ödenmesini değerlendirmektedir. Bu kapsamda, acı ve eziyet, gelir kaybı, tedavi masrafları, cenaze masrafları ve suç mağduru olmanın getirdiği diğer masraflar için mağdurlara tazminat ödenebilmektedir.

2.5.WELLAND GENÇLİK VE ÇOCUK CEZA MAHKEMESİNCE MAĞDURLARA SUNULAN DESTEK HİZMETLERİ

Bu mahkeme ABD sınırında olduğu için çoğunlukla sınır ihlali suçlarına bakmaktadır. Kanada'da ruhsatsız silah taşımak yasak olduğu halde ABD' de silah taşımının serbest

olması nedeniyle ABD'den Kanada'ya geçenler yanlarında silah getirebilmektedir. Bu nedenle Welland Gençlik ve Çocuk Ceza Mahkemesi tarafından bu suçlarda bakılmaktadır.

Önceleri mağdurlar adli süreçte göz ardı edilirken günümüzde önemsenmektedir. Hakimler ihtiyacını tespit ettikleri mağduru ilgili kamu veya sivil toplum kuruluşlarına yönlendirmektedir.

Mahkeme bünyesinde çalışan görevliler şunlardır:

- 1 idari görevli,
- 1 birim yöneticisi,
- 2 sosyal hizmet görevlisi,

Mağdur destek hizmeti mahkeme bünyesinde çalışan bu görevliler tarafından sunulmaktadır. Bu görevlilerin başka bir mahkeme bünyesinde de uydu ofisi bulunmakta ve 1 görevli tarafından oradada mağdur destek hizmeti sunulmaktadır. Mağdur destek görevlileri mağdurları duruşmaya hazırlamakta, onlar adına savunuculuk yapmaktadır. Bu görevliler tarafından psiko-sosyal destek hizmeti sunulmamaktadır. Duruşma aşamasında mağdurların haklarını temsil etme görevi başsavcıya aittir. Mağdur destek görevlileri kanunen bazı mağdurlarla ilgilenmek zorundadır. Zorunlu olan görevleri dışındada ihtiyaç duyduğunu tespit ettikleri mağdurlara hizmet sunmaktadırlar. Ayrıca hakim ve savcının talebi ile de kırılğan gruba dahil mağdurlara hizmet sunmaktadırlar.

Mağdur destek personelinin görevleri şunlardır:

- Mağdurlara mahkeme sürecini anlatmak,
- Hakları ve adli süreç hakkında mağdurları bilgilendirmek,
- Dosyaya eklenmesi gereken herhangi bir konu varsa durumu savcıya iletmek,
- Mağdurun psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyduğunu tespit etmeleri halinde mağduru bu hizmeti sunan kamu veya sivil toplum kuruluşlarına yönlendirmek,
- Mağdurun ifadesi sırasında yanında bulunmak ve ona destek olmak,

Mağdurla görüşme odası tek bir odadan oluşmakta olup, oda içerisinde duruşma salonu ile iletişimi sağlamak üzere bir monitör ile ses ve görüntü aktarımı sistemi bulunmaktadır. Ayrıca çocuklara yönelik çeşitli oyuncaklarda yine bu odada yer almaktadır. Görüşme sırasında odada çocuğun yanında sadece uzman bulunmaktadır. Duruşma salonu ile kurulan bağlantı esnasında çocuk sadece hakimi görebilmekte iken, duruşma salonunda bulunan herkes çocuğu görebilmektedir. Bu şekilde çocuk ile sanığın yüzyüze gelmemesi sağlanmaktadır. Kırılğan gruba dahil bir mağdur varsa savcılıkçada bu kişinin duruşma salonunda bulunmasının o kişi bakımından sakıncalı olduğu belirtilerek ifadesinin görüşme odasında alınması yönünde hakimden talepte bulunulabilmektedir. Bu durumda görüşme odası tüm kırılğan gruba dahil mağdurlar için kullanılabilir. Hakim bu hususta karar verirken uzmanların kanaatinide almaktadır. Görüşme odasında alınan ifade sırasında sorular hakim veya savcı tarafından doğrudan mağdura yöneltilmekte olup, uzman aracılığıyla sorulmamaktadır.

Welland Gençlik ve Çocuk Ceza Mahkemesi tarafından yılda 3.500-5.000 ceza davasına bakılmaktadır. Bu dosyalardan yaklaşık 300'ünün kapsamındaki mağdurlara mağdur destek görevlileri tarafından hizmet sunulmaktadır. Mağdur destek hizmeti cinsel saldırı, aile içi şiddet, çocuk istismarı, nitelikli yaralama, cinayet, motorlu araç kazası sonucu yaralanma gibi olaylarda sunulmaktadır. Mağdur destek görevlilerinin suç mağdurlarına tazminat ödenmesi sürecine ilişkin herhangi bir görevi bulunmamakla birlikte mağdurlara tazminat programlarına ilişkin hakları yine bu görevliler tarafından hatırlatılmaktadır.

Mahkeme bünyesinde bulunanlar dışında polis merkezleri bünyesinde de mağdur destek görevlileri bulunmaktadır. Bu görevliler talep halinde olay yerine giderek mağdurlara destek hizmeti sunmaktadır. Başsavcılık bünyesinde mağdur destek uzmanı bulunmamaktadır.

2.6.ONTARIO GENÇLİK MAHKEMESİNCE SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARA SUNULAN HİZMETLER

Bu mahkemede 12-18 yaş grubuna dahil olan kişilere yönelik hizmet sunulmaktadır. Yerli gençlere yönelik hizmet sunan ayrı bir mahkeme bulunduğu halde mülteci veya göçmen gençlere yönelik hizmet sunan ayrı bir mahkeme bulunmamaktadır.

Mahkemenin bulunduğu bina daha önce çocuk cezaevi olarak kullanılmışken artık ihtiyaç kalmaması nedeniyle mahkeme binası olarak kullanılmaktadır.

Kanada'da önceleri çoğunlukla mahkemeler tarafından çocuklar hakkında hürriyeti bağlayıcı cezalar verilmekte ve çocuklar hapse atılmaktayken sonraları hürriyeti bağlayıcı ceza yerine alternatif yöntemler geliştirilmiştir. Buna göre çocuklar hakkında çoğunlukla indirimli cezalar uygulanmakta ve hürriyeti bağlayıcı cezalar ancak kamu güvenliğinin tehlikeye atıldığı durumlarda verilmektedir.

Akıl veya ruh sağlığı bozukluğu söz konusu olan kişiler terapiye yönlendirilmektedir. Bu mahkemede yargılaması yapılan (12-18 yaş grubu) kişilerin tümüne avukat atanmakta ve yargılamalar avukatın katılımıyla gerçekleştirilmektedir. Adliye içerisinde bulunan adli yardım bürosu kamu tarafından değil özel şahıslarca işletilmekte olup, finansmanı devlet tarafından karşılanmaktadır. Sadece gençlik konusunda çalışan bir avukat grubu bulunmaktadır. Gençlere yönelik hizmet sunan avukatların müvekkillerine daha iyi hizmet sunabilmeleri için konut, sağlık, barınma gibi konuların yanı sıra terapiyi de iyi bilmeleri gerekmektedir.

Mahkeme bünyesinde, aynı zamanda ruh sağlığı hastanesinde de görev yapan ruh sağlığı uzmanları bulunmaktadır. Bu kişilerin görevi bir suç isnad edilen ve ruh sağlığı problemi olan gençlere hizmet sunmaktır. Öncelikle gencin suç işleminin altında yatan sorunlar tespit edilmekte ve bu nedenlere göre çözüme yönelik hizmet sunulmaktadır. Ayrıca psikolojik destek gibi ihtiyaç duyulan alanlarda görevli kurumlara yönlendirme yapılmaktadır. Ruh sağlığı bozuk kişilere davalarıyla ilgili yardım hizmeti sunulmaktadır. Problem çözme sürecine katılıp süreci tamamlamaları halinde haklarında isnad edilen suçlar geri çekilmektedir. Bu süreç yürütülürken yargılamanın tarafları ve vekilleriyle koordineli olarak çalışılmaktadır. Amaç hükümden önce müdahale edilerek mahkumiyet kararı verilmesini engellemek yada daha kısa süreli ceza verilmesini sağlamaktır. Ceza verildikten sonrada her bireye atanan şartlı tahliye memurları aracılığıyla bu tedbirler takip edilmektedir.

Bu mahkemede 3 yıla kadar hürriyeti bağlayıcı ceza verilen suçlara ilişkin yargılama yapılmakta olup, kasten öldürme gibi daha nitelikli suçlarda bu yaş grubuna (12-18 yaş) dahil kişiler yetişkin mahkemelerinde yargılanmaktadır. Bu durumda da yine ruh sağlığı uzmanı tarafından o kişiye yönelik hizmet sunulmaktadır. Ancak bu mahkemelerde işlenen suçun niteliği nedeniyle hürriyeti bağlayıcı ceza verilmektedir.

Mahkeme bünyesinde çocuğun ifadesinin alındığı özel ifade odası bulunmaktadır. Bu odada ifade alınırken çocukla sadece uzman görüşmektedir. Hakim ve diğer ilgililer çocuğu görmekte ancak çocuk onları görmemektedir. Mahkemede görev yapan uzmanlar gençle birlikte duruşmaya da katılabilmektedir.

Ayrıca ihtiyaca göre telefon ile adliyeye çağrılan farklı dillerde uzman 150 tercümandan da yararlanma imkanı bulunmaktadır.

2.7.MAĞDUR ADALET FONU (VICTIMS' JUSTICE FUND -VJF)

2.7.1.Genel Bilgi

Mağdur Adalet Fonu, Ontario eyaletinde mağdurlara sunulan hizmetler için gerekli olan finansmanı sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir fondur. Bu nedenle sadece mağdur haklarına yönelik faaliyet ve hizmetler için kullanılabilir. 1996 yılında Ontario Mağdur Hakları Kanunu uyarınca hükümetin birleştirilmiş gelirler fonu içerisinde özel amaçlı hesap olarak kurulmuştur.

Ontario Mağdur Hakları Kanunu uyarınca Mağdur Adalet Fonu kapsamında ödenen para, suç mağdurlarına yönelik programları desteklemek yada suç mağdurlarına hizmet sunan sivil toplum kuruluşlarına hibe yardımı yapmak suretiyle suç mağdurlarına hizmet sunumunda kullanılmaktadır. Mağdur Adalet Fonundaki para, Eyalet Suçları Kanunu uyarınca para cezalarına uygulanan ek miktar ile, Ceza Kanunu ve Kontrollü Uyuşturucu ve Maddeler Kanununda getirilmiş olan federal mağdur ücreti kapsamında ödenen paralardan oluşmaktadır.

Buna göre; Mağdur Adalet Fonuna kaynak sağlayan fonların yaklaşık %93'ü eyalet suçlarına (örneğin Otoyol Trafik Kanunu kapsamındaki suçlara) uygulanan ve suç mağdurları için para cezalarına ek olarak ödenen para cezalarından gelmektedir. Yaklaşık %7'si ise; saldırı, cinsel saldırı, cinayet, soygun, hırsızlık, sahtecilik, alkollü araç kullanmak gibi Ceza Kanunu Suçlarına uygulanan ve mağdurlar yararına alınan ek para cezalarından gelmektedir.

Bu tahsisatın yapılabilmesi için mahkemenin maddi ceza vermiş olması gerekmektedir. Para cezası gelirleri belediyelerde kalırken mağdurlar yararına toplanan ek para cezaları (yılda 44 milyon \$) Mağdur Adalet Fonuna aktarılmaktadır.

Para Cezası Aralığı (\$)	Mağdurlar Yararına Ek Para Cezaları (\$)
0 – 50	10
51 – 75	15
76 – 100	20
101 – 150	25
151 – 200	35
201 – 250	50
251 – 300	60
301 – 350	75
351 – 400	85
401 – 450	95
451 – 500	110
501 – 1000	125
1000 üzeri	Gerçek Para Cezasının %25'i

Tablo 2: Eyalet suçlarına ilişkin para cezaları için ödenen ek para cezaları

Mağdurlar yararına federal suçlardan elde edilen ek para cezalarının miktarı ise şu şekilde hesaplanmaktadır:

- Suç nedeniyle faile verilen tüm para cezalarının %30'u; veya
- Jürisiz yargılama sonucu mahkumiyet ile cezalandırılan bir suç (daha hafif suçlar) söz konusu ise 100 dolar;
- İddianame üzerine cezalandırılan bir suç (daha ciddi suçlar) söz konusu ise 200 dolar.

2.7.2. Mağdur Hizmetleri İçin Sağlanan Fonlar

Mağdur/Tanık Yardım Programının (V/WAP) Ontario eyaletinde yaklaşık 62 bürosu bulunmakta olup, bunun için gerekli fonların maliyeti yaklaşık 21,5 milyon \$'dır.

Buna göre;

- Mağdur/Tanık Yardım Programına, Mağdur Adalet Fonundan yaklaşık 12,1 milyon \$ gelmektedir.
- Vergilerden elde edilen gelirlerden yaklaşık 9,4 milyon \$ gelmektedir.

Mağdur Adalet Fonundan yıllık olarak yaklaşık 40 milyon \$'ı aşkın bir tutar çoğunlukla toplum temelli diğer mağdur hizmetlerine fon sağlamak üzere harcanmaktadır.

Program	2017/2018 Dönemi İçin Yıllık Fon (\$)
Mağdur/Tanık Yardım Programı (V/WAP)	21,5 milyon \$
Fon Aktarılan Kuruluşlarca Sağlanan Programlar	
Cinsel Saldırı Merkezleri (SAC)	14,8 milyon \$
Partnere Saldırı Müdahale (PAR) Programı	10,6 milyon \$
Mağdurlar için Kriz Durumu Yardım Ontario (VCAO) Programı	13,3 milyon \$
Mağdurlar için Hızlı Müdahale Programı (VQRP)	2,6 milyon \$
Çocuk Mağdur Tanık (CVW) Programı	1,3 milyon \$
Barbra Schlifer Kliniği	0,35 milyon \$
Mağdur Destek Hattı (Findhelp)	0,25 milyon \$
Kırılgan Mağdurlar ve Aileleri Fonu	0,2 milyon \$
Yerlilere Yönelik Mağdur Programları ve Projeleri	1 milyon \$
Erkek Cinsel İstismar Mağdurlarına Yönelik Destek Programı	1,1 milyon \$
Cinayet Kurbanlarının Aileleri için Mali Yardım (FAFHV)	0,7 milyon \$
Aile Mahkemesi Destek Çalışanı (FCSW) Programı	2,3 milyon \$
Cinsel Saldırı Mağdurları için Bağımsız Yasal Tavsiyeler (ILA) Pilot Programı	1,1 milyon \$

Tablo 3: Ontario mağdur hizmet programlarına ilişkin bazı fonlar

2.8. MAĞDUR DESTEK HATTI (FİNDHELP)

Adalet Bakanlığı ayrıca, hizmetleri desteklemek ve hüküm giymiş kişilere ilişkin bilgilere erişmekte dahil olmak üzere, eyalet çapında ücretsiz bir bilgi hattı olan ve bir çok dilde hizmet sunan Mağdur Destek Hattını finanse etmektedir.

Bu hat aracılığıyla suç mağdurları mevcut olan destek ve yardım hizmetleriyle ilgili bilgi alabilmekte ve Mağdur Bildirim Sistemi programına erişebilmektedirler.

Mağdurlarının destek ve yardım hizmetlerinden yararlanabilmesi için suçun kolluğa bildirilmiş olması şart değildir.

III.BÖLÜM

ADLİ YARDIM SİSTEMİ

3.1.ONTARIO'DA ADLİ YARDIMIN TARİHÇESİ

Ontario adli yardım hizmeti 1951 yılında avukatların girişimiyle başlatılan gönüllü bir hizmetti. Aynı yıl bir fon oluşturularak adli yardım hizmeti sunan avukatların masrafları karşılanmaya başlanmıştır. 1967 yılında ise Ontario Adli Yardım Planı geliştirilmiştir. Bu planın amacı fakir vatandaşlara ceza davalarında avukat yardımı yapılmasına yönelik bir yapı geliştirmektir. 1970 yılında bağımsız bir takım komiteler oluşturularak adli yardım büroları kurulmaya başlanmıştır. Bu büroların oluşturulmasındaki amaç ise devletten, belediyelerden fon alarak fakir vatandaşların bazı idare hukuku davalarında adli yardım ihtiyacını sağlamaktır. Bu kapsamda ilk komite York Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur.

Bu şekilde adli yardım büroları tarafından ücretsiz avukatlık hizmeti sunulması Yukarı Kanada bölgesinde önceleri avukatlar tarafından tepkiyle karşılanmış ancak sonrasında kabul görmüştür. 1980'lere kadar adli yardımın odak noktası ceza hukuku iken bu tarihten sonra aile, mültecilik, akıl hastalığı gibi değişik alanlara da yayılmıştır.

Bu dönemde finansman Ontario Eyalet Hükümeti tarafından sağlanırken bu fonun kullanımı Yukarı Kanada Hukuk Topluluğu tarafından yapılmaktaydı. Ancak bu dönemde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle Kanada federal yönetimi ve Ontario eyalet yönetimi adli yardıma üst sınır getirerek kısıtlamaya gitmişlerdir. Adli yardıma ilişkin getirilen bu kısıtlama tepki çekmiştir. Bunun üzerine Ontario Adalet Bakanlığınca adli yardımın etkin şekilde nasıl sunulabileceğine yönelik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Ortaya çıkan tavsiyeler arasında adli yardımın hukuk toplulukları tarafından değil, bu amaçla yeni kurulacak tamamen bağımsız bir kuruluş tarafından idare edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. 1998 yılında çıkarılan bir kanunla Ontario Adli Yardım Kurumu (Legal Aid Ontario) kurulmuştur.

Ontario Adli Yardım Kurumunun gelecek yıl için öngörülen bütçesi 450 milyon \$'dır. Ontario Adli Yardım Kurumu 13-14 milyonluk nüfusa hizmet vermektedir. Bu nüfusun 1.4 milyonluk kesimi adli yardım şartlarını taşımaktadır. Son 3-4 yıldır hükümet adli yardım şartlarını kolaylaştırarak adli yardım kapsamına daha çok kişinin girmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Ontario Adli Yardım Kurumu bağımsız bir kurumdur. Bütçenin harcanmasına ilişkin olarak hükümet tarafından denetlenmektedir. Adli Yardım Kurumu 10 kişilik yönetim kurulundan oluşmaktadır. Bunlardan 5'i doğrudan Adalet Bakanı tarafından atanmaktadır. Geriye kalan 5'i ise Ontario bölgesindeki hukuk topluluğu tarafından her bir kontenjan için gösterilen 2-3 aday arasından yine Adalet Bakanı tarafından atanmaktadır. Kanun gereği üyelerin tamamı avukatlar arasından seçilmemektedir. Adli katip, adli muhasebeci, sosyal politikacı gibi çeşitli mesleklerden üye atanabilmekte olup, kurulda avukatlar azınlıkta kalmaktadır. Üyeler 2 yıl için atanmaktadır. Ancak süre uzatılarak 6-8 yıl görev yapılabilir. Kurul üyeleri çalışmaları karşılığında ücret almaktadırlar.

3.2.ONTARİO ADLİ YARDIM KURUMU (LEGAL AİD ONTARİO-LAO)

Kanada’da adli yardım hizmeti merkezi hükümet tarafından finanse edilmekte ve eyaletlerde bulunan adli yardım kurumları tarafından yerine getirilmektedir. Ontario eyaletinde bu hizmeti Ontario Adli Yardım Kurumu yerine getirmektedir. Adli yardım kurumları kanunla yetkilendirilmiş olup, hükümetten bağımsızdır. Adli yardım kurumlarının kendi yönetim kurulu bulunmaktadır. Ceza ve aile hukuku ile mülteciler gibi bazı idare hukuku konularında adli yardım sağlanmaktadır. Adli yardım hizmeti ilgili kişinin gerekli şartları taşıması halinde verilmektedir. Mağdurlar için adli yardım hizmeti bulunmamaktadır. Mağdurlara yönelik olarak Adalet Bakanlığının kendi destek ağı bulunmaktadır. Mağdurlar bağımsız avukatlardan değil Adalet Bakanlığından adli yardım almaktadır.

Adli yardım 2 şekilde sağlanmaktadır.

- Şartları taşıyan müvekkile bir belge verilmektedir. Bu belgede belirtilen saat süresince adli yardım almaya uygun olduğu yazılmaktadır. İlgili kişi bu belge ile adli yardım hizmeti sunmak isteyen herhangi bir avukata başvurabilmektedir. Ancak avukat adli yardım hizmeti sunmayı kabul etmek zorunda değildir.
- Adli Klinikler (Adli Bürolar): Bu bürolar avukatların maaşla çalıştırıldığı hukuk bürolarıdır. Avukatların maaşları adli yardım ile karşılanmaktadır. Bazı bürolar ihtisaslaşmış durumda olup sadece ihtisaslaştıkları alanda adli yardım hizmeti sunmaktadır. Bazı bürolar ise sadece belirli bir alanda ihtisaslaşmak yerine her alanda adli yardım hizmeti sunmaktadır.

3.3.ONTARİO ADALET BAKANLIĞI KURUM VE MAHKEME İLİŞKİLERİ BİRİMİ

Adalet Bakanlığı Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi (**ATRD**);

- Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi, yönetim ve sorumluluk üzerine sürekli odaklanmak için temsilcilikler ve mahkemelerle etkili ilişkiler sürdürmek için oluşturulmuştur.
- Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi, diğer temsilcilikler, halk, iç ve dış paydaşlar ve diğer eyalet bakanlıkları için tek bir temas noktası sağlamaktadır.
- Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi, kurulla yönetilen, kurulla yönetilmeyen ve danışma olarak sınıflandırılan 28 temsilcilik ve mahkemeden sorumludur.

3.4.ONTARIO ADALET BAKANLIĞI VE ONTARIO ADLİ YARDIM KURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

3.4.1.Raporlama İlişkisi

Ontari Adalet Bakanlığının (MAG) Ontario Adli Yardım Kurumu (Legal Aid Ontario-LAO) üzerinde gözetim sorumluluğu bulunmaktadır.

Ontario Adli Yardım Kurumunun şu konularda Bakanlığa rapor vermesi gerekmektedir:

- Çevre taraması,
- Stratejik talimatlar,
- Risk tespiti, değerlendirmesi ve azaltma stratejileri,
- Ticari ve finansal bilgiler,
- Performans ölçümleri,

LAO, Ontario Hükümetinin bağımsız bir kuruluşudur. Bu bağımsızlığa saygı göstermek ve koruma sağlamak için, Adalet Bakanı veya Bakanlık personeli, LAO'nun politikaları ve gündelik operasyonel kararlarına dahil olmamaktadır.

Örneğin:

- LAO'nun bireysel dava dosyalarını yönetme biçimine,
 - İnsan kaynakları konuları veya işgücü ilişkileri sorunlarına,
 - Gelen şikayetlerin yönetilme biçimine,
- Adalet Bakanlığı tarafından müdahale edilmemektedir.

3.4.2.İlişki Yönetimi ve İrtibat

Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi (ATRD), hem temsilcilikten, hemde ilgili Bakanlıktan üst düzey yetkilileri bir araya getirmek, en iyi uygulamaları paylaşmak ve sorun çözme faaliyetleri gerçekleştirmek için resmi forumlar oluşturmuştur.

Bu bilgi alışverişini sağlayan forumlara şunlar örnek gösterilebilir:

- Temsilcilik Operasyonları Komitesi (tüm temsilciliklerle aylık toplantılar),
- İlişki Yönetimi Çerçevesi,
- Temsilcilik ve Bakanlığın bilgi yüklediği ve paylaştığı bir SharePoint sitesi olan Temsilcilik Kaynak Merkezi (ARC),
- LAO ve ATRD ekibiyle Aylık Çalışma Grubu Toplantıları,
- Finans Komitesi,

Sonuç olarak, Kurum ve Mahkeme İlişkileri Birimi (ATRD) Ontario eyaletinde temsilcilik gözetimi için bir mükemmellik merkezi haline gelmiştir.

3.4.3.Sorumluluk Çerçevesi

LAO geçerli tüm hükümet politikaları ve direktiflerine uygun hareket etmek zorundadır.

LAO örneğin;

- Seyahat, Yemek ve Ağırlama Direktifine,
- Temsilcilikler ve Randevular Direktifine, uymak zorundadır.

LAO, Adalet Bakanlığına her yıl bazı bilgi ve belgeleri sunmak zorundadır.

Bunlar;

- **Yıllık Rapor**
 - Temsilciliğin önceki mali yıldaki faaliyetleriyle ilgili olarak, stratejik hedefler, özel projeler ve mali tablolar gibi bilgiler sunulmaktadır.
 - Bakanlık onayı aldıktan sonra temsilciliğin web sitesinde yayınlanmaktadır.
- **3 Yıllık İşletme Planı**
 - Görev ve talimatlar, önemli başarılar, performans ölçümleri, stratejik yönlendirme, programlar ve faaliyetler gibi bilgiler sunulmaktadır.
 - Bakanlık onayı aldıktan sonra temsilciliğin web sitesinde yayınlanmaktadır.
- **Mutabakat Anlaşması (MOU)**
 - 5 yıl süreyle görev ve sorumlulukları tanımlamaktadır.
 - Bakanlık ve LAO arasında işbirliğiyle hazırlanmaktadır.
- **Bakanlığa Üç Aylık Risk Raporlaması**
 - Mevcut ve öngörülen riskler için tespit, değerlendirme ve azaltma stratejilerini içermelidir
- **Talimatın Gözden Geçirilmesi**
 - Talimat 7 yılda bir gözden geçirilmektedir.
- **Gider Raporlarının 3 Ayda Bir Web Sitesinde Yayınlanması**
 - Tüm üst düzey yönetim, Başkan, CEO ve Yönetim Kurulu Başkanı için şeffaflığı artırmak amacıyla yapılmaktadır.
- **İlişki Yönetimi Beyanı (RMS)**
 - Raporlama yapısı ve iletişim bilgileri tanımlanmakta ve netleştirilmektedir.

3.5.EYALETİN HUKUKİ DESTEK TAAHHÜDÜ

Ontario Eyalet Hükümeti, Ontario halkı için adalete erişim sağlamayı taahhüt etmiştir.

Bu kapsamda;

- 2003 yılından bu yana LAO'ya 3 milyar \$'dan fazla yatırım yapmıştır.
- LAO'nun 2016-2017 yılında yıllık bütçesi yaklaşık 450 milyon \$ olmuştur ve Kurumun 1.000'den fazla çalışanı vardır.
- 2013-14 yılından bu yana, LAO'nun bütçesi 62 milyon \$ artış göstermiştir ve bu durum, hukuki desteğe hak kazanan kişi sayısını artırmak için eyalet hükümeti tarafından yapılan yatırımı yansıtmaktadır.
- Bu yatırım sonucunda, Ontario'da hukuki destekten faydalanmaya hak kazanan kişi sayısı 2014 yılından bu yana %40 artış göstererek 1,4 milyona ulaşmıştır ve eyaletin on yıllık planında amaç, 2023 yılında hukuk desteğine hak kazanan kişi sayısını iki katına çıkarmaktır.

3.6.FEDERAL HÜKÜMET-EYALET HÜKÜMETİ İLİŞKİSİ

Hukuki desteği tartışmak için hükümetin her düzeyinde çeşitli forumlar bulunmaktadır.

Bu forumlardan bazıları şunlardır:

- **Adalet Bakanlarının Federal/Eyalet/Bölgesel Toplantıları**
 - Adalet Bakanları düzenli toplantılar yaparak, Kanadalıların karşı karşıya olduğu önemli adalet ve kamu güvenliği sorunlarını tartışmaktadır.
- **Hukuki Destek Kalıcı Çalışma Grubu**
 - Federal/Eyalet/Bölgesel Adalet Bakanı Yardımcıları Komitesinden talimat almakta ve bu komiteye rapor vermektedir.

Hukuki destek programı, maliyet paylaşımlı bir programdır. LAO'nun ana finansman kaynağı eyalet hükümeti ve daha düşük bir düzeyde federal hükümettir.

Hukuki destek konusunda federal-eyalet/bölgesel işbirliği, hükümetin farklı düzeylerinin ceza hukukuna ilişkin sorumluluğu paylaşması üzerine kuruludur.

Bu kapsamda;

- Ceza hukuku düzenleme ve usul konusunda anayasal yetkisi kapsamında federal hükümet ile,
 - Hukuki destek dahil olmak üzere adaleti yerine getirme yetkisi kapsamında eyalet/bölge hükümetleri ile,
- sorumluluğun paylaşılması amacıyla işbirliği kurulmaktadır.

Bu anlaşma kapsamında, federal hükümet, ceza hukuku desteği, göçmenlik ve mülteci meseleleri ve federal davalarda mahkeme emrine dayalı müşavirlikle ilgili olarak eyalet ve bölgelere finansman sağlamaktadır.

Federal hükümet, 2016 yılı bütçesinde Kanada Ceza Hukuku desteğine 88 milyon \$ yatırım yapacağını duyurmuş olup, bunun önemli bir bölümü Ontario'ya yapılacaktır.

3.7.ONTARIO ADLİ YARDIM KURUMUNUN HASSAS GRUPLARA ADLİ YARDIM SAĞLANMASINA YÖNELİK STRATEJİLERİ

Ontario Adli Yardım Kurumunda en kırılgan gruplara hizmet verilmektedir. Psiko-sosyal destek hizmeti sunulmamakta ihtiyaç tespiti halinde ilgili kişi bu hizmeti sunan kamu kurumlarına veya özel kurumlara yönlendirilmektedir. Çalışılacak kurumlara dair bir liste bulunmakta olup yönlendirme yapılacak kurum işbirliği ve kurumlararası ilişkilere göre seçilmektedir. Buna göre örneğin işkence mağduru söz konusu ise işkence mağdurları merkezine yönlendirilmektedir.

Eğer bir kişi mali koşulları taşıyorsa ve ciddi bir hukuki mesele ile karşı karşıya ise Ontario Adli Yardım Kurumunun sertifika programı yoluyla hukuki yardım sertifikası için başvuruda bulunabilmektedir.

- **Hukuki yardım sertifikası**; davayı kabul eden özel avukatın, belirli bir saat boyunca sağladığı tam temsil hizmeti karşılığında ödeme alacağını garanti eden belgedir.

Grafik 1: Ontario Adli Yardım Kurumu tarafından 2016 yılında verilen sertifika sayısı

Adli Yardım Kurumunun mülteciler, kadınlar, yaşlılar, çocuklar, akıl hastaları gibi gruplara yönelik “Hassas Müvekkil Stratejisi” bulunmaktadır. LGBTİ’ler hassas gruptan sayılmamakta ancak onlara yönelik politika üreten ayrı bir birim bulunmaktadır.

3.7.1.Akıl Sağlığı Bozuk Olanlara İlişkin Strateji

Hukuki Yardım Hizmetleri Kanununun 13. bölümünün 2. paragrafı, Ontario Adli Yardım Kurumunun (LAO) “ceza hukuku, aile hukuku, klinik hukuku ve akıl sağlığı hukuku alanlarında hukuki yardım hizmetleri sağlayacağını” öngörmektedir.

Anlayış geliştirmede anahtar veriler şunlardır:

- Adli Yardım Kurumu (LAO) müvekkillerinin büyük çoğunluğu 18-35 yaş aralığındadır. Bu yaşlar çoğu akıl hastalığının ortaya çıktığı yaşlardır.
- LAO, her yıl verilen 85.000’i aşkın sertifikanın 1/3’ ünün akıl hastalığı olan bir müvekkile gittiğini tahmin etmektedir.
- LAO’nun sertifikalı müvekkillerinin %73’ü sosyal yardım almaktadır veya herhangi bir gelire sahip değildir. (cezaevinde / evsiz)
- Suç isnat edilen kişilere LAO tarafından tayin edilen avukat hizmeti her yıl 450.000’i aşkın kişiye yardım sağlamaktadır; mahkumların %40’ının bir akıl sağlığı sorununun olduğu tahmin edilmektedir.
- Hukuk klinikleri her iki müvekkilden birinin akıl sağlığı veya bağımlılık sorununun olduğunu ve çoğunlukla konut yardımlarından ve sosyal yardımlardan faydalandığını tahmin etmektedir.

2014 yılında Ontario Adli Yardım Kurumu tarafından özellikle akıl sağlığı yerinde olmayan kişilere adli yardım hizmeti sunulmasına yönelik bir strateji geliştirilmiştir. Bu strateji belirlenirken bu grubun toplumun geneline oranının ne olduğuna dair istatistiki çalışmalarda yapılmıştır.

Akıl Sağlığı (MH) Stratejisi haklar, erişim ve sürdürülebilirlik olmak üzere 3 ana esas üzerine oturtulmuştur.

Haklar:

- Ontario’daki lider akıl sağlığı hakları savunuculuk kuruluşu olarak LAO önemli bir sorumluluğa sahiptir.
- Ele aldığı akıl sağlığı haklarına yönelik savunuculuk konularını artırmak üzere LAO’nun mali ve hukuki uygunluk kapsamını genişletmesi gerektiği anlaşılmıştır.
 - İlk kez suçlananlar (suç ne olursa olsun) akıl sağlığı (MH) stratejisi kapsamına alınmıştır.
 - Hukuki uygunluk kapsamı, bu kişilerde akıl sağlığı ve

travma görülme olasılığı daha yüksek olduğu için Aborijin ve aile içi şiddet mağduru müvekkilleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

- Kapsam, Toronto'daki bir adliyede ve Hamilton'da "Güvenli Sokaklar Kanunu" ve "Eyalet Suçları Kanunu" kapsamına giren suçları da içerecek şekilde genişletilmiştir.
- Polis kayıtları, sürücü ehliyetine el koyma vb. alanlarda medeni akıl sağlığı hakları savunuculuğuna duyulan ihtiyacın gittikçe büyüdüğü anlaşılmıştır.
- Kapsam, CCB (Rıza ve Kapasite Kurulu) huzurunda vekil karar vericileri de içerecek şekilde genişletilmiştir.
- Kapsam, "Vekil Kararlar Kanunu" kapsamında yüksek mahkeme huzuruna gelen mülkiyet velayeti konularını da içerecek şekilde genişletilmiştir.
- Hamilton'da bir mobil vekalet planlama hizmeti başlatılmıştır.
- Sistemik girişimler yoluyla akıl sağlığı hakları savunuculuğu desteklenmiştir.
- LAO'nun Grup Başvuruları ve Emsal Dava Komitesi bütçesinin %30'u akıl sağlığı (MH) emsal davalarına ve sorgu hakimlerinin soruşturmalarına ayrılmaktadır.
- LAO; Savcılık Cezai Akıl Sağlığı(MH) Yuvarlak Masası ve Beşeri Hizmetler ve Adalet Koordinasyon Komiteleri (HSJCC) gibi eyalet reform masalarına katılımını artırmaktadır.
- LAO; polis taraması politikası ve Akıl Sağlığı Kanununa 122 sayılı Yasa Teklifi ile getirilen değişiklikler de dahil olmak üzere önerilen mevzuata ilişkin resmi, yazılı görüşler sunmaktadır.

Erişim:

- İlişkilerin işlem temelli olduğu, hizmetlerin depoda saklandığı, yardımın tepkisel, yardım bulmanın zor olduğu ve hukuk ihtiyaçlarının sayı olarak çok ve birçok alanın kesişimi şeklinde olduğu anlaşılmıştır.
- Güveni artırmak, adalete erişimi kolaylaştırmak ve sürekliliği ve çok sayıdaki hukuk hizmeti arasında bağlantıyı sağlamak için daha gömülü, toplum temelli hizmetlerin geliştirilmesi gerekmektedir.
 - Toronto şehir merkezindeki SoundTimes MH merkezi ve Hamilton Mobil Sosyal Yardım Projesi de dahil olmak üzere sosyal yardım ve gömülü hukuk danışmanlığı pilot projeleri başlatılmıştır.
 - Tıp/hukuk ortaklıklarının desteklenmesi: Hamilton Sosyal Yardım Projesi kapsamında Hamilton şehir merkezinde aile sağlık ekibi hazır bulunmaktadır; ARCH / St. Mikes, şehir merkezi genelindeki birçok St. Mike Aile Sağlık

Ekibine hukuk danışmanlığı sağlamaktadır, ayrıca SoundTimes'ın sahada görev yapan bir psikiyatri bulunmaktadır.

- Hukuk hizmetlerine erişimi artırmak için güvenilir araçlar ile ortaklıklar kurulmaktadır.
 - Aile hukuku mahkemelerinde psikologları görevlendirmek üzere Ontario Psikologlar Derneği ile ortaklık kurulmuştur.
 - Halton Hukuk Kliniği'nin "Hukuk Sağlığı Check-up Aracı" toplum kuruluşlarının alım yapmasına, otomatik sevk mekanizmaları kurmasına ve atamalar yapmasına yardımcı olmaktadır.
 - Psikolog ve avukatlar arasında gizlilik ilkeleri çerçevesinde bir nöbetçi "coaching" hizmeti geliştirilmesi için Osgoode Winkler Enstitüsü ile birlikte çalışılmaktadır.
- Çok sayıdaki ve birçok alanın kesişimi niteliğindeki hukuki konuların daha iyi bir şekilde ele alınabilmesi için daha esnek, açık uçlu sertifikaların geliştirilmesi gerektiğinin farkına varılmıştır.

Sürdürülebilirlik:

- Birçok akıl sağlığı girişiminin tek seferlik olduğu ve değişimi sürdürmede yetersiz kaldığı anlaşılmıştır.
- Kasım 2016'da eyalet çapında bir akıl sağlığı eğitim programı başlatılmıştır.
 - Akıl sağlığı hakları savunuculuğu, maddi akıl sağlığı hukuku ve akıl sağlığı ilk yardımına ilişkin "temel eğitimi" bir araya getirmiştir.
 - Her bir bölge ve uygulama alanında mentor ve kolaylaştırıcı olarak hareket edecek (ceza hukuku için 25 liderle başlamak üzere) "Akıl Sağlığı Bölge Liderleri" ağı oluşturulmuştur.
 - Dava vekillerinin müvekkil ihtiyaçlarını ve MH ile yasal konuların kesişme noktalarını tahmin etmesine yardımcı olmak için yeni alım araçları, referans materyaller ve bir akıl sağlığı hizmetleri endeksi oluşturulmuştur.
 - Personelin akıl sağlığı uzmanlığını artırmak üzere yerel uygulama topluluklarını desteklemektedir.
- Daha kapsamlı mentorluk hizmetleri ve özel hizmetlerle eyaletlerin Akıl Sağlığı (MH) Hakları savunuculuk kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
 - "Mentorluk ve ikinci avukat sertifikaları" için özel tahsis edilen fonlar oluşturulmuştur. Bu fonlar Ontario Adli

Yardım Kurumu (LAO) kapsamında verilen tüm sertifikaları içermekte ve tüm özel baro avukatları başvurabilmektedir.

- Rıza ve Kapasite Kurulu (CCB) ile Ontario İnceleme Kurulu (ORB) nin akıl sağlığı mahkemelerinde itiraz haklarını desteklemek üzere Akıl Sağlığı Temyiz Programı geliştirilmiştir. Bu program, pratisyenin uzmanlığını artırmakta, bir mentorluk heyeti oluşturmakta, adli denetimi geliştirmekte ve adalet erişimi sağlamaktadır.
- Uygulamanın önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda, sigorta muafiyeti hususunda LawPro ile birlikte çalışılması, ceza avukatlarının CCB müvekkillerini temsil etmesinin kolaylaştırılması sağlanmaktadır.
- Daha kapsamlı mentorluk hizmetleri ve özel hizmetlerle eyaletlerin Akıl Sağlığı (MH) Hakları savunuculuk kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
- Müvekkillerin seslerini daha iyi duyurmasını sağlamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.
 - LAO'nun ilk yatılı psikiyatrik hasta hukuki ihtiyaç ve memnuniyet araştırması gerçekleştirilmiştir. Şu anda Güçlendirme Konseyi ile işbirliği sağlanarak Toronto Bağımlılık ve Akıl Sağlığı Merkezinde pilot uygulama yürütülmektedir.
- Uzun vadeli değişimlere yatırım yapılmaktadır.
 - Akıl Sağlığı (MH) Stratejisi, LAO taahhütleriyle birlikte çok yıllık bir değişim tasarısı içermektedir.

Bu stratejiye göre akıl sağlığı bozuk olan kişinin adli yardım için Adli Yardım Kurumuna gelmesi yerine kurumun bu kişiye ulaşması sağlanmaya çalışılmaktadır. Örneğin doktor muayeneleri sırasında bir avukat bulundurarak muayeneye gelen akıl sağlığı bozuk kişinin adli yardım ihtiyacı olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmaktadır.

3.7.2.Aile İçi Şiddet Stratejisi

Aile içi şiddet; fiziksel, duygusal, psikolojik, cinsel ve mali istismar teşkil edecek söz ve fiilleri kapsamaktadır. Bu gruba giren kişiler çoğunlukla diğer kanunların uygulanmasına ilişkin olarak mağdur edilen kişilerdir.

Aile içi şiddet;

- Bireylere, çocuklara, aile üyelerine, evcil hayvanlara yönelik tehditleri

içermektedir.

- Bütün sosyo-ekonomik gruplar, kültürler ve ülkeler için söz konusudur.
- Çoğunlukla güç ve kontrol ile ilgilidir.
- Baskıcı kontrol/korku ortamına yol açan davranış örgüsüdür.
- Aile içi şiddet, hukukun çeşitli alanlarında değişik sorunlarla karşılaşan müvekkilleri etkilemektedir.

Aile içi şiddette risk faktörleri şunlardır:

- Cinsiyet
- Yaş
- Evsiz olma/düşük gelir
- Yerli kadınlar
- Engellilik
- Ayrılık öncesi/ayrılık durumu

Ontario Adli Yardım Kurumunun (LAO) aile içi şiddet politikası:

Bir müvekkil aile içi şiddet mağduru olduğunu belirttiğinde bir dizi LAO hizmetinden faydalanabilmektedir. Bu müvekkil grubuyla çalışanların LAO'nun politikaları, prosedürleri, internet sitesi materyalleri ile topluluk kaynakları hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu müvekkil grubuyla çalışmaya yeni başlayan personelin, LAO politikalarını iyi anlamaları ve aile içi şiddet eğitime kaydolmaları için yöneticileriyle görüşmeleri teşvik edilmektedir.

Aile içi şiddet protokolleri:

Ontario Adli Yardım Kurumu (LAO), Barbra Schlifer Commemorative Clinic ile ortaklık içinde, aile içi şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sağlanmasına ilişkin kararlara rehberlik edecek protokoller geliştirmiştir.

Bu protokoller aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır:

- Tarama süreçleri uygulamak ve aile içi şiddete maruz kalan müvekkilleri uygun bir şekilde belirlemek üzere alım personelini eğitmek.
- Aile içi şiddet vakalarında sertifika kapsamı sağlamaya yönelik bir politika kararı da dahil olmak üzere uygun sınıflandırma tekniklerini uygulamak.
- Rahat finansal uygunluk testi gibi süreçler yoluyla şiddete maruz kalan kadınların özgün ihtiyaçlarına cevap vermek.

Aile içi şiddette adli yardımın kapsamına şunlar girmektedir:

- Bazı barınma yerleri ve halka açık hukuk klinikleri aracılığıyla, özel bir avukata 2 saatlik danışma hakkı sağlanmaktadır.
- Aile içi şiddet sorunu yaşayan müvekkillere sertifika verilmektedir.
- Aile Hukuk Hizmet Merkezleri ve Aile Hukuku Ofisleri aracılığıyla hizmet sunulmaktadır.
- Başvurular için müvekkile Avukat Hizmet Merkezinde öncelik hakkı sağlanmakta, Müvekkil ve Hukuk Hizmet Merkezi aracılığıyla özet yasal tavsiyelerde bulunmaktadır.
- Mahkemelerde LAO tarafından dava vekili tutulmaktadır.
- Klinikler, kuruluşlar ve barınma yerleri gibi farklı yollar üzerinden hizmetlere erişilebilmesi sağlanmaktadır.

Aile üyesi sayısı	Brüt aile geliri	Aile içi şiddet için, brüt aile geliri
1	12.863 \$	21.438 \$
2	22.253 \$	32.131 \$
3	25.367 \$	36.921 \$
4	28.664 \$	44.068 \$
5+	31.817 \$	50.803 \$
Tek başına faydalananlar	8.456 \$	Yok

Tablo 4: Ontario Adli Yardım Kurumu mali uygunluk kriterleri

Aile içi şiddet konusunda bir strateji belgesi hazırlanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Bu kapsamda;

- Ontario Adli Yardım (LAO) Kurulu, Şubat 2015'te bir Aile İçi Şiddet Stratejisi geliştirilmesini onaylamış, Temmuz 2015'te bir konsültasyon raporu yayınlanmıştır.
- LAO, hazırlanmakta olan aile içi şiddet stratejisini geliştirmek için kadına karşı şiddetle mücadele toplumu ve harici paydaşlar ile işbirliklerine devam etmektedir.
- Eylül 2015'ten Ocak 2016'ya kadar Ontario eyaleti genelinde istişareler gerçekleştirilmiştir.
- Aborijinlere Yönelik Adalet Stratejisi ve Akıl Sağlığı Stratejisi de dahil olmak üzere kırılgan nüfusa hizmet eden diğer kapsamlı LAO stratejileriyle uyumlaştırma çalışması yürütülmektedir. Zira, söz konusu stratejilerin özelliklerinin, Aile İçi Şiddet Stratejisinin planlanmasına ve geliştirilmesine rehberlik edeceği düşünülmektedir.
- LAO, Aile İçi Şiddet Stratejisini 2017'de ilan etmeyi öngörmektedir.

Aile içi şiddet konusunda farkındalık eğitimleri gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda;

- Özel eğitime yönelik ihtiyaç bulunduğu belirlenmiştir.
- Eğitim, Pamela Cross liderliğindeki Luke's Place ile ortaklık içinde geliştirilmiştir.
- Bu tek günlük, yüz yüze bir eğitimidir ve farkındalığın artırılması üzerine odaklanıp bunu çevrim içi bir dersle takviye etmektedir. Bu derslerin kapsamı şu şekildedir:
 - Bir kişinin aile içi şiddete maruz kalıyor olabileceğini gösteren işaretler,
 - Aile içi şiddet müvekkilleri ile çalışmaya yönelik iyi uygulamalar,
 - Aile içi şiddet ve adalet sistemi,
 - Çeşitli topluluklarda aile içi şiddet,
 - Basma kalıplar ve yanlış algılar
- Aile içi şiddet jüri heyetinde bulunan LAO personeli ve özel baro avukatları için eğitim zorunludur.

2008 yılında Ontario Adli Yardım Kurumu bir hukuk bürosu ile aile içi şiddet mağdurlarına adli yardım hizmeti sunulması hususunda anlaşma yapmıştır. Bu protokolde aile içi şiddet mağduru bireylerin nasıl tespit edileceğine dair hususlarda belirtilmiştir.

Yeni gelen vakalar arasında öncelik tanınması gereken vakaların tespiti de (Trij) bu anlaşma kapsamında düzenlenmiştir. Başvuranların beyanı esas alınarak hizmet sunulmakta olup, başvuranlar için finansal yeterlilik şartı aranmaktadır.

3.7.3.Yerli Halklardan Olan Müvekkillere Hizmet Sunulması Stratejisi

Kanada'da first nations, ocephe, mohawk, cree gibi yerli halklar yer almaktadır. Bu nedenle Ontario Adli Yardım Kurumunun 10 yılı aşkın süredir yerli haklara adli yardım stratejisi bulunmaktadır. Hem kendi görevlilerine hem de yerli halklara hizmet sunan diğer kişilere yönelik eğitimler düzenlenmektedir. Ayrıca yerli halklara hakları konusunda eğitimlerde verilmektedir.

Yerli halklara yönelik çalışan avukatlara ceza hukuku eğitimi verilmektedir. Yerli gruplar için toplum temelli hukuk hizmeti sunulmaktadır. Bu amaçla 2 milyon \$ bütçe ayrılmış olup, bu bütçe ile yerinde hukuk hizmeti sunulmaktadır.

Ontario'daki İlk Millet, Metis ve İnuit Halkları

➤ **Aborijin Halklar;**

Kanada Anayasasının 35. bölümünün 2. paragrafına göre; “Kanada’nın Aborijin halkları Kanada’daki Kızılderili, İnuit ve Métis halklarından oluşmaktadır.” Aborijin halkların hepsi aynı değildir. Kanada’nın hakim olduğu coğrafya, Avrupalı yerleşimciler gelmeden çok önce, çok kültürlü ve çok dilliydi. Bu çeşitlilik Aborijin halkları arasında günümüzde de devam etmektedir.

Ontario'daki Yerli Nüfus:

2011 nüfus sayımına göre Ontario’da kendini tanımlayan ilk millet, metis ve inuit halklarının sayısı 301.425’tir. Ontarioluların 1/40’ı kendilerini İlk Millet, Metis veya İnuit olarak tanımlamaktadır. Aborijinler Ontario halkının %2,5’ini oluşturmaktadır. 2011 yılı nüfus sayımına 54.000 Aborijin halkının dahil edilmediği tahmin edilmektedir. Kanada genelinde İlk Millet, Metis ve İnuit halklarının 1/5’i Ontario’da yaşamaktadır. Son 5 yılda Aborijin nüfusundaki artış %20’dir. Aborijin dili konuşanların sayısı 23.000’dir.

İlk Millet Nüfusu;

Ontario’da 133 İlk Millet topluluğu bulunmakta olup, Ontario’da yaşayan İlk Millet vatandaşların sayısı 201.100’dür. İlk Millet topluluklarının 1/4’üne yalnızca buz yolu veya havayolu ile ulaşılabilir.

- Bir Millet, grubun kimliğidir. Örneğin; Anishinawbe, Mohawk, Cree, Oneida, Lakota, Dene, Stoney, Salish,vb.
- Bazı gruplar dil açısından belirli benzerlikler taşırlar ama çoğunlukla birbirlerinden farklıdırlar.
- İlk Milletler nüfusunun yarıdan fazlası kentsel alanlarda, rezerv dışı yerlerde yaşamaktadır.
- Önemli bir kısmı ise, sıklıkla Ontario’nun kırsal ve uzak bölgelerinde yer alan rezervlerde yaşamaktadır.

Kuzey Ontario

Nishnawbe Aski Nation (NAN), kuzey Ontario’da bulunan bağımsız bir siyasi bölge örgütüdür. Bu örgüt tarafından temsil edilen İlk Millet topluluklarının sayısı 49’olup, toplam nüfusu 45.000’dir. Nishnawbe Aski Nation (NAN), Ontario bölgesinin 2/3’ünü kapsamaktadır.

Grand Council Treaty 3, Ontario'nun kuzeybatısı ve Manitoba'nın güneydoğusunda bulunan bir başka siyasi bölge örgütüdür. Bu örgüt tarafından temsil edilen ilk millet topluluklarının sayısı 28' olup, toplam nüfusu 25.000'dir.

Metis Nüfusu;

Ontario'daki Metis topluluklarının sayısı 29'dur. Ontario'da yaşayan Metis vatandaşların sayısı 86.015'tir. Metis toplulukları resmi olarak 1982 yılında Kanada Anayasasında Kanada'nın Aborijin haklarından biri olarak tanınmıştır.

- Metis'ler, hem Aborijin hem Avrupalı kalıtımından doğanların torunlarıdır.
- Metis'ler birçok farklı bağımsız kültüre aittirler ve bu kültürler genellikle yerli halk dünya görüşü ve Hristiyan pratiklerinin bir karışımı niteliğindedir.
- En az 3 farklı Metis dili vardır.
- Michif olarak bilinen, kendilerine ait bir dilleri bulunmaktadır.
- Ontario'da Metis halklarının en yoğun yaşadığı kentsel alanlar Toronto, Ottawa, Sudbury, Midland ve Kenora'dır.

İnuit Nüfusu;

Ontario Aborijin nüfusunun %1'i İnuit olarak tanımlanmaktadır. Ontario'da yaşayan İnuit nüfusu 3.360'tır. İnuit'lerin %82'si Ottawa ve GTA kent merkezlerinde yaşamaktadır.

- İnuit "Halk" anlamına gelmektedir.
- İnuit'ler Kanada, Amerika Birleşik Devletleri (Alaska), Grönland ve Doğu Sibirya da dahil olmak üzere dünyada en geniş alana yayılmış yerli gruplardan biridir.
- İnuit'ler hiçbir zaman ulusal veya iyi tanımlanmış bir kabile anlayışına sahip olmamıştır; vurgu her zaman için toprak ve bölge temelli birliklerden ziyade yerel veya aile temelli gruplar üzerinde olmuştur.

Hizmetlerin önündeki engeller ve aşkın temsil:

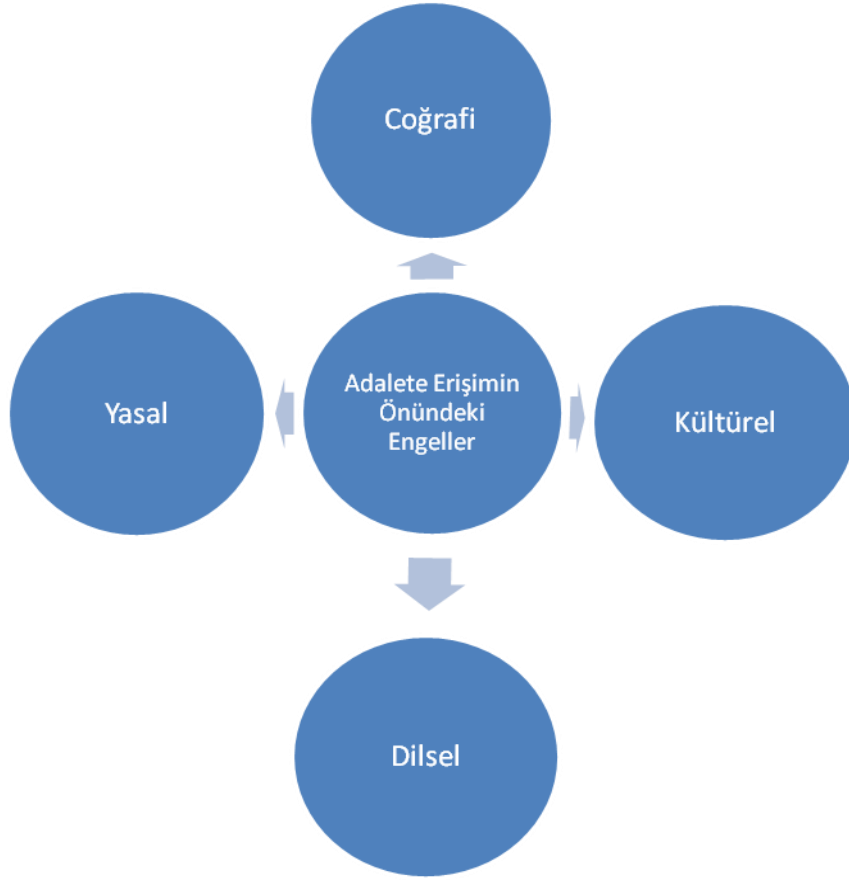
"Kanada'nın ceza adalet sistemi, tüm bölgesel ve yönetsel yargı alanlarında, Kanada'nın Aborijin halklarını – rezervlerde yaşayan ve rezerv dışı İlk Milletler, İnuit ve Métis halklarını – hayal kırıklığına uğratmıştır. Bu ezici hayal kırıklığının sebebi;

adaletin esasa ilişkin içeriği ve adaleti sağlama süreci gibi başlıca hususlarda, Aborijin halkların ve Aborijin olmayanların tamamıyla farklı dünya görüşlerine sahip olmasıdır”
R. v. Gladue, paragraf 62

Aşkın Temsil: Sömürgeciliğin Mirası

Mevzuat, kanun ve politikalar yoluyla asimilasyon:

- Maneviyata İlişkin Düzenlemeler ve Törenlerin Yasaklanması
- Yönetim Yapısının Empoze Edilmesi
- Devlet tarafından belirlenen ve tanımlanan kimlikler
- Adalete erişimi kısıtlamak üzere kasıtlı olarak getirilen engeller
 - Hukuk müşaviri tutamama
 - Orta dereceli okul sonrası eğitime devam edememe
 - Aborijin olmayan bir adamla evlenememe
 - Kendi kültürüne uygun olarak çocuk yetiştirememe, aile kuramama
 - Yargı yetki alanına ilişkin konular

Grafik 2: Adalet erişimin önündeki engeller

Ontario'daki İlk Millet, Métis ve İnuit Nüfusunu Etkileyen Engeller

- Sömürgeleştirmenin ve özellikle *Kızılderili Kanunu*'nun etkisi
- Hem topluluk içinde hem de dışarıdan gelen ırkçı tutumların devam etmesi
- İzolasyon ve uzakta olma
- Nesiller arası travma
- Akıl sağlığı ve bağımlılık sorunları
- Kültürel kimliğe ilişkin kafa karışıklığı
- Kaynakların yetersizliği
- Nüfusun çok daha genç olması
- Kriz durumundaki kadınlara yönelik yeterli destek olmaması

- Hareketliliğin yüksek olması ve ucuz konutların bulunamaması ile evsizlik
- Kültürel olarak uygun hizmetlerin ve kültürel bağlantıların yeterli olmaması
- Nitelikli ve geçimi sağlamaya yetecek maaş veren işlerin yetersizliği
- Ulaşım engelleri
- Yargı yetki alanına ilişkin konular

Ceza Adalet Sistemi:

Yerli Halklar ceza hukuk sisteminin ağına orantısız bir hızla, orantısız sayıda takılmaktadırlar:

- 2005-2015 arası dönemde Aborijin mahkum sayısı %50'den fazla artış göstermiştir.
- Kanada'da bir Aborijin kişinin hapse girme olasılığı Aborijin olmayan bir kişiden on kat daha yüksektir.
- Tutuklu kadın sayısının % 35,5'i Aborijin kadınlardan oluşmaktadır.
- Aborijin gençler Kanada nüfusunun yaklaşık %7'sine tekabül ettiği halde hapisteki genç nüfusunun yaklaşık %33'ünü oluşturmaktadır.
- 2014-15 döneminde Aborijin mahkumların 1/3'ü en az bir kez tecrit edilmiştir. Ayrıca en uzun ortalama tecritte kalma süresi, Aborijin'lere aittir. (Cezaevi Tahkik Görevlisi Ofisi Yıllık Raporu 2014-15 <http://www.oci-bec.gc.ca/cnt/rpt/pdf/annrpt/annrpt20142015-eng.pdf> - sayfa 36)

Çocuk Esirgeme Sistemi:

- Yatılı okullar ve çocuk bakımı sorumluluğunun federal yönetimden eyalet yönetimlerine aktarılması, Aborijin aileler için süregelen ve sistematik bir krize yol açmıştır:
 - Yatılı Okullar - “Çocuğun İçindeki Kızılderiliyi Öldürmek”

- 60'lar Vurgunu - 1960'tan 1980'lerin ortasına kadar olan dönemde Kanada'da İlk Millet/Métis çocuklarının evlat edinilmesi
- Milenyum Vurgunu - tahminlere göre başkalarının bakımına verilen çocuk sayısı yatılı okul döneminde olduğundan fazladır
- Aborijin çocuklar Kanada'daki çocuk nüfusunun sadece %2,8'ine tekabül ettiği halde Ontario Crown vesayetindeki çocukların %22'sini oluşturmaktadır.
- Aborijin toplulukların yaşadığı, yoksulluktan kaynaklanan sosyo-ekonomik koşullar, Aborijin çocukların çocuk esirgeme kurumlarına rapor edilmelerinin temel sebebidir.
- Kültürel anlayışın yetersiz olması da önemli bir rol oynamaktadır.

Aborijinlere Yönelik Adalet Stratejisine Genel Bakış:

İlk Aşama: 2008 - 2013

- 2008'de ortaya konulan, Aborijinlere Yönelik Adalet Stratejisi (AJS) Geliştirme Belgesi, 250 Aborijin paydaş ile yapılan görüşmeler neticesinde, ilerleme kaydedilmesi gereken ana alanları belirlemiştir.
- 3-5 yıl için kurul onaylı strateji öngörülmektedir.
- AJS'nin görevi; ister rezerv içinde ister dışında yaşasınlar, ister statülü ister statüsüz olsunlar veya ister kırsal ister kentsel alanlarda yaşasınlar, İlk Millet, Metis ve İnuit kişiler için ölçülebilir ilerlemeler gerçekleştirecek bir plan oluşturmaktır.

İkinci Aşama: 2013 - 2018

- Ontario Adli Yardım (LAO), AJS'nin ikinci aşamasına rehberlik edecek dört kurul onaylı stratejik öncelik geliştirmiştir.
 - Aborijin halklar ve topluluklar için *Gladue* hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi ve artırılması,
 - Yasal yardım hizmetlerinin Aborijin birey ve toplulukların

ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde verilmesine yönelik yerleştirilmiş bir model geliştirilmesi,

- İlişkilerin iyileştirilmesi ve Ontario'daki Aborijin nüfusunun hukuki ihtiyaçları ve benzersiz yaşam koşulları, ayrıca bunların nasıl ele alınacağı ile ilgili olarak LAO'nun anlayışının artırılması,
- Aborijin müvekkil ve topluluklara yönelik hizmetleri geliştirmek için LAO'nun kurum içi kapasitesinin güçlendirilmesi ve iyileştirmelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması.

İkinci Aşama: 2016/17 öncelikleri

TRC (Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu) Eylem Çağrılarına Yanıt

• *AJS Çalışma Grubu*

- Eyaletin farklı noktalarına yerel AJS Liderleri yerleştirmek ve bu yolla;
 - Yerel yerli topluluk ve kuruluşlarla ilişki kurmak,
 - Yerel eğitim fırsatlarına ve kültürel fırsatlara katılmak,
 - Her bir bölgede temin edilen Aborijin hizmetlerinin envanterini yapmak ve hizmet boşluklarını belirlemek,
 - Avukatlar, müvekkiller, hizmet sağlayıcılar ve İlk Millet, Metis ve İnuit topluluklar için kaynakları ve iletişim yollarını geliştirmek,
 - LAO ve AJS'yi yerel yargı alanlarındaki yeni gelişmeler veya konular hususunda güncel tutmak,
 - Yerel eğitim geliştirmek ve uygulamak vb.

• *Kültürel Yetkinlik*

- AJS farklı kanallar yoluyla LAO ve Adalet sistemi katılımcılarının yerli toplum konularına ilişkin bilgi birikimini, kapasitesini ve yetkinlik düzeyini yükseltmek için çalışmaktadır.

- Katılım sağlama etkinlikleri,
- Kültürel faaliyetler,
- İyi uygulamalar ve kaynaklar,
- Çevrim içi ve yüz yüze eğitim toplantıları,
- Yerel kültürel fırsatlar.

Yasal Temsilin ve Gladue Hizmetlerinin Geliştirilmesi:

- ***Gladue Jüri Heyeti Değerlendirmesi***

- 2011’de LAO, Gladue Jüri Heyeti Standartlarını ortaya koymuştur. Özel baro avukatları bir hukuki yardım sertifikasına dayanarak Aborijin müvekkilleri temsil etmek için bu asgari standartlara uymalıdır. Bu standartlar; Gladue ilkelerinin uygulanmasına ilişkin gerekli bilgilere sahip olmayı, Aborijin müvekkillere yönelik kaynakların farkında olmayı ve cezai kovuşturmalarda Aborijin müvekkillerin temsil edilmesine yönelik iyi uygulamalara riayet etmeyi gerektirmektedir.
- Asgari standartların güncellenmesi ve kaynakların Aborijin müvekkilleri temsil eden avukatlar için erişilebilir kılınması gerekmektedir.

- ***Gladue Yetkilendirme Değerlendirmesi***

- 2009’dan bu yana LAO, bir müvekkilin Aborijin olduğunu beyan ettiği tüm cezai sertifikalar için 5 saatlik Gladue hizmet iyileştirmesi imkanı sağlamaktadır. Bu, özel dava vekillerine kefaletle serbest bırakma veya ceza belirlemeye yönelik Gladue taleplerini hazırlamaları için ilave saat sağlamaktadır.
- Beklentilerin netleştirilmesine, ayrıca iyi uygulama standartlarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Aile Hukuku Hizmetleri:

Çocuk Esirgeme:

- LAO; ebeveynler, İlk Millet toplulukları da dahil olmak üzere üçüncü taraflar ve geniş aile üyeleri için danışmanlık, müzakere ve alternatiflerinin erişilebilir olmasını sağlamak amacıyla dava öncesi sertifika kapsamını genişletmiştir.
- LAO toplum temelli Alternatif İhtilaf Çözümü Süreçleri ve Programını desteklemekte ve program için fon sağlamaya başlamaktadır. Bu, toplumun tutuklu çocuk sayısını azaltmasını ve ailenin ihtiyaçlarını bütüncül ve kültürlere saygılı bir şekilde ele almasını sağlamaktadır.

Evlilik ve Gayrimenkul Mülkiyeti:

- Rezervlerde, edinilmiş malların söz konusu olduğu evliliklerde eşinden ayrılan İlk Millet müvekkilleri artık, karmaşık bir aile hukuku konusu olarak hukuki yardım sertifikasından faydalanabilmektedir.

Halka Açık Hukuk Eğitimi:

- AJS, aile konuları ve çocuk esirgemeyle ilgili LAO hizmetleri ve kanunlarca tanınan haklar konusunda halka açık hukuk eğitimi sağlamak üzere İlk Millet toplulukları ve kuruluşlarıyla çalışmaya başlamıştır.

İlk Millet, Métis ve İnuit müvekkiller için bundan sonrası;

- Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu (TRC) tarafından belirtildiği gibi, Aborijin halklar ile Kanada'nın geri kalanı arasında özveri ve karşılıklı saygıya doğru gidiş olmalıdır. Değişimin gerçekleşmesi için ilişkilerin yeniden kurulması gerekmektedir.
- LAO'nun geçtiğimiz beş yıl içinde AJS'de kaydettiği ilerlemeye rağmen, İlk Millet, Metis ve İnuit halkları için adalete erişimin

artırılması ve ilişkilerin iyileştirilmesi için daha fazla çalışma gerekmektedir.

- LAO'nun daha fazla müvekkile hizmet vermesi ve ihtiyaçlara uygun hukuki yardım hizmetlerine erişimi artırması için bir fırsat söz konusudur. Bu fırsat;
 - Aborijin süreçleri, programları ve hizmetleri desteklenerek,
 - Hukuki yardım hizmetleri Ontario'daki İlk Millet, Metis ve İnuit bireylerin ihtiyaçlarına ve özgün yaşam şartlarına göre ayarlanarak,
 - Topluluklarla ortaklık içinde çalışılarak, yakalanabilir.

3.7.4.Mültecilere Hizmet Sunulması Stratejisi

Göç ve Mülteci Hukuku Hizmetleri:

Ontario'da göç ve mülteci hukuku hizmetleri;

- Hukuk bürolarında görev yapan yaklaşık 350 avukat,
 - Ontario Adli Yardım Kurumunda görevli yaklaşık 50 kadrolu mülteci ve göç hukuku avukatı, yardımcı avukat ve hukuki yardım çalışanı,
 - Hukuk kliniklerinde görev yapan yaklaşık 10 mülteci ve göç hukuku avukatı ile personeli,
- tarafından sunulmaktadır.

Ontario Adli Yardım Kurumu ayrıca bir çok masrafı da karşılamaktadır. Mülteci ve göç hukuku hizmetlerinin ana sağlayıcısı özel hukuk bürolarıdır.

Ontario Adli Yardım Kurumu (1-800-668-8258) numaralı çağrı merkezi üzerinden de başvuru almaktadır. Bu kapsamda, mülteciler Müşteri Hizmetleri Merkezini (CSC) arayarak hukuki yardım sertifikası için başvuruda bulunabilmektedir. Bu çağrı merkezinde 200'ü aşkın dilde hizmet sunulmakta olup, ayrıca özet yasal tavsiyeler sağlanmakta ve Ontario Adli Yardım Kurumu hizmetlerine yönlendirme yapılmaktadır.

Adli yardım kapsamında mültecilik başvurusu prosedürlerine katılım sağlanmaktadır. Mültecilik başvurusuna ilişkin davanın olumsuz sonuçlanması halinde temyizi için, temyizin olumsuz sonuçlanması halinde ise federal mahkemeye başvuru için adli yardım sağlanmaktadır.

İhtiyaç halinde mültecinin dilini bilen bir tercüman görevlendirilmekte ve bu giderlerde adli yardım gideri kapsamında değerlendirilmektedir.

Adli yardıma başvuranların maddi şartları taşıması gerekmektedir. Mali uygunluğun yanı sıra hukuki uygunluğunda olması gerekmektedir. Buna göre adli yardım talep edilen yargılamada adli yardıma başvuranın iddiasının veya davasının adli yardım yapılabilecek bir iddia veya dava olması gerekmektedir. Yeterli hukuki kıymet görülmeyen davalar kabul edilmemektedir.

2015/16 Mali Yılı			
İş Kolu	Alınan Çağrılar	Cevaplanan Çağrılar	Ortalama Bekleme Süresi
Seviye 1	285.790	260.146	0:04:04
Seviye 2	105.263	92.781	0:32:10
İş Listesi	40.253	33.984	0:03:46
Aileye İlişkin Özet Yasal Tavsiye(SLAF)	19.423	17.845	0:19:28
Cezai Konulara İlişkin Özet Yasal Tavsiye(SLAC)	9.890	9.123	0:12:29
Avukat Hizmet Merkezi (LSC)	48.748	47.211	0:01:17

Tablo 5: 2015-2016 yıllarında sunulan hizmetlere ilişkin sayısal veriler

AİLE FERDİ SAYISI	ADIM 1. GELİR EŞİĞİ	ADIM 2. GELİR EŞİĞİ
1	12.135 \$	14.045 \$
2	20.993 \$	25.281 \$
3	23.932 \$	29.461 \$
4	27.042 \$	33.843 \$
5+	30.016 \$	38.157 \$

Tablo 6: Adli yardım sertifikası verilirken göz önünde bulundurulacak gelir eşikleri

ADIM 1: Sertifika için Uygunluk Eşikleri

Yıllık brüt aile geliri 1. sütundaki miktardan daha düşükse başvuru sahipleri büyük olasılıkla yeterli kazanmaktadır. Eğer 1. sütundaki miktar daha yüksekse Adım 2'ye bakılmaktadır.

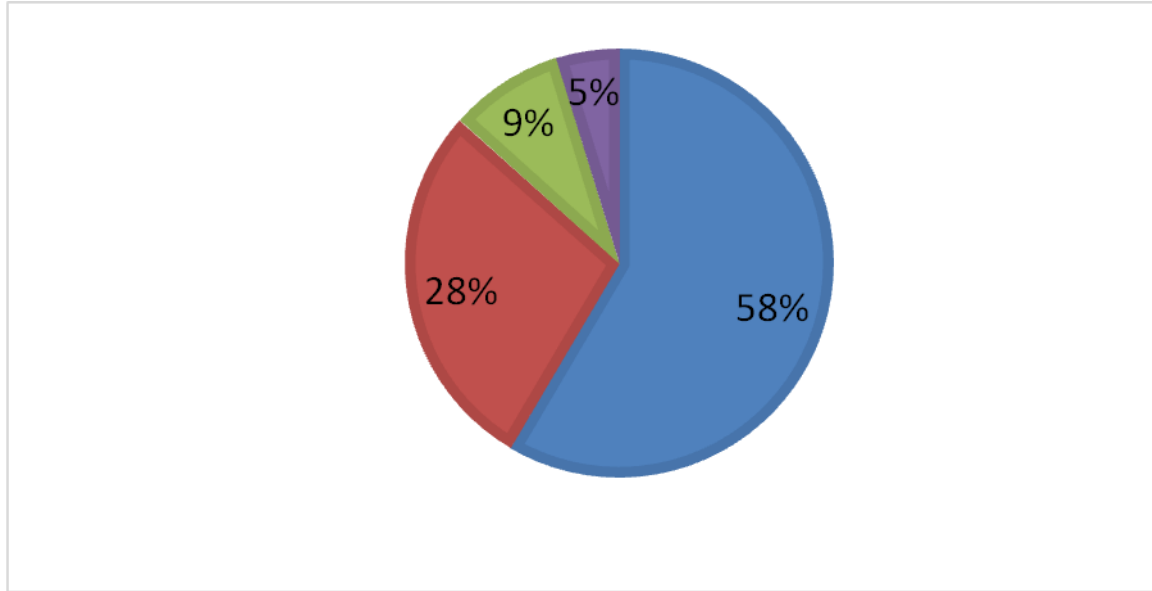
ADIM 2: Katılım Payı Anlaşması

Yıllık brüt aile geliri 1. sütundakinden daha yüksek ancak 2. sütundakinden daha düşükse aylık ödemeler gerekebilmektedir.

- Sertifikalar mali uygunluk, yasal liyakat ve makul başarı olasılığı temelinde verilmektedir.
- Bazı dava gerekçeleri formları (BOC'ler), Mülteci Koruma Şubesi'nin (RPD) duruşmada temsil için yetkilendirilmesine yönelik yeterli liyakat olup olmadığına karar verilmek üzere Ontario Adli Yardım Kurumu tarafından değerlendirilmektedir.
- Mülteci Koruma Şubesi'nin (RPD) duruşma sertifikaları için yasal liyakat ve başarı olasılığı onay alma oranı % 94'tür.
- Bir tam sertifikanın verilmesinden önce tüm RAD ve JR konularına yönelik liyakat değerlendirmesi yapılması gerekmektedir.

2015/2016 yıllarında toplam 107.293 sertifika verilmiştir.

CEZA AİLE GÖÇ MEDENİ

Grafik 3: Sertifikaların hukuk alanına göre dağılımı

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017 (tahmin)
Toplam Harcama (\$)	18.582	19.359	21.724	19.296	16.132	16.398	17.638	28.324

Tablo 7: Mülteci ve göç sertifikaları için yapılan harcamalar

Verilen Sertifikalar	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016'da n Şubat 2017'ye
RPD-BoC ve Duruşma	9.982	9.462	10.035	6.300	4.062	5.068	6.617	7.972
Federal Mahkeme-Adli İnceleme	1.815	2.031	2.716	1.599	519	516	726	821
Göç-h&c, vb.	743	702	690	372	493	495	1.179	1.467
Göç Temyiz Şubesi	376	265	211	157	86	103	107	137
Mülteci Temyiz Şubesi	0	0	0	0	149	263	639	888
TOPLAM	12.916	12.460	13.652	8.428	5.309	6.445	9.268	11.285

Tablo 8: Mülteci ve göç sertifikalarının yıllara göre dağılımı

ÜLKE	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-Şubat 2017
Çin	1.044	661	896	920	667
Macaristan	453	116	226	408	341
Meksika	53	13	6	22	57
Kolombiya	185	142	137	162	173
Çek Cumhuriyeti	11	12	19	42	56
Nijerya	378	293	362	597	825
Sri Lanka	210	139	146	162	121
Haiti	41	46	31	45	74
Somali	269	209	250	427	477
St. Vincent ve Grenadines	108	36	21	20	6
Afganistan	145	155	176	193	165
St. Lucia	167	37	15	16	16
İran	125	91	74	97	120
Pakistan	256	238	272	290	319
Türkiye	124	121	133	212	606
Diğer ülkeler	2.722	1.753	2.304	3.003	3.948
Bilinmeyen/Boş	9	0	0	1	1
TOPLAM	6.300	4.062	5.068	6.617	7.972

Tablo 9: Mülteci ve göç sertifikalarının ülkelere göre dağılımı

Mülteci ve Göç Özet Yasal Tavsiyeler (SLARI):

Mülteci ve Göç Özet Yasal Tavsiyeler (SLARI) şu hizmetleri sağlamaktadır:

- Duruşma izni için liyakat bulunup bulunmadığına karar vermek üzere mülteci iddialarına ilişkin BOC liyakat değerlendirmeleri yapılmaktadır.
- Hukuki liyakat taraması gerektiren diğer mülteci ve göç konularına ilişkin özet yasal tavsiyeler ve sertifika verilmesi hizmeti sağlanmaktadır.
- Suç isnat edilen kişilere Ontario Adli Yardım Kurumu tarafından avukat atanması için gerçekleştirilen başarılı pilot projenin ardından göç tavsiyeleri çağrı merkezi cezai hükümlerin göç statüsü üzerindeki etkisine ilişkin tavsiye sağlamaktadır.

Adaletle çevrim içi erişim:

Lawfact.ca ve Ontario Adli Yardım Kurumu (LAO LAW) internet sitesi gibi kaynaklar bireylere mahkeme sürecinde yardımcı olabilecek detaylı hukuk bilgisi sunmaktadır.

- Web tabanlı kaynaklar, gittikçe artan bir hızla, bireylerin yardım ve bilgi almak için uğradığı ilk durak haline gelmektedir.

- Lawfacts'in Aralık 2011'deki tanıtımından bu yana, mülteci hukukunda dahil olmak üzere yasal konularda bir dizi yardım sunan site, 346.000'den fazla kez ziyaret edilmiştir.

LAO LAW, hukuki yardım müvekkillerini temsil eden avukatlara yüksek kaliteli çevrimiçi hukuk araştırması imkanı sağlamaktadır.

- Bunlar arasında yasal protokoller, başvuru örnekleri, uygulama el kitapları (örn. davayı durdurma talebi uygulama el kitabı) ve cezai hükümlerin göç üzerinde meydana getirdiği sonuçların ana hatlarını ortaya koyan çizelgeler gibi diğer araştırma destekleri sağlanmaktadır.

3.7.5.Adli Yardım Kurumunda Avukatlara Eğitim Stratejisi

Ontario Adli Yardım Kurumunda verilen eğitimlerle avukatların kendi kapasitelerini artırmaya yönelik hedefler koymaları sağlanmaktadır. Öncelikle, çalıştıkları alanlarla ilgili bilgi ve becerilerini artırabilmeleri amacıyla avukatlara eğitimler verilmektedir. Ayrıca ihtisas alanlarıyla ilgili özel eğitimlerde verilmektedir. Mevzuat değişikliklerindede avukatlara eğitim verilerek bilgilerini güncellemeleri sağlanmaktadır. Sürekli bir performans yönetimi uygulanmakta, avukatların kendi performanslarını artırabilmeleri için ortak hedef koymaları sağlanmaya çalışılmaktadır.

3.8.ADLİ YARDIM HİZMETLERİNİN DENETLENMESİ

Ontario’da adli yardım hizmetlerine ilişkin denetimin öncelikle hukuk toplulukları tarafından yapılması öngörülmüştür. Ancak, hukuk topluluklarının denetim görevini yerine getirirken yavaş kaldıkları, yapmış oldukları yanlış uygulamalar ile beşeri ve finansal maliyet artışına neden oldukları görüldüğünden denetim görevi Ontario Adli Yardım Kurumuna (LAO) verilmiştir.

Ontario Adli Yardım Kurumu (LAO) tarafından adli yardım hizmetlerinin denetlenmesi süreci şu aşamalar sonrasında ortaya çıkmıştır:

- 2004 öncesinde LAO, şikayet ve denetleme bölümü ile Baro (Law Society) üzerinden hizmet kalitesi konularını ele almıştır.
- 2004 yılında LAO ilk mülteci ve göç standartları dizisini geliştirmiştir.
- 2004-2012 yılları arasında LAO, standartların yeterli ölçüde sağlam olmadığına ilişkin şikayet almıştır.
- 2013-2014 yıllarında LAO istişarelerde bulunmuş ve yeni jüri heyeti standartlarını geliştirmiştir.
- 2015 yılında LAO yeni jüri heyeti standartlarını uygulamaya koymuştur.

Ontario Hukuki Yardım Hizmetleri Kanununun amacı; Ontario’daki düşük gelirli bireylere sürekli olarak yüksek kaliteli hukuki yardım hizmeti sağlamak suretiyle adalete erişimlerini desteklemektir.

Bu Kanuna göre Ontario Adli Yardım Kurumunun hedefleri arasında; “Ontario’daki düşük gelirli bireyler için yüksek kaliteli hukuki yardım hizmetleri sağlamak üzere maliyet etkili ve etkin bir sistem kurmak ve yönetmek” yer almaktadır.

Adli yardım hizmetiyle görevli avukatların yeterli hizmeti sunamaması halinde bu yetersizlik adli yardımın maliyetini artırdığı gibi bazı hatalar sonucunda sınırdışı edilme gibi geri dönüşü mümkün olmayan sonuçlarda doğabilmektedir. Bu nedenle, eğer bir avukat, bölge direktörünün görüşüne göre, uygulanacak standartlara uyamaz veya uymaya devam edemezse bölge direktörü bazı adımları alabilmektedir.

Bu kapsamda yapılan denetimin hedefleri şunlardır:

- Müvekkillerin korunması
 - Çalışma kalitesi standartlarının altına düşen avukatları belirlemek,
 - Kaliteye ilişkin endişelerin giderilebileceği durumlarda destek sağlamak,
 - Endişelerin giderilemeyeceği yerlerde heyetten çıkarma işlemlerini başlatmak,
 - Gelecekte, yeni çağrılar için ve mülteci alanına geçiş yapmakta olan özellikle bireysel çalışan avukatlar için gerekli destekleri sağlamak,
- Maliyeti düşürme

Ontario Adli Yardım Kurumu (LAO) tarafından yapılan denetimin uygulama ilkeleri şunlardır:

Sürecin;

- Sağlam olması. Zira, kişilerin kendi beyanları veya şikayet odaklı bir süreç denetim bakımından yeterli olmamaktadır.
- Herkese uygulanabilmesi,
- Anonim olması,
- Tarafsız olması,
- Yöntemsel olarak adil olması,
- Zamanında gerçekleştirilebilmesi,
- Maliyet etkili olması,
- Destek çekebilmesi,

Mültecilerin şikayette bulunmaları çoğu zaman zor olduğundan denetim sistemi şikayet esaslı değildir. Önyargıya neden olmaması için hakimler şikayet edilen avukatı bilmemektedir. Denetim kriterleri avukatların tamamına uygulanmaktadır. Örneğin bir avukat adli yardım hizmeti sunmak için Adli Yardım Kurumuna başvuracaksa başvurduğu alana ilişkin olarak kurumun seçtiği en az 2'şer adet mahkeme ve temyiz davası örneğini başvuru dosyasına eklemek zorundadır. Yapılan başvuruyu ilk olarak adli yardım bürosunda mülteci alanında çalışan avukatlar yapmaktadır. Bu değerlendirmede herhangi bir sorun tespit edilirse hukuk topluluğunun bu alanda çalışan komitesine bu tespitle mutabık olup olmadıkları sorulmaktadır. Bu uygulamaya hukuk topluluğu ile müzakere edilerek 2 yıl önce başlanılmıştır. Sorunlu avukatlar daha iyi çalışan avukatların yanında 1 yıla kadar eğitime tabi tutulmaktadır. Bu programa katılmayan avukatlara yeni iş verilmemekte ve o avukat sistem dışına çıkarılmaktadır.

Avukatların ruhsat, izin, eğitim gibi işleri hukuk toplulukları tarafından yapılmakta sadece adli yardım hizmeti sunumuna ilişkin olarak Adli Yardım Kurumunun denetimi önem taşımaktadır.

3.9.YUKARI KANADA HUKUK TOPLULUĞU (LAW SOCIETY OF UPPER CANADA)

3.9.1.Genel Bilgi

Türkiye'deki barolara karşılık gelen Yukarı Kanada Hukuk Topluluğu (Law Society of Upper Canada)1797 yılında çıkarılan Hukuk Topluluğu Kanunu ile kurulmuştur. Bu hukuk topluluğu bünyesinde 50.000 avukat ve 8.000 paralegal bulunmaktadır.

Hukuk Topluluğu, Ontario halkına yüksek öğrenim, yetkinlik ve mesleki etik standartlarına sahip avukat ve stajyer avukatların hizmet etmesini sağlamak için Ontario'daki avukatlara ve stajyer avukatlara ilişkin hususları kamu yararına olarak düzenlemektedir.

Avukatların yetkinliği ve mesleki yeterliliği konusunda görev yapmaktadır. Hem mesleğe girerken hem de mesleği icra ederken mesleki yeterliliğin sağlanması amaçlanmaktadır. Avukatlara ilişkin mesleki düzenlemeler hükümet tarafından değil hukuk topluluğu tarafından yapılmaktadır. Hukuk topluluklarının bu yetkisi kanundan kaynaklanmaktadır. 220 yıldır işleyiş bu şekildedir.

Düzenlenen eğitim programları destek programları şeklindedir. Destek ve kaynak sağlanan 3 temel alan bulunmaktadır. Bunlar;

- Sürekli mesleki gelişim
- Avukatlık hizmeti ile ilgili destekler ve kaynaklar
- Belgelendirilmiş ihtisas programları (Sertifikalı uzmanlaşma programları)

Sürekli mesleki gelişim/sürekli hukuk eğitimi:

Sürekli mesleki gelişim programları ile amaç hukuk ve mevzuat konusunda avukatların bilgilerini güncel tutmaktır. 2016 yılında 86 yeni program, online kurs ve ücretli program düzenlenmiştir. Eğitimler yüzyüze verilmekte ancak internet aracılığıyla da takip edilebilmektedir. Programların finansmanı kayıt ücretlerinden sağlanmaktadır. Tüm programlar ücretli olmakla birlikte bu ücretler makul seviyelerdedir. Çoğu program 25-50 \$ arasında ücretlendirilmektedir. Esaslı programlar ise 2 günlük düzenlenmekte olup, 600 \$'a kadar ücretlendirilmektedir. Her avukat yılda en az 12 saat süre ile bu eğitimlere katılmak zorundadır. Bu sürenin en az 3 saati meslek etiği gibi mesleki konulara ilişkin olmak zorundadır.

Kırılgan gruplara ilişkin uygulanan programlar şunlardır:

- Aile hukukunda iletişimin geliştirilmesi
- Aile içi şiddet
- Aile hukuku/ceza hukuku
- Cinsel şiddet/istismar mağdurlarına danışmanlık
- Çocuk koruma
- Yerli halklar hukuku
- Kültürel yeterlilik
- Engellilerin hukuka erişimi

Engellilerin hukuka erişimi programına katılım ücretsiz, ancak diğer programlara katılım ücretlidir. Web sitesinde geniş şekilde kaynaklara yer verilmekte ve bu kaynaklara erişim imkanı sağlanmaktadır.

Avukatlık hizmeti ile ilgili destekler ve kaynaklar:

Avukatların yararlanabileceği ücretsiz bir çağrı merkezi bulunmaktadır. Çağrı merkezinde 3 kişi görev yapmaktadır. Bu çağrı merkezi aracılığıyla yapılan görüşmelerin mahremiyetine dikkat edilmektedir. Çağrı merkezi aracılığıyla avukatlara yapılan bilgilendirme hukuki bilgilendirme şeklinde olmayıp sadece meslek etiği konusundadır. Çağrı merkezine yılda yaklaşık 8.000 çağrı gelmekte olup başvurular genellikle çıkar çatışması gibi konulara ilişkin olmaktadır.

Sertifikalı uzmanlaşma programları:

Hukuk topluluğuna kayıtlı 50.000 avukatın 800'ü ihtisaslaşmış durumdadır. Uzmanlaşma ceza hukuku, aile hukuku gayrimenkul hukuku gibi değişik alanlarda olmakla birlikte daha çok yerli hukukuna ilişkindir.

3.9.2.Ontario'da Avukatlara İlişkin Düzenlemeler

Talimat:

Hukuk Topluluğu, Hukuk Topluluğu Kanunu ve Hukuk Topluluğunun kural, yönetmelik, iç tüzük ve yönergeleri uyarınca yaklaşık 50.000 avukat ile 7.900 stajyer avukata ilişkin hususları düzenlemekte, bu kişilere ruhsat vermekte ve disiplinini sağlamaktadır.

Hukuk Topluluğu, Ontario'daki avukatların ve stajyer avukatların mesleğe kabul edilmesinden, eğitiminden ve standartlarından sorumludur.

Hukuk Topluluğunun görevi, kamu çıkarlarını korumak, adaletin ve kanunların üstünlüğünü sağlamak, Ontario halkının adalete erişimini kolaylaştırmak, zamanında, açık ve verimli bir biçimde hareket etmektir. (Hukuk Topluluğu Kanunu Bölüm 4.2)

Kendini Düzenleme ve Yönetişim:

Hukuk Topluluğu, kendi kendini düzenleyen bir kurumdur. Bunun anlamı, avukatların ve stajyer avukatların Ontario hükümeti tarafından kabul edilen Hukuk Topluluğu Kanunu ve ilgili yönetmelikler uyarınca Hukuk Topluluğu yoluyla kendi kendilerine ilişkin düzenlemeleri denetlemesidir.

Hukuk Topluluğu, "benchers" olarak bilinen bir yönetim kurulu ile yönetilir. Bu kurul, avukatları, stajyer avukatları ve hukuk mesleği dışındaki kişileri (avukat ve stajyer avukat olmayan kişileri) içermektedir.

Yönetim kurulu üyeleri, yılın çoğu ayında politika kararları vermek ve Ontario'nun stajyer avukatları ve avukatlarının yönetişimine ilişkin diğer meseleleri tartışmak üzere bir araya gelmektedir. Toplantının ve Hukuk Topluluğunun başkanı, mali işler sorumlusudur.

Hukuk Topluluğu, avukat ve stajyer avukat ruhsatı ücretleri yoluyla finanse edilmektedir.

3.9.3. Adalet Bakanlığı İle Hukuk Topluluğu Arasındaki İlişki

Adalet Bakanının kamu menfaatini koruma sorumluluğu vardır. Hukuk Topluluğu Kanununun 13. bölümü uyarınca Adalet Bakanı, "Ontario'da, bu Kanun kapsamında bulunan avukatlıkla yada hukuk hizmetlerinin sağlanmasıyla herhangi bir biçimde ilişkili tüm konularda kamu çıkarının koruyucusu işlevi görecektir."

Adalet Bakanı, makamı gereği "bencher"dır. Yönetim Kurulu toplantılarında ve komitelerde oy kullanabilmektedir.

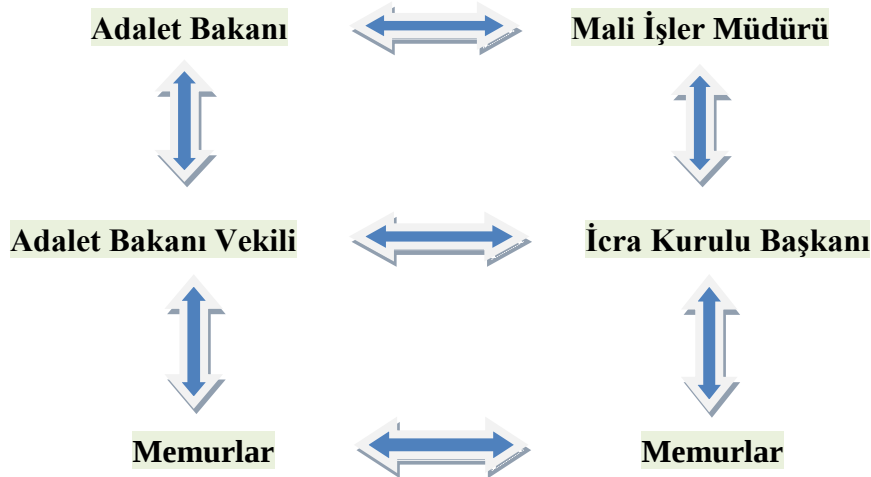
Adalet Bakanını desteklemek için Bakanlık, hukuk sektörünü (örn. stajyer avukat yönetmeliği, aile hukuku hizmetleri) etkileyen politika ve yasama reformu konusunda Hukuk Topluluğu ve diğer hukuk sektörü paydaşlarıyla birlikte çalışmaktadır.

Adalet Bakanlığı ve Hukuk Topluluğu Arasında İletişim:

Adalet Bakanlığı ve Hukuk Topluluğu sorunları ele alırken birlikte çalışmakta ve her düzeyde iletişim kurmaktadır.

ADALET BAKANLIĞI

YUKARI KANADA HUKUK TOPLULUĞU

Grafik 5: Adalet Bakanlığı ve Yukarı Kanada Hukuk Topluluğunun birbirleriyle ve kendi içlerindeki iletişimini gösterir şema

3.10.HUKUK KLİNİKLERİ

76 hukuk kliniği aracılığıyla Ontario eyaletinin her tarafında yoksulluk hukuku hizmetlerinede ulaşılabilir. Hizmetler arasında yasal temsil, hukuki danışmanlık, halka açık hukuk eğitimi, sevkler vs. bulunmaktadır. Her bir klinik, kendi yönetim kurulu tarafından yönetilen, bağımsız bir toplum temelli kuruluştur (sivil toplum örgütüdür). İsteyen kişiler Ontario Adli Yardım Kurumunun internet sitesine girerek adres ve posta kodu bilgilerini doldurmak suretiyle kendi bölgelerinden sorumlu hukuk kliniğini öğrenebilmektedirler. Belli hukuki alanlarda uzmanlaşmış hukuk klinikleri bulunmaktadır. Hukuk kliniği hizmetinden yararlanabilmek için müvekkillerin mali uygunluk kriterlerini yerine getirmeleri gerekmektedir.

3.10.1.Mültecilere Yönelik Hizmet Sunan Hukuk Klinikleri

Birçok hukuk kliniğinde, özellikle kentsel alanlardaki kliniklerde göç ve mülteci hukuku hizmetleri sunulmaktadır.

3.10.1.1.Toronto Mülteci Hukuku Ofisi

Bu hukuk kliniği 20 yıl önce kurulmuş olup, yaklaşık olarak 2.8 milyon \$ bütçeye sahiptir. Bir mükemmeliyet merkezidir.

Müvekkillere şu konularda yardım sağlanmaktadır:

- BOC hazırlığı ve RPD önünde temsil,
- RAD'e itirazlar,
- PRRA'lar (Sınırdışı Öncesi Risk Ölçümleri)
- H&C (insani ve merhametli) uygulamaları,
- Tutukluluk değerlendirme duruşmaları,
- Kişinin tehlike arzettiğine dair görüşler,
- IAD (Göç Temyiz Şubesi) önünde sınırdışı kararlarına itiraz,
- Davayı durdurma talepleri de dahil olmak üzere federal mahkeme adli inceleme duruşmaları,
- Kanada Yüce Divanında davalara katılma,

TORONTO MÜLTECİ HUKUKU OFİSİ (RLO)	
Direktör/Yönetici Lider	1
Kıdemli Hukuk Danışmanı	1
Ekip Yöneticileri	2
Avukatlar	8
Lisanslı Avukat Yardımcıları	2
Hukuki Yardım Çalışanları (LAW'lar)	7
Hukuk Desteği	2
Resepsiyon Görevlisi	1
TOPLAM	24

Tablo 10: Toronto Mülteci Hukuku Ofisinin personel sayısı**3.10.1.2.Hamilton Mülteci Hukuku Ofisi**

Hamilton Mülteci Hukuku Ofisi personeli, Londra ve Windsor dahil olmak üzere güneybatı Ontario'daki mültecilere hizmet sunmaktadır. Çalışanlar; mülteci hizmetlerine erişimde eksik olan boşlukları doldurmak için çok kültürlü bir merkezle sıkı işbirliği kurmaktadır.

Sunulan başlıca yardımlar şunlardır:

- Talep formlarını hazırlamak,
- RPD önünde temsil,
- Gözaltı ve mahkeme kararı incelemeleri,

HAMILTON MÜLTECİ HUKUKU OFİSİ (RLO)	
Avukat Yardımcısı	1
Kadrolu Avukat	2
TOPLAM	3
2015-2016 Yılı Bütçesi	220.415 \$

Tablo 11:Hamilton Mülteci Hukuku Ofisinin personel sayısı ve bütçesi**3.10.1.3.Ottawa Mülteci Hukuku Ofisi**

Kadrolu avukatlar ve bir hukuki yardım çalışanı, müvekkillere mülteci ve göç hukukuna ilişkin konularda yardım sağlamaktadır.

Yardım sağlanan başlıca hususlar şunlardır:

- Dava gerekçeleri formunun hazırlanması,
- RPD önünde temsil,
- Tutukluluk duruşmalarında temsil,
- Bazı durumlarda RAD itirazları ve federal mahkemeye başvurulara ilişkin yardım,

OTTOWA MÜLTECİ HUKUKU OFİSİ (ILSO)	
Avukat	2
Hukuki Yardım Çalışanı	1
TOPLAM	3
Bütçe	250.000 \$

Tablo 12: Ottawa Mülteci Hukuku Ofisinin personel sayısı ve bütçesi

3.10.2.ARCH Hukuk Merkezi (Engelliler İçin Savunuculuk ve Kaynaklar Merkezi)

Ontario Adli Yardım Kurumu bünyesinde 79 merkez bulunmaktadır. Bu merkezler içerisinde ihtisaslaşmış olanlarda yer almaktadır. 1979 yılında engelli hakları savunucularının ve örgütlerinin çabalarıyla, engelli hakları hareketinin hukuki koruma arayışı ve emsal davaları destekleme yönündeki hukuki çalışmalarını tek bir merkezde toplamak amacıyla kurulan ARCH, 1980 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Ontario'da engelli bireylerin eşitlik haklarını geliştiren ve savunan uzman bir hukuk destek kliniğidir.

Bağımsız olup kâr amacı gütmemektedir. ARCH Hukuk Merkezi bünyesinde çevre, HIV-Aids gibi değişik alanlarda faaliyet yürüten 9 büro bulunmaktadır.

➤ **Vizyon:** Tüm engelli bireylerin sosyal adalet ve eşit sosyal katılımdan faydalanabileceği bir dünya.

➤ **Misyon:** Eyalet talimatnamesiyle kurulan uzman bir hukuk kliniği olan ARCH Engelli Hukuku Merkezi, bu Vizyona şöyle ulaşmayı taahhüt etmektedir:

- Sistemsel engellere odaklanıp, bu engelleri tespit edip gidererek, çalışmalarının Ontario genelinde etkili olmasını sağlamak.
- Yoksulluğun temel nedenleri dahil olmak üzere düşük gelirli engelli bireyler üzerinde etkisi olan konuların ele alınması.
- Engelli bireylerin güçlendirilmesi.
- Engelli bireyleri etkileyen hukuk konularında uzman olarak tanınmak.
- Engelli bireylerin cinsiyet, ırk, yaş, dil, ekonomik durum ve cinsel yönelik gibi etkenler nedeniyle daha fazla karşılaştığı dezavantaj, marjinalizasyon ve dışlanma meselelerinin ele alınması.

Daha çok sistemsel değişim için faaliyet yürütülmekte, üniversiteler ve ilgili kurumlar ile işbirliği yapılmaktadır.

Kapasite, temsil, erişim ve gelişimsel sorunları olan kişilere ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bir avukat ve yardımcısı hastanelerde görev yaparak engellilere ulaşmaya çalışmaktadır. Özellikle engelli vatandaşların toplum içerisinde güçlendirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bir çok farklı engellilik üzerine faaliyet yürütülmektedir. Engelliliği insan hakları açısından ele almaktadır. Engelliliği tıbbi veya bio-medikal olarak değerlendirmemekte yasal hususlarda ne tür engellerle karşılaşıldığı değerlendirilmektedir. Örneğin, yürüme engeli bulunan birisinin gittiği okulda girişin sadece merdivenlerle sağlanması gibi.

ARCH Hukuk Merkezi daha çok idare hukuku alanında faaliyet yürütmektedir. Kanada ve Ontario eyaletinde genel olarak bir engelli yasası bulunmamakla birlikte Ontario'da erişimle ilgili bir yasa bulunmaktadır. Bu merkez tarafından ilgili kişiye yaklaşık 30 dakika ile 3 saat arasında değişen sürelerde özet şekilde tavsiyelerde bulunmaktadır. Konunun ARCH Hukuk Merkezinin faaliyet alanında olması halinde davayı bu merkez üstlenmekte şayet konu faaliyet alanı dışındaysa ilgili kişi başka avukatlara yönlendirilmektedir. Bu merkezin faaliyet alanına giren konuların bir çoğu hükümet tarafından sunulan hizmetlerdir.

Avukatlara yönelik olarak ta engelli müvekkillerine nasıl yardım yapabileceklerine dair destek sağlanmaktadır. Sunulan hizmet karşılığında herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Sadece engelli kişi ve vekili ile görüşülmektedir. Hem hukuki danışmanlık hemde temsil hizmeti sunulmaktadır.

Bu merkez tarafından ayrıca emsal oluşturabilecek davalarla ilgili olarakta faaliyet yürütülmektedir. ARCH Hukuk Merkezi bünyesinde çalışan kişiler mahkemelerde bilirkişi olarakta görev alabilmektedirler. Görev alanına giren konularda makaleler hazırlanmakta ve çalıştaylar düzenlenmektedir. Sunulan hizmet daha çok sosyal bir hizmet olarak tanımlanabilir.

ARCH Hukuk Merkezinin amacı yasal sorunları tespit ettikten sonra bunların çözümü için yol göstermektir. Bu merkez tarafından hükümete kanun değişiklikleri için öneriler sunulmaktadır. ARCH, gönüllü bir Yönetim Kurulu tarafından yönetilmekte olup, ARCH'ın iç tüzüğü, kurumun yöneticilerinin çoğunluğunun kendisini engelli olarak tanımlayan kişilerden oluşmasını zorunlu kılmaktadır.

Her yıl denetlenmekte olup, dışarıdan denetim hizmeti satın alınmaktadır. Finansman sağlayan yerlere yıllık raporlar, ayrıca Ontario Adli Yardım Kurumuna yıllık program sunulmaktadır.

ARCH'nın finansmanı:

- ARCH'ın toplam yıllık bütçesi yaklaşık 1,7 milyon \$'dır.
- ARCH, Ontario Adli Yardım Kurumundan (Legal Aid Ontario-LAO) çekirdek fon almaktadır.
- Diğer finansman kaynakları, belediye, eyalet ve federal finansman kaynaklarını içermektedir.
- Bağışta alabilmektedir.

ARCH'ın rehber edindiği temel değer ve ilkeler:

- Tüm engelli bireylerin itibarına ve değerine saygı gösterilmelidir;
- Engelli bireylerin, yaşama, kendi kaderini tayin etme ve topluma dahil olma ve toplumla bütünleşmelerinin önünde herhangi bir engelin olmadığı bir topluma dahil olma hakkı vardır;
- Engelli bireyler, kendi önceliklerini belirleme konusunda en iyi konumda yer alır;
- Tüm engelli bireylerin erişebildiği topluluklar yaratmak, herkesin ortak sorumluluğudur.

ARCH'ın yaklaşımı:

- Çeşitli engellilik türlerini kapsayan bir yaklaşımdır.
- Tüm çalışmalar, engellilik/insan hakları merceğinden bir sosyal model yoluyla gerçekleşir.
- ARCH, sorunlara ilişkin tutumunu geliştirdiği veya yeni odak alanları belirlediği durumlar dahil olmak üzere tüm çalışmalarında kendi topluluklarıyla istişare halindedir.

Engellilik ve Ontario'daki Durum:

Engelliler genellikle düşük ücret alan, yeterli derecede çalıştırılmayan, işgücü piyasasının dışına çıkan ve eğitim düzeyi düşük kişilerdir. (Kaynak: Kanada Engellilik Anketi, 2012)

- 2012 yılında yetişkin nüfusun %13,7'sine karşılık gelen 3,8 milyon yetişkin Kanadalının gündelik faaliyetlerinin engellilik nedeniyle kısıtlandığı belirlenmiştir.
- 13,8 milyonluk Ontario nüfusunun %15,4'ünün engelli olduğu bildirilmiştir.
- Her 7 Ontario vatandaşından 1'i engellidir. Nüfus yaşlandıkça, bu sayının önümüzdeki 20 yıl boyunca artması beklenmektedir.

ARCH Hizmet Alanları:

Doğrudan hizmetler:

- Doğrudan bir avukata danışılmasını sağlayan eyalet geneli telefon hizmeti.
 - Herhangi bir koşul gerekmeksizin Ontario’da yaşayan tüm engelli bireyler faydalanabilmektedir.
 - Görüşmeler ortalama 30 dakika ile 3 saat arasında sürmektedir.
 - İstismar, erişilebilirlik, bakıcı hizmetleri, kapasite, insan hakları/ayrımcılık, eğitim, istihdam, evde bakım ve engellilik hizmetleri dahil olmak üzere çok çeşitli alanlarda özet öneriler, hukuki bilgiler ve ilgili kişilere yönlendirme yapılmaktadır.
 - Avukatlar arası hizmetler sunulmaktadır.
 - Özel sektör baro yönlendirme veritabanı tutulmaktadır.
 - 2016 yılında, Eyalet genelinden yaklaşık 2.000 arama gerçekleştirilmiştir.

Emsal dava desteği:

- Temyiz davaları,
- Çeşitli mahkeme ve hakem heyetlerinde emsal davaların açılması,
- Kanada Yüksek Mahkemesinde ve alt mahkeme ve hakem heyetlerinde müdahaleler,
- 2016 yılında yaklaşık 300 aktif dava dosyası takip edilmiştir.

Halka açık ve sürekli hukuk eğitimi:

- Atölye çalışmaları, makaleler, web seminerleri, konferanslar gerçekleştirilmektedir.
- ARCH Haber, e-postalar (ARCH Alert), 3.500'den fazla kişi içeren dağıtım listesi mevcuttur.
- Erişim farkındalığına yönelik olarak Law Society of Upper Canada ile işbirliği yapılmaktadır.
- ARCH Primer aracılığıyla avukatlara yardımcı olmak amacıyla seçilen alanlarda derlenmiş makaleler paylaşılmaktadır.

Hukuk reformu:

- Teklif edilen yasalar, politikalar ve engelli bireylerin yaşamlarını etkileyen uygulamalar konusunda her düzeyde hükümete başvuruların yapılması.
- Dava açma stratejileri dahil olmak üzere ARCH'ın çalışmalarının diğer yönleriyle birlikte uygulama.

Topluluk geliştirme:

- ARCH, engelli bireyler, sivil toplum kuruluşları ve koalisyonlarla işbirliği içerisinde.
- Kamu hukuk eğitimi ve hukuk reformu konularındaki çalışmalarla yakından ilişkilidir.
- Birlikte çalıştığı hizmet sağlayıcıları erişilebilirlik konusunda eğitmektedir.
- Uzak, yalıtılmış kırsal topluluklarda halkla çalışmalar yürütmektedir.

ARCH'ın uygulama alanları şunlardır:

- Bakıcı hizmetleri,
- Yeterlik hukuku,
- Gelişim hizmetleri,
- Eğitim hukuku,
- İnsan hakları,
- Anayasa hukuku,
- Adalete Erişim

ARCH'ın yürüttüğü projelerden bazıları şunlardır:

- Ek 1 sınıfı eylem,
- 'Haklara Saygı' girişimi,
- Eğitim Savunuculuğu Girişimi,
- Sağlık Hukuku Girişimi,
- İnsan Hakları Avukatları Derneği,
- Law Society of Upper Canada ile İşbirliği,
- Kanada CRPD Raporuna Gölge Rapor hazırlamak gibi çeşitli girişimlerde Ülke ve Eyalet düzeyindeki Engelli örgütleriyle işbirliği,

ARCH'ın kaynak merkezi şu şekildedir:

- ARCH, engellilik haklarına ilişkin materyallerden oluşan bir koleksiyona sahiptir ve ofisin çalışma saatleri içerisinde herkese açık olan bir halk kütüphanesi bulunmaktadır.
- ARCH, görme veya motor kabiliyetler yönünden engelli kullanıcılar için ücretsiz internet erişimi sağlayan 2 adaptif teknoloji bilgisayarı kullanıma sunmaktadır.

ARCH'ın çalıştırdığı personel sayısı şöyledir.

- 1 icra müdürü,
- 1 ofis yöneticisi,
- 5 avukat,
- 1 topluluk hukuk uzmanı,
- 2 idari destek personeli,

3.10.3.Barbra Schlifer Adli Kliniği

1985 yılında faaliyete başlayan bu klinikte (büroda) aile içi şiddet konusunda adli yardım hizmeti sunulmaktadır. Bu klinikte aile ve göç hukuku ile bazı ceza ve idare hukuku davalarında faaliyet yürütülmektedir. Emsal teşkil edeceği düşünülen davaların soruşturma ve kovuşturmaları takip edilmekte, adli konularda danışmanlık, dil ve tercüme hizmetleri verilmektedir. Ayrıca aile içi şiddet konusunda politika oluşumuna katkı sağlanmaktadır.

Klinikte görev yapan destek personeli tarafından mahkemelerde kadınlara yönelik destek hizmeti sunulmaktadır.

Şiddete maruz kalan ve yeterli hizmeti alamayan kadınlar sunulan hizmetin merkezindedir. Özellikle öldürülme tehdidi altındaki kadınlara hizmet sunulması amaçlanmaktadır. Yılda yaklaşık 3.800 kadın destek hizmetinden faydalanmaktadır.

Klinikte terapi, danışmanlık-temsiliyet ve dil desteği konularında hizmet verilmektedir. Bu hizmetlerin tamamına aynı anda ihtiyaç duyan kadınlar tespit edilerek hizmet öncelikle onlara sunulmaktadır. Ayrıca, 200 dilde tercüme hizmeti verilmektedir.

Kliniğe gelip gitme imkanı olmayan kişilere ulaşım ve gıda yardımı sağlanmaktadır. Ayrıca, kliniğe ulaşması zor olan kişilerin yaşadığı yerlere gidilerek hizmet oralardada sunulmaktadır.

Şiddete uğramış kişi kliniğe başvurduğunda öncelikle bir danışman ile görüşmesi sağlanarak ihtiyaçları tespit edilmektedir. Barınma ihtiyacının bulunması halinde bir yere yerleştirilmektedir. Mağdur ile şiddet uygulayan kişinin ortak çocukları varsa onları korumaya yönelik süreç başlatılmaktadır.

Klinikte avukat olmayan 3 çalışan bulunmaktadır. Bu kişiler destek hizmeti sunmakla görevlidir. Ayrıca adliyede bulunarak ihtiyacı olan kişilere kılavuzluk hizmeti sunmaktadır.

Klinikte hukuk fakültesi öğrencilerinin katıldığı programlar ile staj programları bulunmaktadır.

Mahkeme destek çalışanları da bu klinikte görev yapmaktadır. Bunlar sosyal çalışma alanında görev yapan kişilerdir.

Her ne kadar finansmanının bir kısmı kamu kaynaklarından sağlansada bu klinik Ontario resmi adli yardım teşkilatının bir parçası değildir.

3.10.4.Pethston Ruh Sağlığı Kliniği

Bu klinik (büro) Niagara Mahkemesi Gözetim Girişiminin bir parçasıdır. Bu sivil toplum kuruluşu başta Çocuk ve Gençlik Hizmetleri Bakanlığı olmak üzere değişik bakanlık ve kurumlar tarafından fonlanmakta olup, bu kurumlara hesap vermektedir.

Bu program, cezai sistemde gençlerin yeriyile alakalı olarak Ontario eyaletinde 2 yıl önce başlatılan bir programdır. Program ilk başladığı zaman hakim ve savcılar tarafından dirençle karşılandı. Ancak zamanla program kapsamında görev yapan kişilerin kendilerini ispatlamaları ile kabullenilmeye başlandı.

Welland Gençlik ve Çocuk Ceza Mahkemesinde ayda 2 gün sadece gençlik davalarına bakılmaktadır. Bu 2 duruşma gününde Pethston Ruh Sağlığı Kliniği gibi gençlere yönelik destek hizmeti sunan sivil toplum kuruluşlarındanda görevliler bulunmaktadır. Bu şekilde ruh sağlığı hastalıkları olan, bağımlılığı olan, gelişimsel sorunları olan genç bireylere ulaşılmaya çalışılmaktadır. Her bir toplumsal hizmet kurumunun (sivil toplum kuruluşunun) kendi hizmetlerini sunduğu bir kitlesi bulunmaktadır. Bu kuruluşlar erken müdahale görevi yapmaktadır. Görevliler kovuşturma aşamasında hakim hükmünü vermeden önce devreye girmektedir. Dava dosyaları kapsamında bulunan çocuklara ilişkin değerlendirme yapmakta ve ihtiyaçlarına göre destek hizmeti sunan ilgili görevlilere yönlendirmektedirler. Değerlendirme kanıta dayalı olarak gencin önceki durumu ve gelişim durumu karşılaştırılmak suretiyle yapılmaktadır. Uygulanan programlar sayesinde gençlerin adli süreç dışında kalmaları sağlanmaktadır. Bu programlara katılım gönüllülük esasına göre olmaktadır. Buna göre ilgilinin kabul etmesi ve programı başarı ile tamamlaması halinde bu durum lehine sonuç doğururken kabul etmemesi halinde aleyhine sonuç doğurmamaktadır. Bu gençlerin 6 aya kadar olan programlara katılma zorunlulukları bulunmaktadır. Ruh sağlığı bozukluğu, madde bağımlılığı veya gelişimsel problemi bulunması halinde ilgili kişi hakkında program uygulanmaktadır.

Mayıs 2015-Aralık 2016 döneminde elde edilen verilere göre; taramaya tabi tutulan 106 gencin %76'sının ruh sağlığı bakımından desteğe ihtiyacının bulunduğu, %47'si hakkında madde bağımlılığı şüphesi bulunduğu, yine bu %47'lik kesimin %85'inin aynı zamanda ruh sağlığı sorunu yaşadığı, ayrıca %42'sinin okula devam edememe sorunu bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu klinikte ayrıca yerli halklara yönelik çalışan görevlilerde bulunmaktadır.

3.11.ONTARIO BAROSU (ONTARIO BAR ASSOCIATION'S)

Türkiye'deki hukuk derneklerine karşılık gelen Ontario Barosunda kırılğan gruba dahil olan diğer müvekkillerin yanı sıra LGBTİ müvekkilere yönelik olarak adli yardım hizmeti sunulmaktadır.

3.11.1.LGBTİ Müvekkillere Yönelik Adli Yardım Hizmeti

LGBTİ bireylerin karşılaştığı sorunlardan bazıları şu şekilde ifade edilebilir:

- LGBTİ bireyler, belirli bir durum, nitelik veya kişiyle ilişkilendirilen itibarsızlaştırma işareti anlamına gelen damgalamaya maruz kalmaktadır.
- LGBTİ bireyler, farklı kategoride insanların, özellikle ırk, yaş veya cinsel yönelim/cinsiyet kimliği nedeniyle adaletsiz, önyargılı muamele görmesi anlamına gelen ayrımcılığa maruz kalmaktadır.
 - Bu deneyimler, LGBTİ bireylerde otorite figürlerine karşı güvensizliğe yol açabilmektedir. Bunun yanında, cinsel azınlıklarda akıl sağlığı sorunlarıyla daha fazla karşılaşılması söz konusudur.

LGBTİ bireylere müvekkil odaklı adli yardım hizmeti sunmaya yönelik ipuçları şunlardır:

- Müvekkile gizliliğinin korunacağı güvencesi vermek:
 - LGBTİ müvekkillerin cinsel yöneliminin/kimliğinin gizli tutulması, bu kişilerin sürdürmesi için genellikle hayati öneme sahiptir.
 - LGBTİ müvekkile tüm bilgilerin gizli olduğu ve kendisinin izni olmaksızın çıkmayacağı güvencesi verilmelidir.
 - Bilgiler açıkça paylaşılmadıkça, müvekkilin etkili bir şekilde temsil edileceği vurgulanmalıdır.
- LGBTİ bireylere ilişkin kavramların doğru kullanılması gereklidir.
 - LGBTİ bireylerle iletişim kurulurken bireye saygılı ve kişinin kendini tanımlama biçimini yansıtan dilin kullanılması önemlidir.
- Müvekkilin kendini tanımlama biçimine uyulmalı ve müvekkilin rahatlık düzeyine saygı gösterilmelidir.
 - Müvekkilin sorunları ve kaygıları netleştirilmelidir.
 - Güven ve şeffaflığın müvekkillik ilişkisindeki önemi açıklanmalıdır.
 - Planlar müvekkilin hassasiyetine göre ayarlanmalıdır.
- Müvekkil veya davranışları yargılanmamalıdır.
 - Müvekkilin bireyselliğine saygı gösterilmelidir.
- Stereotiplerden kaçınılmalıdır.
 - Stereotiplere başvurulması güveni zedelemektedir.
- HIV ile ilgili konular duyarlı bir şekilde ele alınmalıdır.

3.11.2.OBA Açılış Konuşması Girişimi

Avukatların akıl sağlığı sorunlarına odaklanması gerekliliğine ilişkin ipuçları:

- Yapılan son çalışmalar, avukatların depresyona yakalanma olasılığının toplumun genelinden dört kat yüksek olduğunu göstermiştir.

- Yaptıkları işin niteliği ve mesleki beklentiler nedeniyle, avukatlar zayıflık göstermekten ve kendi akıl sağlıkları için yardım almaktan çekinmektedir.
- Bu durumun sonuçları oldukça zor olabilmekte ve hatta hayati tehlike ortaya koyabilmektedir. (örn. ABD'de savcılar arasındaki intiharlar).

Avukatların gündelik işlerinde yaşadığı mesleğe özgü streslerden bazıları şunlardır:

- Çekişmeli durumlarda çalışmak,
- Sorunlara odaklanmak ve her gün olumsuz durumlarla baş etmek,
- Sıkı süre bitimlerini ve iş geliştirme hedeflerini karşılamak için uzun saatler boyunca çalışmak,
- En yüksek iş kalitesi sağlamak, potansiyel müvekkiller bulmak ve kariyerlerinde mümkün olduğunca hızlı ilerlemek gibi beklentilerle karşı karşıya olmak,

3.11.2.1.OBA'nın Konuya Yaklaşımı: Açılış Konuşması Girişimi

Ontario Barosu, hukuk çalışanları arasında akıl sağlığı ve kişisel sağlık hakkında diyalog kurmak için "Açılış Konuşmaları" girişimini başlatmıştır.

Program, Ontario'nun hukuk topluluğu içerisinde kişiye özel destek, stratejiler ve akıl sağlığından daha fazla bahsetme fırsatı sunmaktadır.

Bu kapsamda üç kilit bileşen söz konusudur. Bunlar:

- **Düşünceleri dile getirme** - Görüşme Serisi ve Zirve
- **Destek** - Akıl Sağlığı Hakkında Kısa Bilgiler
- **Beceriler** - Dikkatli Avukat CPD Serisi

➤ **Akil Sağlığı Görüşme Serisi;** avukatların ve akıl sağlığı uzmanlarının OBA Başkanı Orlando Da Silva ile birlikte hukuk mesleğinde akıl sağlığına ilişkin deneyim ve bilgileri ele aldığı bir video serisidir.

<http://www.oba.org/openingremarks/Interview-Series/Interview-One>

3.11.2.2.Herkes Ayağa Kalksın: Mesleklerde Akıl Sağlığı Zirvesi

OBA, 22 Mayıs 2015'te, mesleki ortamlarda akıl sağlığı konusunda fikirleri açıkça dile getirme yollarını tartışmak için bir zirve düzenlemiştir. Zirve, diğer meslek birlikleri Ontario Tıp Derneği, Ontario Psikoloji Derneği, Ontario Profesyonel Mühendisler Topluluğu ve Ontario Dış Hekimleri Derneğiyle ortak düzenlenmiştir. Zirvede, klinik uzmanlar, sektör çalışanları ve işyeri bilirkişileriyle paneller ve daha destekleyici bir iş ortamı oluşturmaya ilişkin özel zorluk ve fırsatların belirlendiği ara oturumlar düzenlenmiştir. Zirveye, Hukuk Topluluğunun (Law Society) mali işler sorumlusu ile avukatların ihtiyaçlarını ve yaşadıkları zorlukları birinci ağızdan duymak için Avukat

Üye Destek Programı temsilcilerini içeren 75 çalışan katılmıştır.

- **Akıl Sağlığı Hakkında Kısa Bilgiler**; avukatların akıl sağlığını ve faydalanabilecekleri kaynakları daha iyi anlamasına yardımcı olmak için haftalık olarak eklenen kısa, faydalı ipuçlarıdır.

<http://www.oba.org/openingremarks/Mental-Health-Briefs>

Bu bilgiler alanda çalışan ve bilgilerini paylaşmaya gönüllü uzmanlar tarafından verilmektedir. Sosyal medyada ve üyelere gönderilen haber e-postalarında tanıtımlar yapılmaktadır.

Örnekler:

- Akıl Sağlığı Bilgisi #1 - Alışkanlıkları bağımlılıklardan ayırın
- Akıl Sağlığı Bilgisi #2 - Ruh halinizi iyileştirin
- Akıl Sağlığı Bilgisi #3 - Üye Destek Programınız hakkında bilgi edinin
- Akıl Sağlığı Bilgisi #4 - Zorlu durumlarla başa çıkın
- Akıl Sağlığı Bilgisi #5 - Uyku hijyeninizi iyileştirin

3.11.2.3. Avukatlar için Akıl Sağlığı Stratejileri

Akıl sağlığı sorunları bazen avukatın işyerindeki davranışlarını etkileyebilen, kişilik ve duygusal etkenlerden kaynaklanmaktadır.

Örneğin;

- Hayal kırıklığına yol açabilen hayranlık uyandırma ihtiyacı,
- Fedakarlıklara yol açabilen çok fazla sevilme isteği,
- "Avukatlık" yerine zorbalığa ve düzenleyici şikayetlere yol açabilen, her konuda haklı olma ısrarı,
- Duygusal ve fiziksel tükenmişliğe yol açabilen, her zaman kendisine ihtiyaç duyulması ihtiyacı,
- Görev tanımının olmamasına ve sonrasında başarısızlığa yol açabilen, başkalarının 'her şeyi' olma ihtiyacı,

Avukatlara, işleriyle bağlantılı ilişkilerini ve genel olarak iş-yaşam dengesini nasıl yönettiklerini değerlendirmeleri önerilmektedir. Sorun, tutum ve eğilimleri kontrolden çıkmadan önce kabul etmek ve psikolojik destek almak, sağlıklı ve üretken bir hukuk kariyerine önemli bir yatırımdır. Bu sorunlara dikkat çekmek için mentor ve koçlardan yardım alınması da etkili olabilmektedir.

3.11.2.4. Dikkatli Avukat CPD Serisi

Avukatlar için dokuz pratik ve faydalı konuyu içeren mesleki gelişim programı oluşturulmuştur.

Bunlar;

- Öncelikleri Belirleme: Nasıl Daha Mutlu Bir Avukat Olabilirsiniz?
- Avukatlıkta Akıl Hastalıkları: Destek Bulma ve Sağlama
- Stresin Yönetilmesi, Meslekte Gelişim ve Sağlıklı ve Dengeli Bir Yaşam Sürme
- Akıl Sağlığı Nedeniyle İzin Aldıktan Sonra İşe Dönüş: Tekrar Giriş Desteği
- Yalnız Çalışan Avukatlar için Destek Ağları
- Performans Geliştirme: Doğru Beslenmeyle Stres Yönetimi
- Düzeltici Bir Eylem Planının Uygulanması
- Baskı Altında Müdahale
- Tükenmişlikten Kaçınma: Dirençlilik Eğitimi

Serinin eğitsel yönden etkili olması için şunlar yapılmıştır:

- Görülen istatistiklere yönelik programlar geliştirerek,
- Katılımcıların yargılandığını düşünmemesi için konu açıklamalarını tehditkar olmayan bir şekilde hazırlayarak,
- Alanlarının zirvesinde olan ve hukuk topluluğunun ihtiyaçlarını gerçekten anlayan konuşmacılar davet ederek,
- Organizasyonu somut bilgiler, rakamlar ve bilimin yanı sıra, her modülün sonunda faydalı ve pratik kişisel gelişim bilgileriyle tasarlayarak,
- Stres ve depresyon ve bunlarla nasıl başa çıktıkları konusunda kendi deneyimlerini içeren gerçek yaşam öykülerini anlatan avukatları ve(ya) rehberli meditasyon, rahatlama teknikleri ve öncelik belirleme gibi interaktif alıştırmaları programa dahil ederek,

Kolaylık ve gizlilik, kilit öneme sahip konular olarak göz önünde bulundurulmuştur.

Bunu sağlamak amacıyla;

- Katılımcıların kolayca katılabilmesi için, bu programlar, çoğunlukla sabahın erken saatlerinde olmak üzere olağan iş saatleriyle çatışmayan saatlerde programlanmış olup, konferans merkezinden veya webcast ile canlı yayınlanmıştır.
- Bunun yanı sıra, videolar arşivlenmiş olarak bulunmaktadır.

Dikkatli Avukat CPD Serisi Mesleki Gelişim Programına ilişkin olumlu sonuçlar ve tepkiler şu şekilde olmuştur:

- Programlara 4000'den fazla kişi katılmıştır.
- Açılış konuşmaları web sitesine 15.000'den fazla ziyaret

gerçekleşmiştir.

- %90'ı aşkın olumlu değerlendirme yapılmıştır.
- Hukuk firmaları, bu programı kendi kuruluşları ve personelleri için kullanmaktadır.
- ABD, Avustralya ve hatta Zambiya'dan olumlu geribildirimler alınmaktadır.
- Haziran 2015'te, LSUC zindeliği teşvik etmek ve akıl sağlığını tartışmak amacıyla yeni bir görev ekibi kurmak için önerge vermiştir.
- En iyi program oluşturma dalında ACLEA (Sürekli Hukuk Eğitimi Dernekleri) Ödülüne layık görülmüştür.
- Kanada Dernek Yöneticileri Topluluğu "Daha İyi Bir Kanada için Dernekler, Program Oluşturma" ödülüne layık görülmüştür.

Ontario Hukuk Derneğinin (Ontario Bar Association's-OBA) sağlık programları düzenlemesinin nedenleri şunlardır:

- Avukatlık mesleğinde sağlık/zindelik konularının gerçekliği ve yaygınlığı,
- Avukatların kendi stres düzeylerini kabul edip bununla ilgili önlemler almasına ve akıl sağlıklarını iyileştirmesine yardımcı olmak,
- Avukatların müvekkillerine daha iyi hizmet vermesini sağlamak,
- Bu çalışmaların profesyonellik ve disiplin sorunlarını azaltabilecek olması,

Sağlık programlarının eğitsel yönden etkili olabilmesi için konular mümkün olduğunca yerinde olmalıdır. Katılımcıların yargılanmış hissetmemesi ve konu hakkındaki damgalamayı azaltmak için program taslağı, başlıkları ve açıklamalar tehditkar olmayan bir şekilde hazırlanmalıdır. Hukuk topluluğunun ihtiyaçlarını gerçekten anlayan üst düzey konuşmacılar davet edilmelidir. Program özellikle avukatlar için, somut bilgiler, rakamlar ve bilimin yanı sıra, her modülün sonunda faydalı ve pratik kişisel gelişim bilgileriyle avukatların zekasına hitap edecek şekilde hazırlanmalıdır. Stres, depresyon ve bunlarla nasıl başa çıktıkları konusunda kendi deneyimlerini içeren gerçek yaşam öykülerini anlatan avukatlar ve(ya) rehberli meditasyon, rahatlama teknikleri ve öncelik belirleme gibi interaktif alıştırmalar programa dahil edilmelidir.

Avukatların sağlık programlarına katılmasını sağlamaya yönelik önem arzeden hususlar şunlardır:

- **Elverişlilik**
 - Uygun zamanlarda düzenlenmektedir. (İş saatlerinden önce, öğle yemeğinde veya iş saatlerinden sonra)
 - Çeşitli formatlarda sunulmaktadır. (Canlı yayın, webcast veya talebe bağlı video)

- Üyelere ücretsiz/başka kişilere düşük fiyatla sunulmaktadır.
- **Gizlilik - Web üzerinden izleyerek gerçek zamanlı katılım, soru sorma veya video seyretme imkanı**
- **Rahatlık**
 - Ortamın rahat ve paylaşımcı nitelikte olduğundan emin olunması,
 - Katılım için başka nedenlerin oluşturulması, profesyonellik saatleri, profesyonel ağ oluşturma,
 - İhtiyaç durumunda katılımcıların gidebileceği sessiz bir ortam,
 - Avukat destek programları avukatlarının telefon numaralarının hazır tutulması,